

VEČERNIK

POŠTNA PLACANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 140

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
POSLOVALNICA UPRAVE: 25-67 in 28-67
TELEFON CELJE: Prešernova 3. tel. 280
LJUBLJANA: 46-91

Maribor 22., 23. junija 1940

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din.
POŠTNI ČEKOVNI RACUN: 11.409

Cena
din 1.—

Desničarski prevrat v Romuniji

Izvedel ga je sam kralj Karol, ki je razpusil dosedanjo vlado in stranko ter ustanovil novo —
Namen prevrata popolna naslonitev na velesili osi — Možnost sovjetske intervencije
Položaj vedno bolj napet

BUKAREŠTA, 22. Ass. Press. DOGODKI V FRANCJI SO SILNO ODJEKNIJI V ROMUNIJ, KI SE JE PO SVOJEM NAJVIŠJEM VODSTVU TAKOJ ODLOČILA ZA KORENITO SPREMEMBO V SVOJI NOTRANJI IN ZUNANJI POLITIKI. VSI ZNAKI, KI JIH JE BILO MOGOČE OPAZITI ZADNJE DNI, SO KAZALI, DA BO SESTAVLJENA NOVA, EKSTREMNO DESNIČARSKA VLADA, KATERE NAMEN BO POPOLNA NASLONITEV NA VELESILI OSI, NEMČIJO IN ITALIJO. V BUKAREŠTI PRIČAKUJEJO OD TE ORIENTACIJE NAJBOLJŠE ZAVAROVANJE USODE DRŽAVE, TODA NE SKRIVAJO TUDI NEVARNOSTI, KI PRETI S STRANI SOVJETSKE ZVEZE, KATERI KAKOR SE ZDI, NI VSE ENO, KAKŠEN KURZ VLADA V ROMUNIJ. ZBIRANJE SOVJETSKIH ČET NA MEJAH ROMUNIJE IN TUDI NA OSTALIH ZAHODNIH MEJAH SE NADALJUJE Z VSO NAGLICO IN NI IZKLJUČENO, DA BI UTEGNILO PRITI ŽE V NAJBЛИŽJEM ČASU DO DRAMATIČNIH DOGODKOV, KI BI UTEGNILI DOCELA SPREMENITI SEDANJI POLOŽAJ.

Kralj predsednik nove stranke

BUKAREŠTA, 22. junij, United. Kralj Karol je danes ponoči napravil državni udar ter razpusil edino dovoljeno stranko »narodnega prebujenja«. Nova vlada, v kateri bodo predstavniki Železne garde in kmečke stranke, bo popolnoma na totalitarni onsovi ter bo sestavljena s privoljenjem Nemčije in Italije. Kraljevski dekret določa, da bo kralj Karol predsednik nove stranke.

BUKAREŠTA, 22. junij, Rador. Nova »stranka nacije«, ki je bila ustanovljena

namesto dosedanje stranke narodnega preroda, bo zadržala zastave in uniforme stare stranke. Vodstvo stranke ima posebni odbor, kateremu bo podrejeno glavno tajništvo, ki bo vodilo posle. Kralj Karol je imenoval ministra Ernesta Urdariana za šefa strankinega odbora.

Zbiranje čet na mejah

BUKAREŠTA, 22. junij, Ass. Press. Nemčija je poslala veliko čet v Vzhodno Prusijo v teku zadnjih dni. To je storila

kot protiutež po drugemu milijonu ruskih čet, ki so v neposredni bližini nemške meje. Vesti iz Rusije pravijo, da traja priliv ruskih čet na nemško mejo z

nezmanjšano močjo dalje. Ruske čete so koncentrirane tudi v Kijevu ter vzdolž romunske meje. To je v zvezi s pritiskom osi na Romunijo.

Estonija sovjetska republika

TALLIN, Estonija, 22. junija, United. Nova revolucionarna vlada je bila s pomočjo ruskih čet postavljena v Estoniji. Danes ponoči so oboroženi estonski delavci s pomočjo sovjetskih čet zavzeli

vladno poslopje ter izobesili rdečo zastavo. Prišlo je do manjših pretepov brez žrtev. Novi ministrski predsednik je dr. Johannes Vares.

Vojna med Anglijo in Italijo

Na kopnem se bijejo manjši boji v afriških kolonijah - V zraku se nadaljuje obojestransko bombardiranje industrij in strateških postojank

BOJNI SPOPADI V AFRIKI

KAHIRA, 22. junija, Reuter. Vojaško poveljstvo na Srednjem vzhodu javlja: Angleška motorizirana kolona je iz Sudana predrla globoko v italijansko Libijo. Na poti je naletela na italijansko kolono 20 motornih vozil ter 12 tankov. Pri spopadu so bili sovražniki poginili v beg. Uničenih je bilo 12 sovražnih avtomobilov in 7 tankov, a 20 sovražnih vojakov je bilo ujetih. Zaplenili smo veliko število vojaške opreme.

RIM, 22. junija, Stefani. V Severni Afriki so se izvršili na meji Libije manjši spopadi, ki pa se še nadaljujejo. Sovražnik je pri teh spopadih izgubil deset letal in okoli štirideset motornih in oldopnih voz. Italijansko letalstvo je uspešno bombardiralo razne sovražne postojanke.

BOMBARDIRANJA V ITALIJI

LONDON, 22. junija, Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja: V četrtek je forma-

cija 70 angleških bombnikov preletela severno-italijansko mejo. Bombniki RAF so uspešno bombardirali glavna industrijska središča vojne industrije: letalske tvornice ANSALDO v Genovi, FIAT v Turinu, CALPRONI in BREDA v Milanu ter ladjedelnice v Sestri Ponente. Razen tega so bila zažgana bencinska skladišča v Mestre pri Benetkah. Letalske tvornice FIAT in ANSALDO so letala RAF uspešno bombardirala že tudi 24 ur takoj po vstopu Italije v vojno.

NAPADI NA SOMALIJO

KAHIRA, 22. junija, Reuter. Angleška zračna sila je v četrtek dvakrat uspešno bombardirala železnice in vojaške objekte v Direaudi, v italijanski Somaliji. Prav tako tudi El Džebi in Aben. Nasproti vsem rimskemu komunikeja, da bi bil izvršen italijanski letalski napad na angleški Aden, v Adenu to vest zanikajo kot izmišljeno.

ITALIJANSKI NAPADI NA MALTO

LONDON, 22. junija, Reuter. Malta je doživela sinoči 6 letalskih napadov. Materialna škoda ni velika. Več bomb je padlo na bližnji otok Gođo. Tudi francoska sredozemska obala je imela včeraj več letalskih alarmov.

FRANCOSKI DEMENTI

ŽENEVA, 22. junija, Ag. Suisse. Francoski radio je energično demantiral tuja poročila, po katerih naj bi se italijanske čete izkrcale v Ajacciu ter da je na Korziki nastal upor. Vse te vesti so brez podlage.

PISANJE »DAILY TELEGRAPH«

LONDON, 22. junija, Reuter. Današnji »Daily Telegraph« piše, da so zaradi neprestanih letalskih napadov na Apeninski polotok imeli priliko tam spoznati pojem totalitarne vojne. Letalski napadi in alarmi si sledijo drug za drugim. Toda to je še le začetek, zaključuje list.

Poziv de Gaullea francoski vojski

LONDON, 22. junij, Svenske. Francoski general de Gaulle poziva preko londonskega radia francoske čete na boljše naj nadaljujejo obrambo.

FRANCOSKE LADJE POD ANGLEŠKO ZASTAVO

CARIGRAD, 22. junija, Ag. Suisse. — Šest francoskih petrolejskih ladij se je zasidrlo v carigradski luki potem, ko so razobesili angleško zastavo in prešli v britansko posest.

POLJSKI PREZIDENT V LONDONU

LONDON, 22. junija, Reuter. Včeraj je prispel na francoski vojni ladji prezident poljske republike Rakiewicz v neko angleško luko. Z njim je prispel tudi bivši angleški veleposlanik v Varšavi Kennard. Na londonski postaji je poljskega prezidenta sprejel sam angleški kralj. Prezident bo ostal v Angliji do konca vojne. Poljska bo vojno nadaljevala.

TUDI INDIJA SE OBOROŽUJE

KALKUTA, 22. jun. Reuter. Indijska clada je sklenila ustanoviti letalsko silo. V novoosnovani letalski šoli se šola 300 pilotov, ki bodo dalje poučevali kot čitelti nove pilote. Indijski narodni kongres je dovolil Gandiju, da preneha s pasivnim odporom proti vladi, z ozirom na grozečo nevarnost od zunaj. Indijski narodni kongres je sklenil, da mora Indija imeti močno obrambno silo, da se zoperstavi napadom.

PREOSONOVA ANGLEŠKEGA VOJNEGA MINISTRSTVA

LONDON, 22. jrnija, Reuter. Vojni minister Eden je preosnoval vojno ministrstvo, v katero so stopili generali: lord Gort, sir Dill, Bening, Hyning, Grieg, Law ter Percy Grieg.

BLOKIRANA DOBROIMETJA

WASHINGTON, 22. jun. Reuter. Ameriška vlad je doslej blokirala vsa dobroimetja držav, ki jih je Nemčija doslej zasiedla. Z blokiranjem dobroimetij Francije je dosegla vsota blokiranih depozitov že 3 milijarde dolarjev.

JAPANSKI NAPADI NA ČUNGKING

MOSKVA, 22. junija, Tass. V zadnjih 14 dneh je v 12 letalskih napadih na Čungking sodelovalo nad 1000 japonskih bombnikov.

Razkol v republikanski stranki Amerike

Z vstopom dveh najuglednejših republikancev v vlado je republikanska stranka močno oslabiljena, Rooseveltova ponovna izvolitev pa zagotovljena

WASHINGTON, 22. junija, Reuter. Prezident Roosevelt je včeraj na konferenci tiska očrtal nalogo gospodarskega odloka 22 ameriških republik, ki se mu bo pridružila tudi Kanada. Gospodarsko politiko, ki jo bo vodil ta blok, bo jamstvo tudi za obrambo cele zahodne polute. Tudi bo blažil gospodarske reperkusije, ki bodo nujno nastale s spremembo položaja v Evropi. Včeraj je vsa Amerika odmevala od reakcije, ki jo je izzvala presnova ameriške vlade. Nasprotniki prezidenta in njegove politike, so kritizirali, da sta stopila v vlado 2 ekstremna intervencionista, kakor sta bivša artilerijska častnika na francoski fronti, polkovnika Stimpson in Knox. Oba pa sta zasedla ravno najvažnejši ministrištvi vojske in mornarice. Odstopivši vojni minister Woodring, je navedel kot vzrok demisije, da nasprotuje dobavi vojnega materiala za-

veznikom, ker ta material USA same potrebujejo. Roosevelt je pa tej kritiki izvedel nevarno strateško potezo proti opozicijski republikanski stranki, ki ji je na predvečer strankinega konventa, ki naj bi določil kandidata za presidentske volitve, odvzel 2 najuglednejša člana, ter s tem razbil edinstvo republikanske stran-

ke. Zagovorniki Roosevelta vidijo v tem dejstvu zagotovljeno zmago Roosevelta pri prezidentskih volitvah tembolj, ker je bila s tkzv. washingtonskim mirom vspostavljena enotnost demokratske stranke, ker se je Rooseveltov protikandidat Garner odpovedal kandidaturi.

Večanje ameriških dobav Angliji

NEW YORK, 22. jun. Reuter. Včeraj je iz USA odletelo 155 težkih bombnikov v Halifax v Kanado odkoder bodo prepeljani v Anglijo. To je doslej največji množestveni polet ameriških vojnih letal, namenjenih v Anglijo. Zavezniška komisija za nabavo vojnega materiala je objavila včeraj, da je bilo doslej zaveznikom izročeno

nih od ameriške industrije 2500 vojnih letal. Samo zadnji teden je komisija naročila novih 1500 letal. S tem se število za zaveznike naročenih letal dvigne nad 10.000. V USA vlada priprisanje, da bodo v tem tempu pospešene dobave letal za veznikom v kratkem izravnale bilanco zračnih sil v Evropi.

Izročitev nemških pogojev Francozom

Sprejem in izročitev na istem mestu, na katerem so zavezniki l. 1918. izročili pogoje premirja Nemcem — Ceremonija izročitve - Francoska delegacija v telefonski zvezi z vlado v Bordeauxu — Francoska vlada pri odločilni seji

COMPIEGNE, 22. junija. DNB. Na istem mestu in v istem železniškem vozu v katerem je meseca novembra leta 1918. bilo sprejeto nemško odposlanstvo za sklenitev premirja v svetovni vojni, so včeraj francoski odposlanci sprejeli od vrhovnega poveljnika nemške vojske generala Keitla pogoje, pod katerimi je nemška vojska pripravljena skleniti premirje s Francijo. V okolici, ki je bila zaštrana, so bile razvrščene častne čete. Za francosko delegacijo je bil pripravljen poseben šotor. Navzoči so bili tudi poročevalci tiska. Ob 15.15 je prisel od avtomobilom vodja Hitler in obšel častno četo. Nato je stopil v vagon. Četrte ure nato se je pojavilo francosko odposlanstvo. Spremljal ga je nemški general v. Tüppelskirch, v vagonu jih je pa peljal polkovnik Thomas. Hitler je pozdravil delegate z nemškim pozdravom. Na nemški strani so bili v Compiègneu poleg Hitlerja zunanji minister von Ribbentrop, vodje namestnik Hess, general Brauchitsch in general Keitel. Navzoča sta na bila tudi Goering in admiral Raeder. Francijo so zastopali general Hutzinger, general Bergeret, podadmiral Leluc in veleposlanik Leon Noël. Na ukaz vodje Hitlerja je general Keitel prečital naslednji uvod o pogojih za premirje:

SPOROČILO GENERALA KEITLA

»Zaupajoč v zagotovila, ki jih je Nemčiji dal predsednik Wilson in ki so jih potrdili zavezniki, so nemške oborožene sile v novembru 1918 položile orožje. Tako bi se naj končala vojna z nemškim narodom, ki je nemški narod ni hotel. Sovražnikove sile so bile v veliki premoči, toda nemška suhozemska vojska, mornarica in letalstvo niso bili poraženi. Ko pa je prišlo nemško odposlanstvo, da bi sprejelo pogoje za premirje, pa so zavezniki prelomili vse obljube, ki so jih slovesno podali. Dne 11. novembra 1918 se je prav v tem vlaku začela doba trpljenja nemškega naroda. Vse, kar je bilo mogoče naložiti kakšnemu narodu v pogledu nečasti, ponižanja in materialnega trpljenja, se je začelo na tem mestu. Pozabljene obljube in zatajene prisege so se zvalile na narod, ki po štirih letih junaškega odpora ni pričakoval ničesar drugega kot to, da bi se mu izpolnile obljube, ki so jih dajali demokratski državniki. Dne 3. septembra 1939 — 25 let po izbruhu svetovne vojne — sta Anglija in Francija brez razloga napovedali vojno Nemčiji. Sedaj je orožje odločilo o usodi vojne. Francija je poražena. Francoska vlada je zaprosila nemško vlado, da naj ji sporoči pogoje za premirje. Če je bil določen zgodovinski gozd v Compiègneu za izročitev teh pogojev, tedaj je bilo to storjeno zaradi tistega krivičnega dejanja, ki se naj enkrat za vselej preda zgodovini in sponini, da to ni bilo častno za Francijo in da je to tedaj sunilo Nemčijo v največjo sramoto.

Po nemškem odporu je bila Francija poražena po krvavih bitkah in se je zrušila. Nemčija pa ne misli tako hrabro nasprotniku dajati pogojev, ki bi bili sramotni.

NAMEN NEMŠKIH ZAHTEV

Namen nemških zahtev pa je 1. da se prepreči ponovno vojskovanje proti Nemčiji; 2. Nemčija mora prejeti vse varščine za nadaljevanje vojskovanja proti Angliji, ki je bilo Nemčiji vsiljeno, prav tako pa morajo biti sprejeta vsa predhodna določila za vpostavo novega mira; bistvene določbe pa morajo obsegati vse to, kar je potrebno, da se popravi vse krivice in vsa škoda, ki so bile s silo prizadejane nemškemu narodu. Potem ko je bil prečitan uvod v določbe o premirju, je vodja rajha zapustil kraj pogajanj, godba pa je zaigrala »Deutschland über Alles!«

Vse, kar se je včeraj zgodilo v gozdu pri Compiègneu, je le povračilo za krivico, ki se je zgodila Nemčiji. Dostojno potopanje s častno poraženim sovražnikom je v velikem nasprotju s tistim, ko iz sovražstva nečastno postopali z

Nemčijo, dasi nemška vojska tedaj ni bila poražena.

PRIČETEK POGAJANJ

BERLIN, 22. junija. DNB. Takoj po Hitlerjevem odhodu iz vagona, so se v gozdu pri Compiègneu pričela pogajanja med nemško in francosko delegacijo. — Francoskim delegatom je bil dan na razpolago telefon, ki jih veže z njihovo vlado v Bordeauxu. Pogajanja so bila ob 17. uri prekinjena, a so se ob 18. spet nadaljevala.

NEMŠKI KOMENTARJI

BERLIN, 22. junij, Ass. Press. Voditelji stranke pravijo, da mora Francija sprejeti eno izmed dveh solucij: ali popolna kapitulacija ali po popolno uničenje Francije. Hitler ne bo čakal.

BERLIN, 22. junija. DNB. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da bo Nemčija zasedla nekatere vojaške važne točke v Franciji, dokler bo trajala vojna z Anglijo. »Völkischer Beobachter« pravi,

da je Francija doživela največji poraz v svoji zgodovini. Francoski imperializem je uničen.

FRANCOSKI KOMENTARJI

BORDEAUX, 22. junij, Havas. »Petit Parisien« piše, da bo odločitev francoske vlade prinesla dve rešitvi; konec sovražnosti v Franciji in zadovoljitev teritorialnih zahtev Nemčije. »Figaro« pravi, da

Pred odločitvijo francoske vlade

BORDEAUX, 22. junija. Reuter. Davi je začela francoska vlada študirati nemške predloge, ki so zgodaj jutraj bili predloženi v njene roke. Nemški pogoji za premirje obsegajo 30 s strojem pisanih strani. Analiza njih vsebine je bila francoski vladi sporočena telefonično že tekom noči. Iz poučenih krogov se izve, da bo trajalo preučevanje pogojev delj časa. Zato je francoski radio sinoči javljal, da so pogajanja še vedno v teku in da mora narod s potrpežljivostjo čakati na objavo rezultatov. Minister Pomaret

je po radiu sinoči izjavil, da francoska vlada nima nikakega namena zapustiti Bordeaux, in da bo tam tudi ostala. Tudi ni nameravana evakuacija bordojskega departementa. Bitka se medtem nadaljuje na celi fronti. Najhujši boji divjajo na vzhodu. Najbolj ogorčene bitke pa divjajo še vedno v Alzaciji in Loreni. Medtem dohajajo še vedno z vseh strani sveta pozivi francoskih kolonij, naj vlada boj nadaljuje in naj sprejme angleški predlog o uniji.

Dogodki na zahodnih bojiščih

Nemška in francoska poročila o nadaljnjih bojih v Franciji — Vedno srditejši letalski napadi Nemcev na Anglijo in Angležev na Nemčijo

NEMŠKO URADNO POROČILO

BERLIN, 22. junija. DNB. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je izdalo včeraj iz vodjevega glavnega stana sledeče poročilo: Premiki naših čet za zavzetje Normandije, Bretagne in pokrajine med izlivom Loire in doline reke Rhone se nadaljujejo po določenem načrtu. Naše nagle čete, ki napredujejo v Burgundiji, so po borbi zavzele Lyon. Pri zavzetju Nerversa so naše čete zavzele tudi 700 novih tankov in oklopnih avtomobilov. V Alzaciji in Loreni se nadaljuje čiščenje linije Maginot od posameznih sovražnih oddelkov, ki še delno dajejo odpor. Defil francoskih čet, ki so bili obkoljeni v severni Loreni, so razbiti in jih napadamo. Posamezni sovražni oddelki se še drže v zahodnem delu Vogezov, kjer je znana višina, znana iz svetovne vojne Hartmannsweller, kjer so se v svetovni vojni bile hude borbe. Sedaj je ta točka zavzeta. Naše letalske sile so tudi 20. junija nadaljevale z napadi na prometne žile sovražnika za bojiščem. Blizu Palatinskega gozda so naše letalske sile štuka podirle veliko število utrd v Maginotovi črti ter jih uničile z bombardiranjem in so s tem strle sovražnikov odpor. Pri borbah v Alzaciji, kjer smo zavzeli Straßbourg, Colmar in Schlestat, so naše letalske sile dajale močno podporo naši pehoti. Nemška letala, kakor tudi lovska letala so včeraj izvedla napade na ladje pred pristaniščem ob izlivu Loire, kakor tudi na izlivu Gironde, ter so pri tej priliki potopile neko prevozno ladjo z 10.000 tonami ter eno sovražno pomožno ladjo štirih tisoč ton. V noči med 20. in 21. so sovražne letalske sile izvedle mnogo po-

letov nad severno Nemčijo, kjer so kakor do sedaj metale bombe na nevojaške objekte. Strojena škoda je neznatna. Toda pri tem je bilo ubitih več civilnih oseb. Skupne izgube sovražnika so včeraj znašale šest letal, od katerih so bila štiri zbita od protiletalskega topništva. Dve naši letali se nista vrnila na svoja oporišča. Naše podmornice poročajo, da so potopile štiri angleške trgovske ladje, med njimi tudi ladjo podjetja Royal Mail od 11.000 ton. Pri naglem prodoru skozi oklopne in betonirane utrdbe Maginotove črte, katerega so izvedle naše pehote in pionirji z velikimi junaštvi in težko borbo, je bilo zasednih več sovražnih utrd. Posebno so se s hrabrostjo in neustrašenostjo odlikovali poveljnik pehotnega polka polkovnik Svalbe in major Wildermut, kakor tudi poročnik v. Kattelhot.

FRANCOSKI KOMUNIKE

LONDON, 22. junija. Reuter. Boji v Franciji se nadaljujejo. Sinočni francoski vojni komunikacije pravi, da so francoske čete v Vogezih ustvarile velik štirikotnik, v katerem se junaško bore. Včeraj so iz tega štirikotnika napravili več izpadov ter v protinapadih prizadejali nasprotniku velike izgube. V ostalem se položaj na frontah ni bistveno spremenil, razven na srednjem delu fronte, kjer so Nemci dospeli v okolico Clermont-Ferranta.

ANGLEŠKI LETALSKI NAPADI

LONDON, 22. junija. Reuter. Sinočni komunikacije letalskega ministrstva javlja: Tudi tekom pretekle noči je RAF izvedla intenzivne zračne napade na severozahodno Nemčijo, Holandsko ter okupirano

Francijo. Letala so z bombami uničevala železniške proge, križišča ter skladišča bencina in margarine v Porurju in Porenju. Tako zlasti v Essenu, Hamu, Düsseldorfu ter Frankfurtu. Pogrešamo dve letali. Na holandskih letališčih je bilo uničenih veliko letal na zemlji z nizkimi poletji. Zlasti efektan je bil napad na Calais, kjer je bilo na vojaške objekte vrženih 400 vžigalnih bomb in so nastali silni požari. Naši lovci so sestrelili nekaj sovražnih letal nad Anglijo.

NEMŠKI NAPAD NA ANGLIJO

LONDON, 22. junija. Reuter. Letalski komunikacije od davi se glasi: Včeraj je sovražnik izvršil v zadnjih 4 dneh že tretji večji napad na Anglijo. Napad je bil izvršen zlasti nad vzhodno in severno Anglijo. Bombe so večinoma popadle na polja. Vendar je pri bombardiranju nekega mesta v Suffolku bilo razrušenih nekaj hiš in so bile ubite 3 osebe. Materialna škoda je neznatna. Nasproti trditvam nemškega radija, da nemška letala napadajo Anglijo podnevi, je treba pibiti, da doslej ni bilo še niti enega napada podnevi, ampak so bili vsi napadi izvršeni izključno le ponoči. Davi v zgodnjih jutranjih urah je bil v Berlinu dan zračni alarm.

ANGLEŠKI NAPAD NA BERLIN

BERLIN, 22. jun. United. Danes ponoči in zgodaj jutraj so angleška letala napadla najlepši berlinski okraj. Slišalo so se velike detonacije in glas siren je pozival prebivalce, naj bežijo v kleti. Napad je bil odbit še preden so angleška letala prišla iz zahodnega dela mesta v središče

ki so govorile, da je Reynaud že zapustil Francijo.

TURCIJA ZASEDE SIRIJO

ANKARA, 22. junija. Ass. Press. Vsi znaki kažejo, da bo Turčija takoj po definitivni kapitulaciji Francije zasedla Sirijo in si jo priključil.

ANGLEŠKO VOJNO POSOJILO

LONDON, 22. jun. Reuter. Finančni minister je sinoči v parlamentu objavil, da je bilo razpisano novo dva in pol procent no angleško vojno posojilo, ki se bo vrnilo 1. 7. 1947. Že v prvih dveh dneh je bilo vpisanih 2.000.000 funtov.

Mariborska napoved: Spremenljivo oblačno in vetrovno vreme. Obeta se poslabšanje vremena. Včeraj je bila najvišja toplota 25,4, danes najnižja 13,2, opoldne 24,0.

Angleške priprave za obrambo

LONDON, 22. jun. Reuter. Danes bo stopilo zopet na desettisoče mladih mož v vojsko. Gre za može stare 29 let. Pozvani so moški med 40 in 50 letom, da se javijo k pomožni policiji ali gasilstvu. Noben policist ne bo mogel zapustiti službe

brez predhodnega dovoljenja. Ministrstvo za rude je pozvalo industrije in privitnike, naj si že sedaj nabavijo premog, ker bodo prevozna sredstva kasneje morala biti na razpolago državni obrambi.

Japonci ogražajo Indokino

MOSKVA, 22. junija. Tass. Japonci so zbrali na otoku Haimanu 200.000 vojakov, v pritaniščih pa močne eskadre vojnega ladjevja, med katerim je tudi en nosilec letal. Otok Haiman leži južno od francoske Indokine in se je bati skorajšnjega napada na to francosko posest. Na drugi strani pa je vlada Indokine zagotovila japonski vladi, da so vojne dobave maršala Čankajšku prenehale. Japonci so

zbrali čete in transportne ladje na reki Yangtse, od koder je možen vpad v Indokino s severovzhoda.

REYNAUD JE ŠE V FRANCJI

BORDEAUX, 22. junija. Reuter. Bivši ministrski predsednik Reynaud je včeraj obiskal sedanjega ministrskega predsednika Petaina in z njim več časa konferiral. Iz tega sledi, da so bile netočne vse vesti,

Versailles, tarča miru, svobode in očitani

Zgodovinska vloga steklene grajske dvorane po porazu pri Sedan in zmagi v svetovni vojni - Kakšni pogoji so bili diktirani Nemčiji - Potek mirovnih in reparacijskih konferenc - Kako so potekala mirovna pogajanja v Brest Litovsku

Mirovni predlogi francoske vlade so sprožili živahno diplomatsko nervoznost na vseh vladnih sedežih velesil. Medtem, ko se iščejo najrazličnejši izhodi iz položaja, pogledimo, kako je bilo s pogodbami med zmagovalci in premaganci v treh najznačilnejših mirovnih pogajanjih preteklosti.

Versailles Nemčije 1871

Po porazu Napoleonove vojske pri Sedan, ko so se nemške čete kakor sedaj razile k Parizu in še dalje, je morala francoska prestolnica 28. januarja 1871 kapitulirati. V premirju v Versaillesu dne 26. februarja 1871 so diktirali Nemci Francozom mirovne pogoje. Francija je morala odstopiti Alzacijo in Lo-

VILJEM I.

pruski kralj, se je dela 1871 po zmagi pri Sedan okronal za nemškega cesarja v Versaillesu

reno ter plačati pet milijard frankov odškodnine. Dokler ne bo odškodnina plačana, ostane del Francije zaseden po nemških četah.

Frankfurtski mir je pariške mirovne pogoje 10. maja 1871 potrdil. Francoska vlada se je iz Bordeauxa spet preselila v Pariz, kjer so izbruhili veliki nemiri. Vlada je nato razpisala dve veliki posojili, da bi se čim prej iznebila odškodninske zahteve Nemčije. Vsa Francija je solidarno pomagala, zbirali so zlatino, okraske, zlate in pozlačene predmete, ki so bili potem z večimi vlaki poslani v Nemčijo. Pet milijard vojne odškodnine je bilo skoro plačanih, zadnje nemške čete so zapustile Francijo septembra 1873. Pečat sramote sedanskega poraza je bil vsaj deloma izbrisan.

Premirje jeseni 1918

Prišla je svetovna vojna, ki je nad štiri leta morila narode. Poostrena angleška blokada in dogodki na avstrijskih bojiščih so primorali nemški generalni štab, da je 28. septembra 1918 sklenil, zaprositi preko zunanjega ministrstva za premirje. Naslednjega dne so v glavnem stanu nemškega vrhovnega poveljstva v Spa odločili, prositi predsednika USA, Wilsona za posredovalca. Nemci so zahtevali pošten mir na osnovi tedaj že znanih 14 Wilsonovih točk. Izmenjava ni trajala mesec dni, med tem so se morale nemške čete postopoma umikati k Meusi. V Wilsonovem odgovoru, podpisanem po njegovem tajniku, je bilo 8. oktobra rečeno, da mora nemška vlada pristati na vseh 14 točk in izprazniti zasedeno ozemlje. Wilson je v svoji notji ostro obsodil tedanjo Nemčijo in cesarsko vlado kot edinega krivca vojne.

Versailles Francije 1919

Dne 11. novembra 1918 je prišlo do zgodovinskega dejanja v gozdu pri Compiègneu, kjer je v ponujenem nemškem premirju triumfalni maršal Foch. Anglija je izstradalno blokado Nemčije, ker je prišlo do velikih nemirov, nadaljevala.

Dne 18. januarja 1919 so se začela v stekleni dvorani Versaillesa pri Parizu mirovna pogajanja. Predsedoval je Clemenceau. Nemci niso bili povabljeni. Šest mesecev so trajala posvetovanja desetorice predsednikov vlad in zuna-

njih ministrov držav USA, Anglije, Francije, Italije in Japonske. Od srede marca je zasedal še ožji svet četvorice: Wilson, Clemenceau, Lloyd George in Or-

GEORGES CLEMENCEAU
glavni akter pri mirovnih pogajanjih 1918-19

lando. Maršal Foch, Clemenceau in Tardieu so zamen pritiskali na Angleže in Američane, naj bi se meje Francije predstavile na Ren do severa, postavile manjše države in straže pod nadzorstvom mednarodne uprave. Ozemlje vzhodno od Rena naj bi se še 60 km daleč demilitariziralo. Angleži so temu odločno ugovarjali. Wilson je pristal na 15-letno zasedbo Porenja. Tudi v Posaarskem vprašanju je prišlo do nesoglasij. Clemenceau je zahteval Posaarje za Francijo ter se skliceval na francoske meje l. 1814. Lloyd George in Wilson nista hotela pristati. Končno so se sporazumeli, da zasedejo francoske čete Posaarje do 1935, nakar naj odloči o tej industrijski deželi plebiscit.

Izročitev pogodbe Nemcem

Dne 6. maja so se manjše države v tajni seji prvič seznanile z določili mirovne pogodbe. Naslednjega dne je bil nemški delegaciji pod vodstvom grofa Brockdorff — Rantzana izročena v Trianonski palači v Versaillesu mirovna pogodba. Ustni ugovori niso bili več dopustni. Grof je izjavil, da pogodba ni v skladu z Wilsonovimi točkami. V posebnih notih so zmagovalci 16. junija proglasili Nemčijo za glavnega, edinega krivca za svetovne vojne. Dne 28. junija 1919 so nemški delegati v stekleni dvorani Versaillesa podpisali mirovno pogodbo. Naslednjega dne je Wilson zapustil Evropo, mirovna delegacija je poslovala dalje. Sledila je 10. septembra saintgermainjska mirovna pogodba za Avstrijo, 19. oktobra 1919 v Neuillyju za Bolgarijo, 4. junija 1920 v Trianonu za Madžarsko in 10. avgusta 1920 v Sevresu za Turčijo.

KAJ JE NEMČIJA IZGUBILA

	km ²	prebivalcev
Alzacijo-Loreno	14.522	1.874.014
Severni Šlezvik	3.000	160.000
Poznanjsko in zahodna Prusija	42.000	2.700.000
Tešinsko	320	40.000
Eupen, Malmedy	1.000	61.000
Gdansk	1.849	356.740
Memel (Klaipeda)	2.300	140.000
skupaj	65.700	5.880.000

Ljudsko glasovanje je imelo odločiti: V Gornji Šleziji 9.000 1.800.000 V Posaarju 1.924 657.871

Od Gornješlezijskega plebiscitnega ozemlja je prišlo 30% površine k Nemčiji, 49% k Poljski. Izgube v kolonijah 2.952.900 11.974.500 Nemški geopolitiki, med njimi Arthur Dix v svoji »Politische Geographie« pravi, da je »je versajski mir oropal Nemčijo možnost prehrane na lastni zemlji. Vzetih je bilo 15 do 20% nemške proiz-

vodnje, žita, sladkorja in krompirja ter mnogo živine. Nemčija je izgubila 1/3 svojega premoga, 6 sedmin cinka. Nemške reke so prišle pod mednarodno kontrolo, prav tako ladjedelnice in druga večja industrija. Vojska je bila reducirana na 100.000 mož z 12 službenimi leti, mornarica je obstajala še iz nekaj torpedovk in lahkih križark. Za kolonialno privatno posest ni bila dana odškodnina. Kakor znano, so vojno mornarico Nemci potopili pri Scapa Florou, da bi ne prišla v angleške roke.

Poglavje o reparacijah

Posebno poglavje mirovnih pogajanj so tvorile reparacije, za katere se dolgo niso mogli zediniti. Mirovna pogodba sama jih točno ni določila, prepuščene so bile kasnejšim zasedanjem delegatov zmagovitih držav. Tako je konferenca v Boulogneu določila Nemčiji letno kvoto odplačevanja vojne odškodnine na najmanj tri milijarde zlatih mark, skupaj pa 269 milijard. Pariška konferenca od 25. do 29. januarja 1921 je določila 226 milijard zlatih mark reparacij, letno izplačilo na 2—6 milijard tja do l. 1963. Prva milijarda je bila plačana do 31. avgusta l. 1921 s pomočjo zunanjih kreditov Nemčiji. Ker so se kasneje izplačila ustavila, je Poincaré zahteval zasedbo Porurja kot garancijo za izostalo odškodnino. Kljub angleškemu protestu so 11. januarja 1923 vkorakale francoske in belgijske čete v

BRÜNING

nemški kancelar in zunanji minister, ki je prepričeval antanto, da Nemčija ne zmore več reparacij

Porurje. Nemci so nato odklonili nadaljnje reparacijske dajatve. Inicijativo so prevzeli Angleži in Američani. Prišel je tako zvani Dawesov in Youngov načrt. Leta 1924 je bila odškodninska kvota reparacij določena že na 50, 1929 le še na 36, 1932 na tri milijarde zlatih mark. Tedaj je Brüning izjavil, da Nemčija sploh ne more več plačati. Na Macdonaldov pritisk je bil reparacijski sistem na konferenci v Lausanni 9. julija 1923 sploh črtan in postavljena obveza za Nemčijo, da plača v dobi 12 let na račun vojnih dolgov v obliki bonov tri milijarde zlatih mark. Kako je potem bilo, je še v svežem spominu.

Brest-Litovska tragikomedija

Dne 28. novembra 1917 so se začela prva mirovna pogajanja med sovjetsko

vlado in osrednjimi velesilami, Nemčijo in AvstroOgrsko. Dne 15. decembra je bilo sklenjeno premirje. Rusi so zahtevali od Nemčije samoodločbo narodov, odpoved anektiranega ozemlja ter vsakršne zahteve po vojni odškodnini na račun carske Rusije, za katero da ne bo-

TROCKI

vodja sovjetske delegacije pri pogajanjih v Brest Litovsku

do plačali ničesar. Med delegati ni bilo soglasja, pogajanja so zašla na slepi tir. Medtem je Nemčija, ki je imela v rokah velike ploskve beloruske in ukrajinske zemlje, na tistem sklenila pogodbo z novo, po njej podpirano ukrajinsko vlado v Kijevu. Dne 9. februarja 1918 je bil poseben nemško-ukrajinski sporazum podpisan, dan nato je sovjetski delegat Trockij

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zapeke prav odlično odziva naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanke prebave, nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15485. 25. V. 35.

ogorčen zapustil Brest Litovsk. Obe stranki sta spet zgrabili za orožje. Sovjeti so očitali Nemcem, da se hočejo polastiti Ukrajine, Nemci pa so predirali v Letonsko in Estonsko ter se bližali Petrogradu. Dne 24. februarja 1918 so stavili Nemci moskovski vladi ultimatum, nakar so sovjetski delegati prispeli spet v Brest Litovsk in s protestom podpisali diktirano pogodbo. Odpovedati so se morali Litvi, Letonski, Estonski in Poljski ter dovoliti nemško okupacijo Bele Rusije do konca vojne. Izprazniti so morali Ukrajino, Turčijo pa vrniti armenske kraje Ardahan in Kars ter Batum. V dodatnem protokolu so zahtevali Nemci še samostojnost za Gruzijo v Kavkazu (petrolejski vrelci!) in vojno odškodnino 6 milijard zlatih mark. Nemci so zasedli Ukrajino do Harkova in Rostova ob Azovskem morju, na severu pa so stali pred Petrogradom, pri Narvi. Do izvršitve zadnjih pogojev pa ni prišlo, ker so se osrednje sile prej zrušile in je mir v Versaillesu vkrojil novo Evropo.

Ivo Lapajne.

Ne pozabi naročnine!

Namesto skozi Suez - okrog Afrike

Sredozemsko morje je po vstopu Italije v vojno postalo zaprto za plovo angleških ladij iz Gibraltarja na vzhod. Ladija, ki je česlej plula iz Hongkonga do Londona 50 dni, bo potrebovala zdaj 60 dni. Pot iz Indije v Anglijo bo preko rta Dobre nade za tretjino, iz Avstralije za dvajsetino daljša. Za letni efekt uvoza bo morala Anglija povečati svojo trgovinsko mornarico med dominioni in matično zemljo.

Lani je šlo skozi sueški prekop nad 3000 angleških ladij, ki so prevzele blaga za 15 milijonov ton. Od tega je 11 milijonov ton v angleške luke. Tovor je bil v prvi vrsti perzijski petrolej, oljni

plodovi iz vzhodne Azije, kavčuk iz Britske Malaje, avstralska pšenica, indijska volna. Vse te surovine bodo zdaj prihajale v Anglijo okrog Afrike. Angleška trgovinska mornarica bo torej po izgubi norveškega in danskega tržišča morala opraviti velike napore po oceanih.

Najsigurnejše sredstvo za gašenje termitskih bomb. Po nekem nemškem patentu, gase bombe, napolnjene s termitom z mešavino, ki sestoji iz 70% peska in 30% kalijevega-hidrosulfata (KHSO₄). Vzeli so 500 gr termita, ki je bil užgan. Ko je zgorela tretjina, so začeli gasiti z omenjeno zmesjo peska in kalijevega-hidrosulfata. Poskus je popolnoma uspel.

Strategija v svetovni in v sedanji vojni

Vsak frontalni napad, pa če je še tako pogumno in silovito izveden, vodi po nemškem generalu Schlieffenu lahko samo do »ordinarne« zmage, pri kateri ostane poraženemu nasprotniku še vedno možnost umakniti se in na novo zbrati k odporu na drugem mestu.

Ako hočemo doseči »resnično zmago«, ki vodi do uničenja sovražnika, moramo zajeti eno ali drugo njegovo krilo, a najboljše ube. Popolni uspeh pa doseže le oni, ki sovražno vojsko v celoti obkroži. Primer tipične uničevalne vojne daje bitka pri Cannah leta 216 pr. Kr. Tedaj je stalo 86.000 Rimljanom, med njimi 6000 jezdecem — večinoma mladim in izvežbanim bojevnikom — nasproti 40.000 pešcev in 10.000 konjenikov kartažanske vojske, sestavljene iz večinoma starih in mnogih vojnih preizkušenih vojščakov. Po spretnem Hanibalovem zajetju so bili Rimljani končno popolnoma obkrojeni. Okoli 60.000 jih je obležalo na bojišču, nekaj tisoč jih je bilo ujetih, in samo ostane razbite vojske, med njimi konzul Terencij Varro, se je rešil.

V vojni 1. 1870-71 je dosegla nemška vojska dve veliki uničevalni zmagi, prvo pri Sedanu in drugo pri Metz. Pri Sedanu je bilo 104.000, pri Metz pa 170.000 francoskih vojakov ujetih ne da bi bili ranjeni. Pa tudi zmaga nad zadnjo francosko vojsko, nad armado generala Bourbakiya, je mogla primerjati z uničevalno bitko, kajti njegove 84.000 mož šteječe čete so bile vržene na nevtralna švicarska tla in tam razorožene.

Svetovna vojna v letih 1914-1918 je pokazala kmalu po začetku čisto drugačno strateško operiranje, kakor so vojskovodje pričakovali. Prava premakljiva vojna je trajala dejansko samo do pozne jeseni leta 1914. Takoj nato se je razvila v pozicijsko vojno. Posebno stara nemška, pa tudi avstroogrška vojska je bila izvežbana čisto za napad. Toda odločujoči vpliv modernega orožja jo je vedno bolj silil k opuščanju napada in prilagajevanju v položajih. Po tej taktiki so morali končno poseči celo Rusi, ki so prej vedno napadali v ogromnih množicah in naravnost.

Fronte so se pri obeh nasprotnikih vedno bolj in bolj raztegovali, dokler se niso ustavile ob morju ali meji kakšne nevtralne države. Dejansko bojno manevriranje je bilo po odprtju front izključeno. Tudi po vsakem napadu s frontnih položajev in po vsakem prebiju napredovanje ni dolgo trajalo, ker se je kmalu spet ustavilo na novih utrjenih položajih. V vsej svetovni vojni je prav za prav moglo samo bitko pri Tannenbergu imenovati uničevalno.

Po zaključku velike svetovne vojne so nemški stratezi sklenili vrniti se k premikalni vojni, ker so spoznali, da je mogoče doseči odločilne in nagle uspehe samo z napadom in uničevalno zmago. Tako so pripravili tako imenovano »bliskovito vojno«. Strojovnjaki praktiki in vojaški pisatelji teoretiki so leta in leta propagirali ideje te strategije. Na nasprotni strani se je pa pojavila za svojo varnost vedno skrbneča in bogata Francija z idejo obrambne črte in pričela graditi Maginotovo linijo. Z zgraditvijo te trdnjave, segajoče vzdolž vse meje proti Nemčiji, dovršene v glavnem že v letih 1930-1934, je hotela Francija napad na svoje ozemlje »za vselej onemogočiti«. Mnoge druge države so nato sledile francoskemu zgledu. Končno je pričela tudi Nemčija sama graditi v letih 1938-1939 svojo Siegfriedovo obrambno črto. Namen te črte je bil vsaj za nekaj časa preprečiti vojskovanje na dveh frontah hkrati, na vzhodni (Poljska) in zahodni (Francija).

Toda nemška strategija se je svojemu novemu duhu ustrezajoče kljub temu ves čas pripravljala le na gibljivo, »bliskovito vojno«, torej na napad. Samo da je morala najti nova sredstva in nove metode vojskovanja. Napad pehote na utrjenih skrite strojnice je obetal kaj malo uspeha. Zaradi tega se je Nemčija odločila za izkoriščitev motorja do skrajnih mej možnosti, in to na kopnem in v zraku. Napad na kopnem pa naj bi z motorizacijo bil tudi bolj varovan, ne samo hitrejši v napredovanju. Tako so nastale oklopne divizije, s katerimi je nemška vojska lani v jeseni prišla na Poljsko v »bliskovito vojno«.

S tem je dosegla uničevalno vojno in dokončni poraz Poljakov pri Kutnu.

Tudi sedanji napad na zahodu je bil skrbno pripravljen po teh načelih. Energično in strelvito izvedene operacije, podobne onim iz l. 1796, v Italiji, so vodile najprej do uničevalne zmage pri Dunkerqueu, ki je v vsej zgodovini vojn

edinstvena in brez primere. Spretnemu angleškemu umiku se je sicer posrečilo rešiti ogromno večino moštva, toda zgubljen je bil ves vojni material. Angleške čete so bile prisiljene Francijo zapustiti. Takoj nato so sledili novi strelviti sunki, ki so zlomili še nadaljnji odpor.

Kako bi lažje prišli do proizvodnje domačega sladkorja

Zadnji čas se je sprožila misel, da bi se tudi pri nas omogočila sladkorna industrija. Po stari navadi so se tudi pri tej stvari pojavili nasprotniki, ki bi radi v kati zatrli to dobro misel. Agronomi, ki bi morali tako podjetnost že v lastnem interesu zagovarjati, so iz bojazni, da bi sladkorno tovarno že jutri začeli graditi, vrgli puško v koruzo in so zbežali.

V »Večerniku« od 7. t. m. nastopi neznan pisec »ih« z dokazi, ki povedo, da ima naša Slovenija mnogo premalo njiv in travnikov za pridelavo vsakdanjega kruha za ljudi in krme za živino. Nadalje podčrtava pisec, da mora Slovenija letno uvažati nešteto vagonov žita in mlekarških (pravilno: mlevalskih, opom. uredni.) izdelkov. Poleg tega pridelamo krme za živino le za tri četrta leta, četrta leta pa živina prestrada...

Ne oporekam trditvi, da se mora žito uvažati, čisto neosnovana je pa trditev, da imamo premalo krme. Pred svetovno vojno so v normalnih letih, ko ni bilo suše, kakor leta 1908, pridelali toliko krme, da je je preostalo še za izvoz. Že vedno so največ krme izvažali s postaj Pesnica, Račje-Fram, Pragersko, Slovenska Bistrica, Poljčane, Ponikva, Sv. Jurij pri Celju, Šmarje pri Jelšah in Mestinje. V mesecih julij - oktober l. 1913. so na teh postajah naložili 464 vagonov, druge mesece, t. j. november - junij 1913 - 1914, pa 196 vagonov krme. Če računamo, da naložijo na vsak odprt 15 tonski (IK) vagon povprečno 8500 kg v bale stisnjene krme, je znašal izvoz krme v enem letu 5.610.000 kg. Ker so drugod, n. pr. v Domžalah, Brezovici, Vrhniki itd., tudi naložili več ali manj krme, lahko cenimo letni presežek krme v Sloveniji kakšenkrat na 800 vagonov.

V Sloveniji je še toliko puščine, da bi mogli na njej pridelati vso za sladkorno tovarno potrebno peso in bi še preostala lepa ploskev žitnega polja. Ta puščina črnogledcem najbrž ni znana, zato jih povabim na poučni zlet v kraj, iz katerega naj bi ustvarili rodovitno polje.

Okrog Rač, Pragerske, Pragerskega in južno Slovenske Bistrice je ravnina zelo močvirna. Po izkopanih dražnicah se odteka le del umazane vode. Jelšev drevje prepreža močvirne travnike, koder najboljša uspevajo bodeči oset, ostrí saš in preslica. Nezdružljiva močvirna kislica razjeda travnike. Košenina je brez vrednosti. Velike ploskve zlasti vzhodno pragerske železniške postaje so odvezte kulturni zemlji in je onod leglo komarjev poleti neznosno. Pragersko in sosedni kraji imajo zaradi večnega izhlapevanja zastale vode nezdravo podnebje.

Peščeno-prodnati svet niže Pragerskega je posebno v dolini Dravinje rodovitna. Ali se ne bi dala plodnost te zemlje raztegniti od obrežja Dravinje tja gori čez Pragersko do Poljskave? Tudi ob Bistrici in Ložnici, t. j. svet južno Slovenske Bistrice, je še dokaj poraben, le ob železnici in južno od nje so še velike mlake.

Agronomi rodoljubi, ojunajte se in stavite v prid domovine na razpolago vso vašo strokovno sposobnost! Zavijajte si rokave, pljunite v roke in začnite z delom! Po ureditvi Dravinje od Poljčan do njenega izliva v Dravo ter po smotrni ureditvi njenih dotokov Bistrice, Ložnice, Dravinje, Poljskave in Franskega potoka vam ne bo težko osuševanje sveta ob Poljskavi in okoli Pragerskega. Besedo ima tudi državna uprava, ki se ne bo obotavljala nuditi ustreznih sredstev, zlasti če dokažete očitne koristi, katerih bo tudi ona sama deležna. S prav tako dobrim uspehom bi se dalo osuševanje nadaljevati tudi pri Slovenski Bistrici. Tako bi ob vsestranski dobri volji kmalu izginile tiste smrđljive žabje luže vse dol do Celja.

Pretvarjanje te pušče v rodovitno zemljo bi imelo baš to prednost, da drugega slovenskega sveta ne bi bilo treba pritegniti h gojitvi sladkorne repe za potrebe sladkorne tovarne, ker bi tako pridobili dovolj rodovitne zemlje za setvišče, ki ga danes resnično še zelo primanjkuje.

I. M.
Pripis uredništva. — Vprašali smo našega sotrudnika ravnatelja Andreja Zmavca za mnenje o pobudah v gor-

Kultura

Razpis likovnih nagrad banske uprave

Za nagrade se bodo upoštevala le slikarska, plastična ali grafična dela, ki so nastala v dobi od 1. aprila 1940. do 31. marca 1941., oziroma niso še bila pred tem časom javno razstavljena ali reproducirana. Umetnine morajo biti tako izdelane, da so uporabljive za reprodukcije. Za slike v olju je predpisan kot najmanjša velikost format 72x100 cm, večji formati morajo biti v istem razmerju. — Akvareli in grafična dela so lahko manjša vendar v razmerju, ki se sklada s predpisano mero oljnatih slik. Za kipe velja kot najmanjša mera naravna velikost. Za morebitne reliefe in medalje velikost ni predpisana.

Število in višina nagrad določa po svobodnem preudarku glede na število nagrade vrednih umetnin razsodišče, ki bo imenovano v ta namen.

njem članku. Prinašamo njegovo kratko izjavo:

Ne dvomim o dobrih namelih pisca I. M., njegovih trditvah — razen glede na nujno potrebo temeljitega izboljšanja nerodovitnega, zamočvirjenega in tolikokrat po poplavih upostošenega sveta — pa ne podpisem. Kmetijski strokovnjaki (agronomi) imajo čisto prav, če se danes še ne zavzemajo za ustanovitev slovenske sladkorne industrije iz razlogov, ki so vendar splošno, gotovo pa vsakemu resnemu narodnemu gospodarju dobro znani. V dolgih desetletjih smo pač mnogo zamudili in zanemarili, v teh nerodnih časih pa nihče ne more resno misliti na izvršitev velikopoteznih melioracij, čeprav bi bile umestne in bi se tudi bogato izplačale. Saj nismo zmogli brezmalob nobenih pomembnejših ureditev ljudournikov, potokov in rek, s samimi krparijami in obljubami pa nikamor ne pridemo. Da bi se kmalu uveljavil novi rod, ki bi vse to urno in smotrno pristopil! Sicer pa spadajo take stvari že bolj v strokovne liste, daši je treba samo pozdraviti res dobre pobude iz naroda tudi v drugih listih.

Pa, gospod urednik, še besedico o prodaji slovenske krme! Krma prav za prav ni tržno blago, pač pa je temeljno sredstvo za vsestransko kmetijsko proizvodnjo, ki šele daje pravo tržno blago za mnogotere svrhe obrta, industrije itd. Napredne dežele ne prodajajo krme tako na sploh, kakor ponekod pri nas. To bi bil rop na narodnem premoženju iz dotične zemlje. Kupčije s senom se močno polašča špekulacija, ki spretno in neredkokrat brezvestno izkorišča nevednost in stisko naš slovenskega oratarja. Izvoz krme, ki kakšenkrat res iznaša letno nekoliko stotin vagonov, pomeni lahko mnogo samo za tisto majhno število prekupevalcev in izvoznikov, za kmeta prodajalca vselej veliko škodo, za domače kmetijsko gospodarstvo pa povrh sramoto.

No, da končava: Jugoslavija ima dovolj sladkorja, samo da je to važno ljudsko hranivo predrago. Ob današnjih splošnih razmerah bi ne bil slovenski sladkor nič cenejši. Za ustanovitev slovenske sladkorne industrije za enkrat vobče ni pogojev niti jih — mislim — še dolgo ne bo.

Kaj bo z letošnjim izvozom hmelja?

HMELJARJI PRIČAKUJEJO ZASTOJ IN ŽE SEDAJ PROSIJO ZA POTREBNE UKREPE

Na seji »Združenja jugoslovanskih izvoznikov hmelja« (UHIK) je bilo zagotovljeno, da razvoj hmeljske rastline obeta dobro leto, ki bo gotovo nekoliko boljša od lanske. Kakor je videti, bo v doglednem času izvoz našega prvovrstnega hmelja v daljne dežele (USA in Brazilijo) še onemogočen. V teh skrbah, ko je ogrožen obstoj nad 6000 hmeljarskih družin, je treba pravočasno pogledati nevarnosti v oči ter hitro podvzeti vse potrebne korake v zaščito hmeljarjev, da nas čas ne prihití in ne zaloti nepripravljeni.

Hmelj je treba po zorenju obrati, posušiti in konservirati, kar je zvezano z novimi investicijami poleg prejšnjega obdelovanja in občutnih izdatkov, ki jih ta kmetijska panoga zahteva. Le prerediti so hmeljarji, ki zmorejo ta velika bre-

mena iz lastnih moči in velika je večina tistih, ki so jim sredstva že pošla celo tako daleč, da ne bo pri roki niti belica za drago obiranje in nakup za sušenje. Znano je, da so prebivalci v mnogih strnjjenih hmeljarskih krajih z ozirom na življenjske pridelke pasivni ter izključno navezani na dohodke iz hmelja.

Težaven položaj in nevesele perspektive hmeljarjev zahtevajo hitrih in odločnih ukrepov. Predvsem naprošamo ministrstvo trgovine in industrije z direktno za izvozno trgovino in ministrstvo kmetijstva za sporazumne ukrepe, da se najdejo dovolj varna pota za izvoz hmelja v prekomorske kraje, predvsem v Sev. in Južno Ameriko. Če pa vsaka eksportna možnost za enkrat odreče, prosimo, naj oskrbe s finančnim ministrstvom potom Narodne ali Agrarne banke cenjen kredit hmeljarjem drav-

Nagrajene umetnine se po možnosti odkupijo, pa tudi če ne, so umetniki vezani, da dovolijo reprodukcijo nagrajenega dela prvenstveno kraljevski banski upravi.

V primeru, da ne bo predloženih dovolj takih del, ki bi nagraditev zaslužila, se nagrade podele le v omejenem znesku ali sploh ne razdele in se preostali znesek prihrani za prihodnje razpise. Umetniki naj pošljejo svoja dela do vključno 31. marca 1941., do 18. ure v Narodno galerijo v Ljubljani. Vsako delo naj bo opremljeno z geslom, priložena pa mora biti tudi zapečatená kuverta, ki vsebuje geslo, naslov in ime natečajnika.

Vsa podrobnejša pojasnila se dobe pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave.

Novice

Gledališka umetnost in slovenska vas

Vladimir Kreft / Predlog o gostovanjih poklicnih gledališč na podeželju

Sezona v obeh slovenskih gledališčih je pri kraju. Igralci bodo odšli na počitnice, vodstvi gledališč bosta med tem časom pripravili nov program za prihodnjo sezono, kulturni kritiki pa bodo napravili bilanco o umetniški vrednosti preteklega gledališke sezone.

Dan za dnevno obiskuje slovensko Talijo naš meščan in to, kakor je ugotovljeno, predvsem srednje situirani meščan, kjer pozablja ob lepi igri, petju in glasbi na tegobe današnjih dni; gledališka umetnost pa mu tudi dviga njegov kulturni nivo.

Ko tako leto za letom opazujemo delo, ki ga vršita slovenski gledališči, prihajamo do zaključka, da je potrebno, da se kulturno poslanstvo obeh gledališč v čim večji meri razširi tudi na slovensko vas.

Na deželi sicer že zavzema gledališka umetnost velik obseg. Naši diletantski odri prikazujejo burke, komedije, drame in tragedije slovenskih in tujih avtorjev, tu in tam celo beremo o uprizoritvi opere ali opere; vaški kulturni delavci so korajžni in njihove predstave nudijo večkrat pravi umetniški užitek. Slovensko vaško ljudstvo, zlasti pa mladina, poseja z veseljem te predstave, nabirajoč si pri njih novih drobtin, ki ne ostajajo brez dobrega vpliva na človekov intelekt.

Delo, ki ga nenehoma opravljajo diletantski odri na deželi, je za narodovo proučitev velikega pomena. V to delo žrtvujejo poedinci ves svoj prosti čas, mnogo truda, skrbi in nevhvaležnega dela. Za pripravo predstave se navadno mora premostiti večje ali manjše ovire; posebno pa otežkoča gledališko delo na vasi pomanjkanje dobrih in zadostno strokovno naobrazenih režiserjev.

Ce upoštevamo vse te težave, s katerimi se mora boriti diletantski oder

predno uprizori gledališko igro, potem se ne moremo čuditi, da posamezne uprizoritve kažejo pomanjkljivosti, ki manjšajo umetniško vrednost poedinih predstav.

Ko se vprašujemo o možnostih, ki bi lahko te pomanjkljivosti odstranile, prihajamo do zaključka, da bi slovenski gledališči lahko nudili za to posebno pomoč. Ta pomoč naj pa bi se izvedla v obliki stalnih gostovanj obeh slovenskih gledališč po podeželskih odrih.

Zdi se nam popolnoma razumljivo, da hoče videti tudi naš vaščan na pr. Hamleta, Revizorja, Namišljenega bolnika, Hlapce, Trubadurja, Tosco, Gorenjskega slavčka in druge lepe in umetniško podane igre. Dejstvo je, da deželi manjka resnih in vzgojnih vpriporitev. Zato je vasi treba te preskrbeti, in slovenski gledališči sta po svojem kulturnem poslanstvu, ki naj ga vršita za vse slovensko ljudstvo, poklicani, da priskočita na pomoč vaškim diletantskim odrom s svojimi gostovanji.

Ljudstvo bi z velikim veseljem posečalo predstave, katerih nosilci bi bili naši poklicni gledališki umetniki. Vaški gledalci bi pokazali igralcem svojo iskreno hvaležnost za njihov trud; mogoče res ne bi igralci prihajali po dejanju pred zastor, mogoče tudi ne bi bilo ploskanja med dejanjem, toda kljub temu bi vaščan nedvomno izkazal svojo zahvalo za delo, o katerem je prepričan, da je dobro in zanj koristno.

Nepremostljivih ovir za realizacijo gornjega predloga ni. Vse ovire in zapreke, ki bi se pojavile, bi se dalo ob sodelovanju vaških kulturnih delavcev z gledališkimi upravami, zmanjšati ali tudi odpraviti. Tudi tehnične ovire, ki bi gotovo nastale, bi se dale zadovoljivo rešiti. Posamezni nedostaki, ki pa bi

eventuelno ostali, pa ne bi zmanjšali umetniške vrednosti igre.

Danes, ko končujeta slovenski gledališči, naj te besede zlasti veljajo za ljubljansko dramo in opero, želimo, da svoja gostovanja na deželi pomnožita ter jih uredita po nekem določenem načrtu.

S smotrenim delom, z vzajemno pomočjo vseh prizadetih činiteljev bi se dalo mnogo koristnega napraviti. Uspehi v tej smeri gotovo ne bi izostali in nedvomno je, da bi se v kratkem času tudi v znatni meri dvignil kulturni nivo slovenske vasi.

Sprožili smo to vprašanje z željo, da se ga pravilno razume in se ga tudi skuša čim prej v najboljši obliki rešiti po načelu: z ljudstvom za ljudstvo.

Celje

Odškodninska tožba zaključena s poravnavo

Poročali smo že, da je tvrdka Westen, d. d. v Celju, tožilo za odškodnino 64 njenih bivših delavcev, ki so bili ob priliki stavke, ki je bila pred par leti pri Westnu, odpuščeni iz službe, v delavske knjižice pa je bil pritisnjen rdeč žig, na podlagi česar večina teh odpuščenih delavcev ni mogla nikjer dobiti službe. Delavci so tožili tvrdko za odškodnino in je

bilo v tej zadevi več razprav. Zadnja razprava se je vršila včeraj pri okrožnem sodišču. Dosežena je bila poravnava in sicer tako, da plača tvrdka Westen vsakemu delavcu 5000 din odškodnine. Delavstvo je to poravnavo sprejelo in zastopnik tvrdke Westen je vsakemu takoj izplačal na roko 5000 din. S to poravnavo je zadeva dokončno urejena.

IZ SODNE DVORANE

Pri okrožnem sodišču v Celju se je zagovarjal 48 letni trgovski pomočnik Henrik Arzenšek iz Šmarja pri Jelšah. Obtožen je bil po čl. 3. zakona o zaščiti države in obsojen na 2 leti in 2 meseca roblje. — Na 4 leta roblje je bil obsojen 20 letni čevljarški pomočnik Ludvik Gorican iz Okiške vasi pri Oplotnici, ker je v gozdu napadel Ivana Breznika in ga z udarcem z ročico po glavi usmrtil. — Na 2 leti in 1 mesec strogega zapora je bil obsojen 19 letni Ivan Hlupič, ki je v Zbelovski gori pri Ločah udaril Nežo Jurškovo s tako silo po glavi, da je desna stran obraza ohromela in je postala Jutrškova trajno nesposobna za delo. — Radi krivega pričevanja so se zagovarjali: 26 letna pletilja Korošec Frančiška, 22 letna zasebna uradnica v Trzinu Žagar Lucija in Ivan Zdolšek, uradnik iz Ljubljane. Frančiška Korošec je dobila 1½ leta roblje, Žagarjeva in Zdolšek pa sta bila oproščena.

c Gasilska slavnost v Zabukovci. Jutri bo v Zabukovci pri Grižah blagoslovitev motorne brizgalne tamkajšnje prostovoljne gasilske čete pod pokroviteljstvom g. bana. Obenem bo župni zlet celjske gasilske župe.

c Borza dela. 20. t. m. je bilo v evidenci 230 brezposelnih (182 moških in 48 žensk) nasproti 242 (188 moških in 54 žensk) od 10. junija. — Delo dobijo 3 hlapci, po 2 čevljarstva pomočnika in poljska delavca, 1 frizerski pomočnik, 10 kmečkih dekel, 8 kuharic, 3 služkinje ter po 1 podnatakarica, sobarica in postrežnica.

c Zdravniško dežurstvo OUZD ima jutri dr. Josip Cerin v Prešernovi ulici.

c Nočno lekarniško službo ima od 22. do 28. t. m. lekarna „Pri Orlu“ na Glavnem rtgu.

c Regulacija potokov Mozirnice in Trna-

ve je končana. Dela so stala okrog 50 tisoč dinarjev.

c Plačan enotedenski dopust je dovolila tvrdka Westen v Celju svojim delavcem, katerih je 1500.

c Sprememba posesti. Vilo gospe Vengustove na Jožefovem hribu sta kupila Bela in Sonja Stuhec za 290.000 din.

c Aretiran je bil radi prevare neki Sujniš Vejsin, ker je opeharil 18 letnega krojaškega pomočnika R. Robiča za nekaj denarja, obleke in hranilno knjižico. Izročil je bil sodišču.

c Težka nesreča. 27 letni delavec v železnici v Štorkah, doma iz Laške vasi pri Teharjih, je padel pod voz. Kolo je šlo čez njega, mu zlomilo roko in nogo, dobil pa je tudi težke notranje poškodbe. Odslužil so ga v celjsko bolnišnico.

c I. efektna loterija. Legije koroških borcev, krajevne organizacije Celje. Zrebanje bo v nedeljo, 21. julija, pred Narodnim domom v Celju. Skupna vrednost dobikov nad 100.000 din. Srečka stane 5 din. Segajte pridno po njih. Cisti dobiček je namenjen gradnji Doma koroških borcev v Celju.

KNEZ PAVLE POROČNA PRIČA SLIKAR. KI LOZANIČEVI

V topčiderski cerkvi je bila te dni v navzočnosti Nj. Vis. kneza Namestnika Pavla in kneginje Olge ter povablencev iz najvišjih krogov poroka znane beograjske slikarke Milice Lozaničeve, hčerke dvorne dame kneginje Olge, in letalskega kapetana Branislava Petroviča. Knez Pavle je bil priča popularni slikarki.

c Težka nesreča delavca v kamnolomu. V kamnolomu g. Mazeja in Mlakarja v Soštanju v Paki pri Velenju se je primerila v sredo težka nesreča, katere žrtev je postal 30 letni delavec Auberšek Anton iz St. Janža na Vinski gori pri Velenju. Auberšek je usodnega dne delal v kamnolomu, kjer se je usulo na njega kamenje, pri čemer mu je neki oster kamen odsekal prste na desni roki. Ponesrečenca so takoj prepeljali v slovenjegraško bolnišnico.

n Avtomobil eksplodiral in zgorel. Sredi Sarajeva je eksplodiral avtomobil tamkajšnjega Okrožnega urada, s katerim se je zdravnik peljal k nekemu bolniku. Dva kratna zaporedna eksplozija je povzročila požar, ki je avtomobil popolnoma uničil. Zdravnik je ostal nepoškodovan.

Ceste in avtobusi v Slov. goricah

Pod tem naslovom je prinesel Vaš cenj. list z dne 19. t. m. lep dopis, ki ga odobravam. Resnici na ljubo pa konstatiram, da naše zdravilišče St. Radenci ni odrezano od avtobusnega prometa. Obratovati je prenehalo le podjetje Lininger. Promet na progi Maribor—G. Radgona—Slatina Radenci—Murska Sobota pa je odprta. Mestno avtobusno podjetje v zadovoljstvo vseh krajev, ki jih je zvezalo, z Mariborom. — Radi ukinitve proge Lininger ni noben kraj preveč prizadet. Proga Maribor—Ljutomer veže vse glavne kraje te bivše proge do Ivanjca, proga Maribor—Murska Sobota pa kraje, ki gravitirajo v Gor. Radgono, Slatino Radenci in vozi skozi Sv. Benedikt, ki je prišel tako do redne zveze. Da bi se na progi Maribor—Murska Sobota obratovalo v gotovih dneh preko Kapele je pač nepotrebno. Odpadla bi potem ob gotovih dneh G. Radgona, ki je bolj privlačna točka kakor Kapela, ki

ima res lep razgled, gospodarsko pa vendar ni kos G. Radgoni. — Do vsake hiše pa avtobus res ne more. — Istotako je predlog, da bi ljutomerski avtobus vozil preko Košakov, nepravilen. Košaki imajo dve redni progi. Sv. Peter pa bi bil na ta način brez zveze. Ne enemu vse, drugemu pa nič. Nujno pa je potrebno, da se popravi cesta Senarska—Sv. Anton v Slov. gor. Rešiti je tudi ovinke na cesti Sv. Jurij—Ljutomer. — Občinstvo, ki potuje s tema programi si naj nabavi vozne listke pri postajni pisarni na Glavnem trgu. S tem olajša delo šoferjem in čas odhoda je bolj točen. — Morda bi kazalo, da uprava občinstvo na to opozori z napisom pri postajališču. Marsikdo čaka že pol ure prej, pa se ne domisli, da bi si kupil vozovnico. Vstopajmo in izstopajmo hitro, ne ovirajmo težke službe šoferjem — in vsi avtobusi bodo prišli točno v Maribor. zy.

Dajte Selnici higieničen vodovod!

Za zadevo naj bi se zanimal tudi Higieniski zavod v Ljubljani

Na tem mestu že drugič pišemo o vprašanju zdravega in higieničnega urejenega vodovoda v Selnici ob Dravi, naidejajoč se, da se bo vprašanje sledi le premaknilo z mrtve točke!

Za po vojni zgrajen vodovod v Selnici je bila zajeta voda iz Selnškega potoka, namesto da bi se že takrat poiskal primeren izvir, kajti le izvorna voda je popolnoma čista. Tekoče vode pa ne očisti noben filter ter je neprestano izpostavljena okužbi po bacilih itd.

Selnški potok teče po ozki globači; vanj se steka vsa voda, najhujše pa je, da se steka vanj v izdatni meri tudi gnojica. Ob deževju hrumi vsa umazana voda v potok. Poleg tega služi tekoča voda v grabi za napajališče živine. Ta okusno začinjena voda teče v selniški vodovod. Ob letošnjem deževju je bila ves pomladni čas izredno slaba voda. In velik čudež je, da doslej še nihče za

tako vodo ni obolev. Toda bolje je prej na to misliti, kot šele takrat, ko bo že prepozno. Vsak laik lahko ugotovi, da je ob takem vodovodu okužba vsak čas mogoča. V takem primeru bi zdravje seveda več veljalo, kot sedanja zgraditev prepotrebne vodovoda.

Selnica pravkar gradi večmilijonsko stavbo nove narodne šole. Kot je razvidno, bo šolski mladini preskrbljena zdrava voda. Vodilni možje pa naj ob tej priliki ne pozabijo na ostale vaščane ter jih vsaj enkrat prijetno presenetijo s širokopoteznim načrtom o zdravem in higieničnem vodovodu. Drž. uprava je v zadnjem času mnogim krajem preskrbelav vodovodne naprave ter taka dela tudi gmotno podprla. Prepričani smo, da bi oblast z isto ljubeznijo ter razumevanjem podprla tudi obmejno Selnico. Kajpada, za stvar je treba oblast zainteresirati! Selnica pa kliče in bo klicala: dajte nam zdrave vode! ab.

V zmoti je

naročnik, ki je ob naročbi »Večernika« morda plačal naročnino za kak mesec vnaprej, potem pa ne več, a je list še dalje prejemal do odpovedi ali ustavitve lista, ne da bi — navzlic tudi večkratnim opominom — zaostalo naročnino poravnal. Kajti zaradi reda in tudi v interesu mnogih tisočev naročnikov, ki naročnino točno poravnava, bomo dolžno naročnino, žal, morali brez izjeme od vsakega takega naročnika izterjati na način in s sredstvi, ki nam jih nudi zakon.

Uprava »Večernika«, Maribor.

o. Darujmo za Rdeči križ! Včeraj in danes zbirajo požrtvovalne članice in člani Rdečega križa v dravski banovini razni sanitetni material, posteljino itd., da morejo spopolniti skladišče banovinskega odbora z najnujnejšim za event. resne primere. Nihče naj ne bo trd in naj skuša po svojih močeh — bodisi z materialom, bodisi z darovi v gotovini — pomagati Rdečemu križu, da bo mogel izpolniti svoje plemenite naloge. Darujmo hitro in čim več! Nihče ne more danes vedeti, kaj nas čaka, toda pripravljeni moramo biti!

o Matura v Murski Soboti. V petek je bila končana matura na soboški gimnaziji. Od 36 kandidatov jih je 34 z uspehom končalo zrelostni izpit, in sicer: Antauer Marija, Balon Franc, Berden Jožef, Berden Stefan, Cug Evgen, Čeh Josip (oprosčen ustnega izpita), Čeh Zora, Cisar Stefan (o. u. izp.), Derkač Karel, Dolenc Franc, Eljaš Janez, Gabrijelčič Bojan, Gross Bogomil, Gumilar Marija, Horvat Jožef, Ilko Ivan, Jakus Cvetka, Kohne Emanuel, Košir Danilo, Kukul Giza, Marič Marija, Novak Alojzij (o. u. izp.), Ogorevc Ivan, Orel Milidrag, Perš Sidonija (o. u. izp.), Požegar Avgusta (o. u. izp.), Skuk Darinka, Rakusch Viljem, Sila Stana, Smej Josip (o. u. izp.), Vučko Anton, Weingerl Aleksander, Zibrik Koloman, Zlatič Vitomil. Dva kandidata imata popravni izpit iz enega predmeta. Maturi je predsedoval kot ministrski odposlanec g. Anton Zupan, upokojeni ravnatelj celjske gimnazije.

MONOPOL NA UVOZ RIŽA

V Sofiji se mudi direktor devizne direkcije Narodne banke g. Ljubisavljević iz Beograda, da bo uredil plačilni promet in kompenzacijske posle z Jugoslavijo. Dosežen je sporazum za večji uvoz bolgarskega riža v kompenzacijo za našo modro galico in kavstično sodo. Riž iz Bolgarije bo uvozil Prizad, ki bo dobil tudi monopol na uvoz italijanskega riža, tako da bo ves uvoz riža monopoliziran.

Maribor

Razstava mladih risarjev

Na tukajšnji I. realni gimnaziji bo jutri in v nedeljo odprta razstava risb mladih dijakov. Razstavo je uredil g. prof. Jirak zelo posrečeno. V prvem oddelku so risbe nižjih treh razredov, v drugem pa od četrtega do šestega. Tako občuti tudi obiskovalec razliko med mladimi risarji. Ko stopite v prvi oddelk, dahnejo v vas pisane barve, kar vzbujajo nekako svežino. Na teli podobah ni posebne tehnike svetlobe in sence, ni posebnih motivov. Vse je nekako matematično izračunano na potezo, zato so tu tudi ornamentni najlepši. Kaže se težnja za skladnostjo barv, čeprav večkrat fantastičnih. Prevladujejo slike, prerasne z razglednic, toda nekatere so tudi lastno delo, kakor na pr. tretješolca Leskoveca ali pa skice Šlajmerja. Slika je izraz duše. Mladi risarji teh risb

imajo pač domišljijo, toda neurejeno, pestro, kot so njihove risbe. Zanimanja za prirodu ni, le za nekaj, kar ima mnogo, mnogo oblik in čudne barve.

V drugem oddelku se to občutje izpremeni. Iz slik diha izbranost barv, ne več natančnost. Mladi ljudje, ki so to risali, iščejo lepoto v prirodi, v portretih, v ljubkosti domačih stvari, na pr. vaza z rožami. To je ravno razlika med obema oddelkoma. Med portreti, med katerimi jih je nekaj resnično »mojstrskih«, prevladujejo slike petošolke Brezovnikove. Omeniti je treba še dijaka Amalletija, ki ima za portrete talent. Slike iz prirode so raznovrstne. Lepo je zlasti podana razlika med svetlobo in senco, tako na pr. pokrajine petošolca Bizjaka, v katerih se kaže

mlada sila ustvarjanja, dasi še tu pa tam razbrisana. Dobro bi bilo, da s tem ne preneha. Skriti talent pa kažejo slike šestošolca Kroisa. So to najboljša dela na tej razstavi. Posebnost sta njegovi slike v olju, ki sta, brez vsake hvale, dovršeni. Ako bo mladi umetnik v tej smeri nadaljeval, bomo srečali čez nekaj let njegovo ime med mladimi slovenskimi slikarji. — Idilične slike so dobro izbrane. Nekatere so seveda prerasne iz razglednic. V splošnem je razstava peštra. Vendar je treba pripomniti, da med imeni mladih slikarjev ni nekaterih talentov od lani, recimo šestošolcev. Zanimivo pa bi bilo prirediti razstavo onih dijakov, ki sicer nimajo obveznega risanja, pa ga drugače gojijo. Upajmo, da bo to kmalu! Vstop na razstavo je prost.

Eno uro med našimi železničarji

Imel sem priliko, da sem bil v družbi večje skupine mariborskih železničarjev. Lepo umiti in opravljeni so se pred hišami v železničarski koloniji oddihovali po zelo napornem delu. Nekaj me je zares presenetilo! Pričakoval sem, da bodo politizirali in premlevali politične novice in senzacije, ki dandanes tako povečujejo skoraj že neznožno živčno vojno. Pa nič tega! Razgovarjali so se o svojih družinah, tudi o koncu šolskega leta je bilo mnogo govora, ker ima marsikateri železničar sina ali hčerko v srednji šoli. Seveda pa so mnogo razpravljali o sedanjih draginjah, ki jo železničarji še menda bolj čutijo, kakor drugi stanovi.

Pribiti je treba dejstvo, da železničar ne mara politike in brezplodnega govorčenja. To mu je menda že po njegovega delu prirojeno, saj tudi njegovo delo zahteva moza, točnosti in stvarnosti. Zato se mu ne ljubi prerokovati, kaj bo in kaj ne bo. Postaran železničar je zamahnil z roko, ko sem ga mimogrede vprašal, kako sodi o današnjem svetovnem položaju. »Odločni bodimo, naj ne bo štev med nami, in delajmo, delajmo, pa bomo srečno prebili krizo. Tiste pa, ki povečujejo živčno vojno, iztrebimo iz naše srede, pa ne bo treba nič več politiziranja«.

Tako je govoril železničar in njegovi tovariši so mu pritrdili.

Ali bi ne bilo lepo, če bi bilo tako tudi pri ostalih stanovih? Ali bi nam ne šlo mnogo bolje, če bi med nami ne bilo »politikastrov«, ki so jim babje čenče v sedanjem času mnogo ljubše od kosa kruha? Prav je imel neki govornik, ki je v Mariboru zatrdil, da bi pri nas ne bilo več brezposelnosti, če bi vsak dal samo en dinar za skupno dobro, namesto denarja, ki ga zapravijo po zakotnih gostilnah ob razmotrivanju »najnovejših dogodkov doma in v svetu«, ali pa če bi takrat delal doma, v svoji delavnici, trgovini ali pisarni samo 10 minut več. Namesto brezplodnega izgubljanja časa bi dosti več koristil človeštvu, kakor pa koristijo vsi tisti, ki rešujejo »položaje« po gostilnah.

O vsem tem smo govorili železničarji in jaz in spoznal sem, da so železničarji res pravi narodni čuvarki, saj so raje govorili o vsakdanjem življenju, o svoji stanovski knjižnici, o izpitih, ki jih še čakajo o vrtovih, ki jim obetajo letos dosti pridelkov, izletih, ki jih prirejajo s svojo godbo in pevskim zborom in tudi o — sportnem udejstvovanju. Ig.

SEST ZA ŠTIRJE PROTI POHORSKI VZPENJAČI

Te dni je bil izredni občni zbor zadruge »Pohorska vzpenjača«, ki ga je vodil predsednik, veleposestnik g. Kordik iz Peka. Na dnevnem redu je bilo glasovanje o likvidaciji za druge. Šest zadrugarjev je glasovalo proti, štirje pa za likvidacijo zadruge »Pohorska vzpenjača«. Torej bo naše Pohorje le dobilo žično železnico...

m Koncert vojaške godbe v parku. Drevi bo ob pol 21. koncert vojaške godbe v mestnem parku, ki ga bo vodil priljubljeni kapelnik g. kapetan J. Jiranek.

m Starše in ostalo občinstvo opozarjamo, da bo jutri, v nedeljo, in v ponedeljek na I. dr. realni gimnaziji v Mariboru razstava risb in slik dijaštva.

m Moški podružnici CMD v Mariboru je daroval posestnik g. Ivan Grošek 100 din. **m Iz Maribora odhajajo znani poborniki** Glasbene Matice g. Janko Arnuš v Središče ob Dravi. Njegovo društveno agilnost bo zelo pogrešali.

m Lažni merilec tehtnice. Dvema mariborskima trgovcema se je predstavil Franc M. iz Nove vasi pri Radvanju za merilec tehtnice ter na ta način izvalil dve decimalni tehtnici, s katerima se ni več vrnil. M. so orožniki aretirali. Tatvino je priznal in izpovedal, da je tehtnici prodal, denar pa zapil.

m Otroci se vedno beračijo. Na zadnji seji je mariborski mestni svet sprejel energični sklep, da bo občina z vsemi sredstvi nastopila proti beračenju otrok. Izgleda pa, da to ni nič pomagalo, ker otroci še vedno ustavljajo ljudi na avtobusih, jim ponujajo ukradene cvetlice in projačijo. Polno je teh malih beračev tudi v mestnem parku.

m Nova šoferska organizacija. Kakor smo obveščeni, bo v Mariboru v kratkem ustanovljena organizacija poklicnih šoferjev, ki jo pripravlja g. Jože Pečecnik. Pravila so že odobrena.

m Nočna lekarniška služba od 22. do vključno 28. t. m.: lekarna pri sv. Antonu, Frankopanova 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova cesta 1, tel. 21-79.

m Pri poročilu o višjih tečajnih izpitih na I. dr. realni gimnaziji je pomotoma izostalo ime gđ. Anice Vrisk, ki je uspešno dovršila višji tečajni izpit.

m Naknadna zaprisega vojaških obveznikov bo prve dni avgusta. Kdor doslej še ni prisegel Nj. Vel. kralju Petru II., naj se do 20. julija zgleda v mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu 11, radi vpisa v zad. sezname.

m »Anarhija« pri Treh ribnikih. Treh ribnikov se pošteni ljudje zlasti v večernih urah kar izogibljajo. Tam se potika cel kader pocesitnik, ki se boje v mestu stražnika, v tamkajšnjih gozdičkih pa so popolnoma varne, saj se mož postave le redko kdaj zateče tja gori k Trem ribnikom. Ker so tam lepi izprehodi, ki bi se jih radi posluževali tudi mirni meščani, naj napravi oblast v tem pogledu red in z rracijami očisti tamkajšnje okolice.

m Napad v Radvanju. V Radvanju je bila napadena od nekega moškega 40 letna zasebnica Antonija Jamnikarjeva iz Peka. Napadalec ji je s planko tako poškodoval glavo in hrbet, da se je morala zateči k zdravniku.

m Kje je še slinavka? Po najnovejšem uradnem poročilu o živinskih kužnih boleznih posnemamo, da obstoja slinavka in parkljavka le še v okraju Maribor levi breg (Jakobski dol, Sv. Jakob v Slov. gor., Cerknica), nadalje v okraju Slovenjgradec v vasi Selo.

m Strokovne izpite za diplomatsko-konzularno službo je napravil s prav dobrim uspehom v ministrstvu za zunanje zadeve g. Reynold Macun, nečak mariborskega veletrgovca Antona Macuna.

m Obsojen vlomilec. Natakhar Anton Sprajc, o katerem smo včeraj poročali, da je kradel žensko obleko in vlamjal, je bil obsojen na 5 mesecev zapora in 400 din. denarne kazni.

VIŠJI TEČAJNI IZPITI NA DR. KLASIČNI GIMNAZIJI V MARIBORU

Na dr. klas. gimnaziji so ustnega izpita bili oproščeni: v A oddelku: Družovič Marija, Hrastnik Marija, Irgolič Maks, Jare Anton, Obersnu Zora, Pogačnik Bogdan, Robič Franc, Stalzer Miroslav, Stabuc Franc, Vodopivec Miran, Vrabl Radovan, Ustni izpit so napravili: Bizjak Vida, Cukala Alojzij, Čertalič Anton, Gregorovič Vladimir, Hojnik Branimir, Humar Dušan, Jančar Sonja, Janežič Stanislav, Korun Viktor, Kovačec Janko, Lončarič Gostirad, Okretič Milan, Pavlin Jožef, Perne Janko, Platoršek Jožef, Polanec France, Seme Francišek, Stadler Ivan, Zagoršek Franc, Zupce Francišek in privatisti: Rožman Anton, Segula Martin, Svab Janez. — 2 pripravnik imata popravni izpit v avgustu; 2 pripravnik sta zavrnjena za leto dni. V B oddelku so bili ustnega izpita oproščeni: Belej Janez, Benčina Dušan, Falež Stefan, Frangež Valentin, Gračner Ernest, Kalloud Herbert, Kovarič Janez, Pitino Maks, Žebot Dorotea. Ustni izpit so napravili: Baron Gerhard, Conč Jožef, Cuček Branivoj, Derganc Adolf, Fašun Franc, Gabere Slavko, Horvat Nada, Kosar Franc, Mohor Milivoj, Pavlinič Franjo, Potokar Avgust, Simončič Marija, Sturm Rado, Sušterič Jožef, Venišnik Anton, Zernec Maksimilijan in privatisti: Ceglar Stanislav, Mally Hildegarde, Vrhovec Marija Anton. — 1 pripravnik ima popravni izpit v avgustu; za leto dni so odklonjeni 4 pripravniki.

*** Naši izleti — Vaši izleti:** 27.—30. junija Plitvička jezera—Crikvenica; 29.—30. junija Logarska dolina; 30. junija na Sotlo in v Smarski okraj. — Zahtevajte prospekte in informacije od »PUTNIK-a«, MARIBOR!

SANATORIJ v Mariboru, Tyrševa 19. Najmoderneje urejen za operacije. Enterokliniker za izpiranje debelega črevesa. Vodja specialist-kirurg dr. CERNIC.

m Nagradne tekme je razpisala gasilska župa Maribor, desni breg, ki bodo ob priliki gasilskega praznika, 7. julija, v Studenčih. Ta dan se bo namreč blagoslovil lansko leto dograjeni gasilski dom. Vse priprave so v polnem teku.

m Smrtina žrtve poljčanskega karambola. Te dni smo poročali, da sta na Pečici nad Poljčanami trčila avtomobilist Rupert Draksler iz Maribora in motociklist Martin Jagodič. Motociklistov sovozač Alojz Kit iz Kostivnice je dobil tako hude poškodbe, da je ponoči v mariborski bolnišnici podlegel poškodbam. Tukajšnje drž. tožilstvo je odredilo obdukcijo.

m Izlet trg. nad. šole. V nedeljo, 23. t. m. se vrši peš-izlet III. razreda trgovske kadetne šole v Pesnico, do gostilne Renčič. Odhod ob 16. izpred poslopja Trg. akademije na Zrinjskega trga. Solski odbor in Združenje trgovcev vabita gg. trgovce, da se tega izleta z našo mladino v kolikor mogoče velikemu številu udeležijo.

m Zdravje trgovcev objavlja, da morajo biti na Vidov dan t. j. 28. t. m. trgovine zaprte samo med službo božjo v stolnici od 10. do 11. ure. — V soboto, 29. in nedeljo, 30. t. m., pa ostanejo trgovine v Mariboru nepretrgoma zaprte.

m Potovanje na Oplenac. Ker je še nekaj prostorov prostih, opozarjamo vse člane Zveze Maistrovih borcev, da je še čas za prijave do 25. junija.

m Poletni delavni čas za trgovine v Mariboru stopi v veljavo 1. julija in traja ja do 31. avgusta. V tej dobi se odpirajo trgovine ob 15., zapirajo pa ob 19. Do konca junija pa velja še običajni delavni čas, to je od 14. do 18.30, na kar opozarja Združenje trgovcev vse svoje člane.

m Uklenjen promet v Frankopanovi ulici. Ker se vrše radi preureditve Frankopanove ulice gradbena dela, bo promet na tej ulici od 24. t. m. dalje zaprt od Jezdarske do Zolgerjeve ulice.

m Zdravniško dežurstvo OUZD ima v nedeljo, 23. t. m., g. dr. Pogruje Stanko, Maribor, Tyrševa ulica 14-I.

* **Tombola Sokola I.** se vrši v nedeljo dne 30. junija. Tablica stane samo 2 din. Po tomboli velika ljudska veselica, brez vslopnine!

* **Kam pojdeš v nedeljo, 30. junija...?** Tombolska tablica te stane samo 2 dinarja s katero zadeneš 12.000 dinarjev. Po tomboli bomo plesali, jedli čevapčice, pili vince in uživali še druge dobrote... Zato vsi na tombolo SOKOLA I.

* **Koncert pevskega zbora »Jadran-Nanos«** v Laškem. Dne 29. t. m. bo priredil ta priznani pevski zbor v dvorani zdravilišča vokalni koncert narodne in umetne pesmi, na kar našo javnost že sedaj opozarjamo.

* **Pavešič, Kamnica.** V nedeljo odojki na raznju.

Nova pošiljka ameriških žvečilnih bonbonov Cik je srečno prebila blokado in prispela v Ljubljano: **MAKS JERAS, MIKLOŠICEVA 34.**

* **Dijaki — nižješolci!** Opozarjamo dijaštvo na dijaški internat »Učiteljski dom«, Ljubljana VII., Zibertova ul. 27 (Spodnja Siska), kjer se sprejemajo za šolsko leto 1940-41 na stanovanje in v popolno oskrbo dijaki gimnazijci — nižješolci, dijaki meščanskih šol in učenci ljudskih šol od 3. razreda dalje. Prošnje, pismene ali ustne, za sprejem fantov v dom sprejema domova uprava, ki daje vsa potrebna pojasnila. V domu dobivajo gojenci tečno in zdravo hrano, se jim pere perilo, so vedno pod strogim nadzorstvom prefekta, ki jim pomagajo pri učenju. Letna oskrbina se plača v 9 zaporednih mesečnih obrokih, počenši s septembrom. Mesec junij je oskrbine prost. Uprava oskrbuje tudi vpisovanje učencev vseh razredov ob pričetku šolskega leta, seveda vse dogovorno s cenjenimi starši. Oglašite se v domu za naš prospekt, odnosno ga zahtevajte pismeno.

m Prošnja PTL. Vljudno prosimo vse občinske urade, da blagovolijo na svojem področju opozoriti vse sokolske edinice, fantovske odseke, gasilske čete, da vključijo nabiralno akcijo protituberkulozne tedna in vrnejo neprodane nabiralne listke potom svoje občine na Sreski odbor društva RK v Mariboru. Isto prošnjo naslavljamo na občine same, na gg. upravitelje vseh narodnih šol, da obrabunajo zbirko še pred počitnicami, na industrije in ostale podjetnike, obratne zaupnike in na vse javne in državne urade, ki obračuna še niso poslali. Nujno je, zato prosimo za odziv in se že vnaprej zahvaljujemo. — Protituberkulozna liga v Mariboru.

Kino

* **Grajski knio.** Danes sijajna veseloigra »Kitty in svetovna konferenca«. Smeh, zabava in zopet smeh. Hanelore Schrol, Paul Hörbiger.

* **Kino Union.** Od četrta do vključno nedelje simfonija muzike in barve v velfilmu »Mikado«, ki je v živih naravnih barvah posnet. Kenny Baker in Jean Colin v glavnih vlogah.

* **Esplanade-kino.** Senzacija dneva »Ni-nočka«, najboljša komedija sezone z Greto Garbo. Edini in najnovejši film zadnjih dveh let Grete Garbo.

* **Kino Pobrežje.** 22. in 23. junija »Zmaj Azije«. Napetost. Senzacija. Mr. Moto.

Radio

Nedelja, 23. junija

Ljubljana: 8 jutranji pozdrav; 8.15 prenos cerkvene glasbe; 8.45 verski govor; 9 poročila; 9.15 gorenjski trio; 10 Smetana »Moja domovina« (pl.); 11 operni trio; 12.30 poročila; 13.02 nedeljski koncert Ro; 16.30 pol ure za dijake; 17 kmetijska ura; 17.30 pevski zbor »Cankar«; 18.15 citre in balalajke (pl.); 19 poročila; 20 prenos pevske tekme iz opere; 22 poročila; 22.15 v kresni noči (Ro). — **Beograd:** 12 zabavni koncert (pl.); 14.40 poročila; 18 plesna gl.; 19.10 poročila; 19.40 narodne pesmi in gl.; 21.40 poročila; 22.40 poročila; 22.55 plesna glasba (pl.). — **Sofija:** 12 narodna glasba; 19 vokalni koncert; 20.30 odlomki iz opere. — **Praga:** 19.30 ljubavne pesmi čeških skladateljev (vok. konc.); 20.15 zabavni orkestralni konc. — **Rim:** 21 Verdijeva komična opera »Falstaff«. — **Budimpešta:** 15.45 salonski kvintet; 18.20 ciganski orkester. — **Bukarešta:** 18.10 romunske pesmi; 20.05 Weberjeva opera »Čarobni strelec«. — **Bratislava:** 19.25 slovaške narodne pesmi; 21 ruske pesmi in plesi.

Ponedeljek, 24. junija

Ljubljana: 7 jutranji pozdrav; 7.05 veseli zvoki (pl.); 12 iz otroške sobe (pl.); 12.30 poročila; 13.02 opoldanski koncert Ro; 14 poročila; 18 zdravstveno predavanje »Nekaj o dieti«; 18.20 komorni trio (pl.); 18.40 slovenski delež v tujih kulturah (predavanje); 19 poročila; 20 veseli zvoki (pl.); 20.30 operna glasba; 22 poročila; 22.15 za boljšo voljo (pl.). — **Beograd:** 14.20 črnogorske narodne pesmi; 14.40 poročila; 17.45 narodna glasba na harmoniki; 20.10 Shakespearejev »Sen kresne noči«; 22 vokalni koncert; 22.30 plesna glasba; 22.40 poročila. — **Sofija:** 18.15 narodna gl.; 19 vok. koncert; 22 plesna glasba. — **Praga:** 20 koncert čeških skladateljev; — **Etrenge:** 19.30 mandolinski sekstet. — **Budimpešta:** 18.30 ciganski orkester; 20.10 Wagnerjev večer (orkester, opera in solisti). — **Bratislava:** 20 gledališki radijski komad; 21.30 vokalni koncert (stare italijanske arije).

Prirodopisna kramljanja

S kresnimi dnevi v visoko poletje

Doba počitnic vabi na obale osvežujočih voda - Vsa narava diha s polnimi pljuči

S prvim dnem rožnika smo vstopili v meteorološko poletje. Sonce vzhaja z vsakim dnem bolj zgodaj na jutranjem obzorju, sence postajajo vedno krajše in živo srebro v cevki leze v dnevnem maksimumu vsak dan više. Povsod je mnogo zraka in svetlobe, še nekaj časa in dosegli bomo pred kresnim večerom najdaljši dan leta, najkrajšo fantovsko noč sredi duhtečih kopic posušenega sena. Vsa narava je dosegla višek svojega gona, visoko v planine se je sprostil zelenje ter nastavilo soncu še zadnje cvetje, da ga oplode žuželke za kratek čas zorenja do bližnje jeseni.

LEPO JE POLETJE, ZOREČE IN PLODNO

V človeku je že od nekdaj trdno zasidrana ljubezen do proste prirode. Dandanes, ko se odpira očem vedno več golica kakor v nekdanjih časih, je narava še vedno tako mikavna, da vabi v naročje izletnike, ki si krepe telo in duha. Ob pogledu na lepoto okrog, na ljubko izoblikovane doline in zoreča polja pod nami zavriska sproščeno srce. In naj bo poletje še tako polno neviht, vselej leže v dno duše značilna njegova tvornost, ko začno rumeneti pšenična polja ter se smejejo pod vejami prvi plodovi črešenj, jabolk in hrušk. V hladnem objemu klopotajočih voda, v skritih letoviščih sredi zelenega naročja planin ali ob večno nemirnem morju — povsod najde počitka željno človeško srce oddiha za svoje oko in duha. Le malokomu je pa znano, koliko tvorne sile potrebuje mati narava, da spravi iz svojega naročja vso lepoto zelenja, pisanega cvetja in plodov.

LABORATORIJ NARAVE POD ZEMLJO

Vsako seme, ki hoče vzkliti, mora imeti dovoljno vlago, toploto in zrak. Najnižja in najvišja toplota sta krajni meji, med katerima se vrši ključno snovanje pod zemljo. Med njima je tako zvani optimum, najpovoljnejša toplota za semenske poganjke. Seme razvija pri kalenju tudi lastno toploto. Ječmen lahko doseže v pivovarnah 40 stopinj, zato morajo paziti nanj, da se ne pokvari. Ker potrebuje semenska klica dovolj kisika, mora biti zemlja zrahljana. Važno je odvajanje ogljikove kisline, ki se razvija pri kalenju. Če 5 odst. ogljikova kislina škoduje, pri 13 odst. se razvoj ustavi, pri 50 odst. pa seme pogine. Svetloba nekaterim semenom koristi, drugim pa škoduje.

BREZ VODE BI NE BILO ŽIVLJENJA

Zelo pomemben činitelj v proizvodnji rastlin je voda. Brez nje seme ne more vzkliti. Ob suši prehaja voda s pomočjo pronicanja iz nižjih v višje sloje na isti način, kakor se namoči ves kosček sladkorja, če ga na enem oglu pomočimo v vodo.

Ob dežju prodira voda v notranjost zemlje, dokler se ne doseže v notranjih plasteh ravnovesja. Srednji sloji imajo več, gornji in spodnji manj vode. S pridnim okopavanjem se pronicanje vode zmanjša, odvisno izhlapevanje odpadke in rastlina se dalje časa brani pred sušo.

VELIKA TVORNOST STANIČEVJA

V rastline prehaja voda s pomočjo tlaka korenin in izhlapevanja. Tudi neka vrsta morfnih bakterij pospešuje pronicanje vode v stebila. Izračunali so, da izhlapeva n. pr. na površini 11.375 kvadratnih metrov svoje glave lista v 12 urah 60,5 gr vode. Zanimiv je tudi primer izhlapevanja vode v razmerju s količino suhe tvarine, ki jo rastlina pri tem ustvarja:

	izhlapevala snov	suha snov
detelja	3568,5 gr	13,26 gr
pšenica	7353,5 gr	29,72 gr

ZA CELA JEZERA IZHLAPELE VODE

Za gradnjo 1 kg suhe tvarine potrebuje tedaj naša krušna žitarica 250 do 300 litrov vode! Prirodoslovec Haberlandt je izračunal povprečno količino vode, ki izhlapi na polju za časa razvoja žitaric:

	izhlapevala voda	suha snov
pšenica	1.779.920 kg	234 kg
rž	834.890 kg	166 kg
ječmen	1.236.718 kg	247 kg
koruza	2.227.760 kg	455 kg

Srednja višina porabljene vode, ki bi ostala na naših poljih, bi tvorila tedaj okrog 20 cm globoko jezero. Naravno je tedaj, zakaj trpe nekateri naši kraji ob hudi suši. Za ugoden razvoj naših žitnih polj je treba v dobi rasti najmanj 700—900 mm padavin, kjer teh ni, je slaba letina. Zemljišča izpod 360 mm dežja, teh v Sloveniji navadno ni, so sploh trajno izpostavljena suši.

KDAJ POTREBUJE RASTLINA NAJVEČ POGONSKE SILE

V vodi so raztopljene rudninske snovi. Tako ima 1 kub. meter vode 2—15 gr kalija, 15 do 17 gr dušika in 0,2 do 2,8 gr fosforne kisline. Če 700 zrn pšenice porabi 8 kg fosforne kisline. Rastlina pa mora izhlapevati 500 hl vode, če hoče raztopiti 1 kg fosforne kisline. Za 8 kg te kisline bi morala rastlina uporabiti že 4000 hl vode, množina, ki bi tvorila na polju 1 ha 40 cm globoko jezero.

Največ vode potrebuje rastlina v začetku

svojega razvoja, z dozorevanjem količina pojema. Največ in najlažje izgublja vodo listje, najdalje jo drži v sebi steblo. Vpijanje vode v steblo je posebno močno pomladi, ko rastlina še nima listja. Iglasto drevje potrebuje največ vode tedaj, ko poganja mladike. Po Höhnelovih računih porabi drevje od junija do decembra za 100 gr posušenega lista naslednje množine vode: breza 67.987 gr, lipa 61.519, jesen 56.689, gaber 56.251, bukev 47.246, hrast 28.345, smreka 5847, jelka 4402, bor 3207 gramov. Isti znanstvenik pravi, da potrebuje 1 ha nad 100 let starega bukovega gozda vsako leto v dobi rasti 3,5 do 5 milijonov litrov vode, mlajši 30—40 letni bukovi gozdi pa okrog 700.000 litrov deževnice.

MOGOČNA PLJUČA GOZDA

Kako pa diha gozd? Mlad javor ima n. pr. do 14.000 listov, en sam hrastov list na

spodnji strani do dva milijona mikroskopsko majhnih odprtin, skozi katere izhlapeva voda. Črni bor izhlapeva dnevno 6, smreka 13, breza 65, jesen celo 85 litrov vode. Mnogo manj izhlapevajo druga zelišča, tako 1 ha travnate zemlje 1—3 milijona litrov vode.

Takšen je tedaj pogled v notranjo tvornost narave, ki žene k soncu pisano lepoto cvetja in plodove najrazličnejših rastlin in dreves. Zdej, ko cvete dišeča akacija in se vsiplje s starega slovanskega drevja, naših lip opojni vonj cvetja ter vabi v svoje duhteče čaše pridne čebele, diha narava s polnimi pljuči. Čez travnike je nasula pisano cvetje, pospravljena je prva košnja po ravnini, vesela pesem koscev se bo počasi umikala v planinske senožeti. Zato bo pa skoro spet veselo v nižinah, ko bodo začeli rumeneti klasi žita ter se bodo nagnile žanjice nad blagoslov polja. Med razori bo zakimal mak, v večerni zarji se lesketal njegov škrlatnordeči klobuk. Tedaj se bo oglašil otožni ped-pedi prepelice, visoko poletje se bo spenjalo nad obzorjem in z vsakim dnem oznanjalo na sončni poti preko svoda, da se spet bliža kraj počitnic. Radost se bo preselila v vinograde in klepetavi klopotec bo oznanjal bogato pa tudi žalostno trgatve tam, kjer je besnela med brajdami neusmiljena toča...

-INE.

Na levi: Generalni guverner Kanade inspicira protitankovsko baterijo. — Desno: Sestreljen nemški bombnik

Porodno svetišče bele medvedke

Že dolgo je človek skušal dognati, pod kakšnimi okolnostmi spravi bela medvedka svoje mladiče na svet v temnem brlogu. Neki polarni raziskovalec je v spremstvu podjetnega Eskima odkril pravo jamo severnih medvedov sredi globoke zaseke ledenega fjorda. Moža sta potem, ko se je medvedka z mladiči oddaljila, vstopila skozi komaj 75 cm visok vhod v brlog. Kmalu sta našla na umetno steno stlačenega snega, dalje je bilo mogoče le ob tesnem prehodu na vsaki strani stene. Znotraj stene je bil pravi brlog, gnezdo, v katerem je bilo mogoče sedeti. Medvedka je sneženo

steno tako spretno zatlačila, da je bila jama proti zunanji svetlobi in vetrovom zakrita. Tudi je bil vhod nižji, tako da toplota, ki jo izdihava žival, ni uhajala na prosto. Nov dokaz živalske prebrisanosti. Le tako je mogoče, da skoti medvedka mladiče sredi najostreje polarne zime. Sprva so mladiči slepi, veliki kakor podgane. Šest tednov kasneje že zapuste z materjo brlog.

Lov na severne medvedke in mladiče je najuspešnejši pomladi, ki jih izkopljejo iz snega. Mladiči se dajo ukrotiti in tudi zdresirati.

Tudi jezera morajo „normalno dihati“

V društvu za kemično raziskovanje voda v Berlinu je predaval prof. dr. Czerny v biologiji in kemizmu nekaterih pruskih jezer. Ugotovil je, da mnoga jezera v okolici Berlina bolujejo od ozilatorija, tako da je njih vrednost za ribe zelo padla. Svetlo žoltozeleno barva povodnih rastlin je pognala mnoga vodna bitja iz jezera. V globini nastaja nov sloj vode, ki je brez kisika, žveplastega vonja in spominja na duh po gnilih jajcih.

Pojav je v zvezi s pomanjkanjem di-

hanja, ki ga mora imeti vsako jezero. Stojeca jezera nimajo pritoka, reka Havel, ki jih polni, ostaja že dolga leta na istem nivoju, tako da v jezerih ni poživljajočih izprememb. Med gornjo plastjo vode, bogato kisika in spodnjimi sloji mora biti vedno premikajoči se, osvežujoči tok, če tega ni, nastaja žolto rumena barva na dnu in zastručenje jezera. Jezera morajo normalno dihati, drugače ni v njih življenja.

Eiffelov stolp je rentabilen

Najvišja zgradba sveta, Eiffelov stolp v Parizu, na katerem so zdaj razvili Nemci kljukasto zastavo, se mora vsakih sedem let prebarvati, da bi ga rja

preveč ne razjedla. Za ta posel je treba 35 ton barve in drugega materiala. Stroški za vzdrževanje stolpa so seveda precej veliki. Da bi se ti krili, je potreben letni obisk pol milijona ljudi. Ker je obisk izletnikov na stolpu vedno večji in znaša v najslabših letih 650.000 oseb, je vzdrževanje te mojstrovine tehnično rentabilno. Stolp tehta sedem milijonov kg, vsak kg je stal en frank v času, ko se je stolp gradil.

Raj za pse v Kjevenhavnu

Kjevenhavska občina je izdala ukrep, ki je razveselil vse gospodarje psov: za pse so otvorili poseben pasji paradiž. Prej se je pasja dlaka debelila, ker se kužki niso imeli kje naskakati. Zdej pa imajo svoj rajon, kjer se po mili voji sprostijo.

Okrog danske prestolnice vodi tramvajška proga v velikem krogu. Vsak gospodar psa je moral voditi znotraj tega

kroga žival na vrvi in pes je smel stopati le ob nogi svojega zaščitnika. Po parkih in zelenih ploščadih je psom še vedno prepovedano svobodno skakanje, zato se pa smejo izživeti v središču mesta. Tu ni več težkoč, promet je zmanjšan na minimum, tako da ni nevarnosti, da bi bili psi v napotje. Zdej bodo slavne danske doge spet lahko ohranile svoje vitke linije...

Kače molzejo po sanatorijih za serume na ta način, da zgrabijo plazilke za vrat, nastavijo njih strupene sekalce v kozarec vode, nakar jih s pritiskom prstov na vrat silijo, da dajo za serum potrební strup iz sebe.

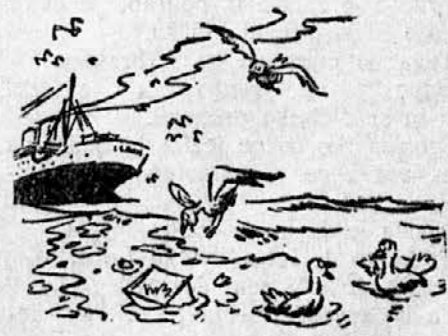
S sesalcem prahu so pospravili roj čebel, ki se je v nekem mestu Dolenje Avstrije skrtil v razpoko med streho in zidom. Ker nikakor niso mogli priti do roja, da bi ga ogrebli, so vzeli župnikov sesalec za prah, ki je pospravil pridne žuželke v meh, nakar so jih stresli v že pripravljene panje.

Dvoboj med živalmi

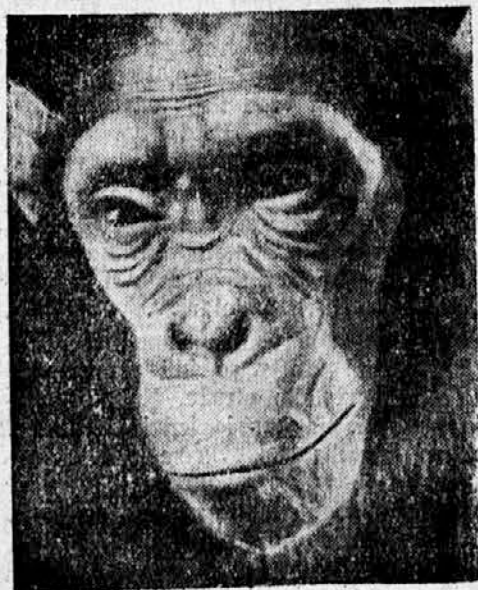
Mnogokrat je že bil opisan dvoboj med jeleni, kadar se košute pari. V Keniji je neki raziskovalec opazoval, kako je krokodil pograbil z zobmi zadnjo nogovodnega konja in vlekel orjaško žival v vodo, kjer je postala njegov plen.

Tudi antilope napadejo v silobranu leva. Njeni dolgi, priostreni rogovi so za nasprotnika pogostokrat usodni. Nekoč je lačen lev napadel vodnika antilop. Štiri-krat se je pognal lev na antilopo, dokler se tej ni posrečilo, da je zasadila ostre roge v levov trebuh in ga razparala. Toda, ko je hotela izvleči roge, si je antilopa zlomila tilnik. Obe živali sta obležali na bojišču in poginili.

Najstrašnejši so dvoboji, pravijo biologi, med pajki in kobilicami. Opazovali so že, kako je pajek poizkušal cele ure, da bi omrežil kobilico, toda vselej se mu je nakana ponesrečila. Pajek je moral odnehati, kobilica se je utrjena napotila dalje.

Veš kaj, francoske kuhinje sem že sital. Vodi nas za kakšnim italijanskim parnikom.

Boby je zadovoljen

Ženski kotichek

Svetinje našega naroda

Narodne pesmi, narodni običaji in narodne noše so zunanji izrazi narodnega čustvovanja, mišljenja in smisla za dekorativnost. To so narodne svetinje, ki jih je treba čuvati in neokrnjene predati bodočim pokoljenjem, da bodo vedela, odkod izvirajo in v kateri smeri morajo nadaljevati svoje življenje, da bodo vedela, kako so živeli in čustvovali oni, ki so polagali temelje našemu narodu.

To so lepe besede. Tako govorimo in tako bi moralo biti, na žalost pa je v resnici marsikaj drugače in narobe. Popravimo najraje tuje šlagerje, navdušujemo se za tuje običaje dočim se domačim posmehujemo, oblačimo se pa po modi, ki so jo izcimili vsepovsod drugod, le pri nas ne. Naše narodne svetinje pa izginjajo v skrinje, muzeje in kronike. Le v zapiskih še čitamo, da se je našemu narodu nekoč že na zunaj poznalo, da je res naš. Novejši rodovi pa so zavrgli lastno in se okitili s tujim perjem, misleč, da je tuje lepše.

Tako je izginila predvsem naša narodna noša. Dolga leta je bila sploh popolnoma pozabljena, šele zadnja leta je prišla zopet nekoliko na površje, to pa seveda le največ na raznih prireditvah, povorkah, kongresih itd. In zakaj? Odgovor je za nas precej porazen: zato, ker so nas tujci opozorili, da spadajo naše narodne noše med najlepše na svetu. Povsod so si priborile če že ne prvo, pa vsaj drugo mesto. Precej boljši od nas

so v tem pogledu naši bratje in sestre na jugu in jugovzhodu, medtem ko smo mi Slovenci na svoje narodne noše v toliki meri pozabili, da mnogi sploh ne vemo več, kako izgledajo.

Kolikokrat se je zgodilo, da so bogate tujke pri nas kupile kompletne narodne noše in se potem postavljale v njih na

najelegantnejših prireditvah v Parizu ali Londonu, dočim se naše dame najbolj postavijo, če so v najnovejši obleki pariškega ali bogve kakšnega modela.

Izgleda pa, da prihajamo zadnje čase vedno bolj k zavesti. Naši modni listi prinašajo vedno več pristnih narodnih nož z izrazitimi motivi. Tudi ročno delo po naših šolah je obrnjeno v to smer. Ali ni lepo videti naše dekline v poletnem času vsaj v delni narodni noši te ali one naše pokrajine (kajti izbira je res bogata)? Mislim, da je vsaj tako lepa, kakor razni »dirdli«, ki danes v stoterih neokusnih variacijah preplavljajo naše ulice. Naj te ljudje ne izprašujejo kdo si, odkod si in kaj si, tvoja obleka naj zlasti sedaj v poletju pokaže, da si zavedna hči svojega naroda.

Vkuhavaj v pravem času!

Vsaka gospodinja mora biti podobna poljedelcu, ki mora od rane pomladi naprej skrbeti, da bo preko zime v zalogi vse potrebno ali vsaj najpotrebnejše. Tudi meščanska gospodinja lahko prične že sedaj s sličnim oskrbovanjem za zimo.

Sedaj bo iz dneva v dan več sadja in zelenjave. Ako nočeš kuhati pozimi samo krompir, fižol, repo in zelje (in kakor je letošnja zima pokazala, nismo niti tega imeli v izobilju), tedaj se brž loti okuhavanja. Odlašanje pri tem delu ni priporočljivo ker preveč zrelo sadje in zelenjava nista za vlaganje. Ujeti moramo pravi renutek. Izbirati pa moramo le prvovrstno sadje, sicer je lahko ves trud zaman.

Način konzerviranja je različen, kakor so različni pripomočki, ki jih pri tem delu uporabljamo. Vsekakor pa je najpraktičnejše in najcenejše vlaganje s pomočjo patentnega aparata in kozarcev za vkuhanje. Porabimo manj sladkorja in sadje se drži celo vrsto let v prav okus-

nem stanju. Preveč oslajeno sadje izgubi radi preobilnega sladkorja svoj prvoten in osvežilen okus. Patentni kozarci so sicer precej dragi, toda ob pazljivosti nam lahko služijo za vse življenje. Kozarec iste znamke pa lahko vedno dokupimo.

Najbolj razširjeno je enostavno vlaganje sadja v sladkorno raztopino. Nekatere gospodinjice pa vlagajo sadje v sladkorno raztopino, kateri dodajo nekoliko rumca. Manj znano je vlaganje v med, ki pride predvsem za ljubitelje medu v poštev. Je seveda cenejše, ker 1 kg sladkorja odgovarja 70 dkg medu in 30 dkg vode.

Ne smemo se pa omejiti pri vkuhanju le na sadje. Primerna količina vložene zelenjave je za gospodinjico pozimi neprecenljive vrednosti.

Borza malega človeka:
mali oglasi v 'Večerniku'!

Kuhinja

Juha stročjega fižola s kašo in krompirjem. Skuhaj v 1 litru osoljene vode osminko litra z vročo vodo oprane kaše. V drugi posodi pa kuhaj v slani vodi 1 ali 2 na kocke zrezane krompirja in stresi kuhano s krompirjem vred v kaši. Prav tako stresi h kaši majhen krožnik na rezance zrezanega in kuhane fižola. Prideni blede prežganje iz žlice masti in moke ter vejico majarona. Ko vse skupaj prevre, prideni žlico kisa in postavi na mizo.

Grahova juha z rižem. Kuhaj v 2 l osoljene vode pol litra mladega (zelenega) graha; ko nekaj časa vre, prideni osminko litra riža ter kuhaj še četrt ure. Nato prideni prežganje iz velike žlice masti in žlice moke, ki ga razredči z zajemalko mrzle vode. Ko vse skupaj prevre, je juha gotova.

Jajčni usukanec (močnik). Napravi drobne svaljke iz četrt litra moke, 1 jajca in za jajčno lupino vode; to z vilicami prav dobro mešaj, da bo vsa moka dobro usukana. Zakuhaj tri četrtine tega usukanca v 2 l zavrele osoljene vode, in ko 10 minut vre, prideni še ostali usukanec, ki ga pa prej zrumeni v 4 dkg masti ali masla. Pusti vse skupaj počasi vreti še 6 minut, nakar je jed gotova. Ali pa: usukaj močnik kakor prej in ga zakuhaj v 2 l osoljene zavrele vode. Kuhane stresi v skledo in zabeli po vrhu z razgretim sirovim maslom.

Mlečni usukanec. Napravi usukanec iz 1 jajca in četrt litra moke ter ga zakuhaj v 2 l vrelega mleka. Pusti, da vre počasi 10 minut, prideni kavno žličico soli, dobro zmešaj in stresi v skledo. Če hočeš redkejši usukanec, prilij več mleka.

Soladni rezki. Za te rezke je dobra vsaka solata, tudi endivija. Kadar solato trebiš in odstraniš zelena peresa, jih operi in skuhaj v zavreli vodi, kuhane odcedi in dobro ožmi ter z vejico zelenega peteršilja na deski dobro sesekljaj; nato osoli in prideni nekoliko drobno zrezane in v masti precvrtne čebule. Če je kuhane solate pol litra, prideni drobno jajce, ščepec popra, polovico v vodi napojene in ožete žemlje ali kruha, žlico kisle smetane in pest krušnih drobtin. Iz tega napravi 3 prste široke, okrogle rezke in jih po obeh straneh v masti speci.

Zeljate klobasice, nadevane z rižem in

Brez težav

deluje Darmol. K temu prijetnost pri uporabi: nobenega kuhanja čajev, niti požiranja kroglic in ne grenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepreizkušeni preparati, temveč uredite svojo prebavo z dobrim odvajalnim sredstvom.

mesom. Kuhaj v slani vodi 10 minut 12 večjih zeljnatih listov, katerim si nekoliko pre-rezala storžke. Kuhane liste stresi na rešetko, da se odteko, in jih nadevaj s sledečim nadevom: Zmešaj prav dobro 1 jajce, prideni osminko kg napol praznega riža, 2 žlici drobno zrezanega, kuhanega ali pečenega mesa (okus izboljša zlasti košček zrezane šunkice), primešaj velik ščepec popra, nekoliko soli in žličico drobno zrezane in v masti precvrtne čebule. Vsak nadevan list zvij v klobasico in ga položi v pomazano kožo drugega poleg drugega. Polij te klobase z žlico razbeljene masti in jih postavi za četrt ure v pečico, da se zarumene. Postavi jih kot samostojno jed na mizo.

Stročji fižol s smetano. Skuhaj krožnik stročjega fižola v osoljeni vreli vodi, kuhane odcedi ter ga stresi v skledo. V ponvi razgrej za pol jajca surovega masla in ga polij po fižolu, ki si ga prej potresla s krušnimi drobtinami. Nato deni v ponev še 2 žlici kisle smetane, in ko prevre, polij tudi to po fižolu.

Pražen grah. Razgrej v kozi za pol jajca surovega masla in deni v razgremo maslo žličico drobno zrezanega zelenega peteršilja. Ko se nekoliko precvrtne, prideni krožnik izluščene in opranega graha, prilij 1 do 2 žlici vode, osoli in pokrito počasi praži, premešaj večkrat, da je grah povsod enako mehak. Ko se posuši in zmešča, ga potresi z moko (za majhno žlico), premešaj, zalij z 2 do 4 žlicami juhe in prideni ščepec popra in žlico kisle smetane.

Rožičev nadev. Nastrgaj (naribaj) pol kg rožičev, izberi pečke in polij rožiče s četrt litra zavrelega mleka, primešaj 2 žlici sladkorja, nekoliko drobno zrezane limonove lupine in za oreh masla. Ko si testo s tem nadevom namazala, ga potresi s pestjo rozin.

Beseda o ženski liniji

Kadar se pogovarjamo o ženskih postavah, rabimo pogosto izraz linija. Sliši se pa vedno le o vitkih, nikoli o debelih linijah. Debele ženske torej nimajo linije in baš radi tega so nesrečne. Nekatere so celo tako nesrečne, da v borbi za linijo počnejo takšne stvari, ki bi srečni lastnici vitke linije niti v snu ne prišle na misel. Uživajo najbolj neužitne stvari, v kolikor sploh kaj uživajo, z raznimi napori sebe naravnost ubijajo, imajo po večerih in jutrih v svojih spalnicah cele akrobatske predstave, predirkajo dnevno ne vem koliko kilometrov, se mučijo s kajenjem in sličnim, in vendar ne shujšajo in ne shujšajo. Vsem tem ženam in dekletom bi bila mnogo potrebnejša od vseh teh stradalnih kur pametna beseda. Vse ne moremo biti enake, zato nima smisla izsiljevati od narave to, česar nam sama ni naklonila. Nihče ni brez vzroka

suh, nihče brez vzroka debel. Čemu si postavljati za vzor kot kačo vitko filmsko divo? Saj filmske zvezde pogosto samo zato postanejo zvezde, ker pač imajo nekaj, česar druge nimajo, zato jih pa potem na platnu razkazujejo. Da pa imajo nekatere na račun te linije pravi pekel namesto prijetnega življenja, na to pa ne pomislimo. Ne sanjaj torej o takih stvarih. Če imaš močno in široko okostje, kako moreš potem želeči, da boš izgledala prav tako ozka in vitka, kakor znanka, ki ima pravo veveričje okostje. Kakršna si, takšna si, to te naj ne dela nesrečne, pač pa skrbi, da boš ostala gibčna in prožna, ker to je mnogo več vredno od vitkosti. Ne vdajaj se lenobi, bodi živahna in razgibana, pa ti bo ob tvojih 70—80 kg življenje prav tako prijetno kakor oni, ki jo zavidaš za to toliko opevano linijo.

Sergiusz Piasecki

★ LJUBLJENEC ZVEZD

30 Roman iz tihotapskega življenja na bivši poljsko-ruski meji

Z Janinko sva postala velika tovariša. Ko sem zvečer doma, pride k meni in mi pripoveduje fantastične zgodbe o ptičih, o drevesih in cvetlicah. Odkod je le v tem dekletu tolika fantazija? Zanima me, kakšna bo čez nekaj let, ko odrase! Zarana je prišel k meni Lord. Ko je opažil v sobi Janinko, je rekel:

»Pojdi malo ven. Nekaj bi ti rad povedal!«
Dekle naju je pogledalo in resno dejalo:

»Povejta si, kar hočeta. Jaz tujih reči ne poslušam in ne izdajam.«

Lord se je zasmejal, pograbil je dekle čez pas in jo dvignil kvišku.

»Tega ne maram!« se je branila.

»Odpustite mi, gospodična,« je rekel Lord in se globoko priklonil.

»Prosim. Saj se ne jezim... Sedaj pa grem, vidva pa se nemoteno pogovorita...«

Janinka je zapustila sobo.

»To ti bo dekle!« je dejal Lord.

»Dobro dekle!« sem dostavil.

»Ta bo znorela vse fante... Tako resna...«

»Toda kaj si mi hotel povedati?« sem vprašal Lorda.

»To ti bo »poteza«, blago pa si obdržimo.«

»Kdaj?«

»Danes pojdemo na pot. Na povratku bomo nesli kože. Razumeš?«

»Da.«

»To »potezo« pa si privoščimo v gozdu ob meji. Obdobje gre h kraju, zato se moramo za zimo nekoliko založiti.«

»Ali vedo fantje za to?«

»Sam si mi to svetoval... Ve Kommet, Krisa in Mamut. Opozarjam te, da boš vedel. Ko bomo bežali, mi pazljivo sledi.«

»Dobro.«

Zvečer smo krenili na pot. Nosili smo dragoceno blago: usnje, batist in svilenogavice. Nahrbtniki so imeli do 30 liber.

Do skrivališča smo prišli do tretje ure zjutraj. Fantje so šli na skedenj, jaz in Cilinder pa proti sadovnjaku. Sprva so me fantje nekoliko zbadali zaradi mojega razmerja do Bombine. Najhujiši je bil Vanka Bolševik. Toda Krisa ga je dobro zagovoril:

»In tebi je žal? Oči ti radi zavisti silijo iz jamic! Bombina je imela prav: za psa ni klobasa!«

Bombina nama je odprla vrata. Objela me je, ne da bi se zmenila za navzočega Cilindra. Koj nato je odvedla Cilindra v čumnato ter se vesela in ne-

strpna vrnila k meni. Pomagala mi je sezuti škornje in sleči suknjo, ki je bila vsa blatna. Zjutraj sem našel oboje lepo očiščeno in suho. Polagoma sem spoznaval, da me je pričela imeti zares rada, čustveno odkritosrčno. Čedalje bolj sem bil navezan nanjo; ko je delj časa nisem videl, sem resnično zahrepenel po njej...

Naslednjega dne smo se vrnili. Nesli smo kože. Na hrbtu sem imel tristo osem deset koz alajskih veveric. Tudi drugi fantje so nesli kože.

Pot je bila silno naporna. Noč je bila temna ko smola, pot blatna in lepljiva. Stopali smo ko muhe po muholovcu in s težavo vlekli noge iz mastnega blata. Trikrat smo počivali predno smo prišli do gozda ob meji, kjer smo si izbrali kraj za svojo »potezo«.

Stopili smo v gozd. Po ozki stezi smo se motali med gostim grmičevjem. Nato smo prišli na široko loko, odtod pa na kolovoz. Pod nogami so votlo zadoneli trami. »Most«, se mpomislih in skušal sto pati čim tiše.

Nekdo je v temi švignil mimo mene. Bil je Krisa. Lord se je za trenutek ustavil ter me prijel za roko. Nagnil se je čisto k meni in mi dejal: »... sedaj!« Šla sva drug ob drugem. Z leve je zne-nada zabliškal pramen svetlobe ter ko blisk preletel vrsto tihotapev. In v tem hipu je nekdo zavpil:

»Stoj! Sicer streljam! Stoj!«

Svetilka je ugasnila. Udarila sta dva strela in nato še dva. Okoli nas je za-

šumelo. Kriki. Lomile so se veje na grmičevju. Skozi gozd se lomil in šumi. Jaz in Lord sva skočila na levo, od koder so počili strelji. Fantje so jo ubrali na desno.

Čez nekaj minut je vse utihnilo. Ustavila sva se. Blizu naju je zarezal žvižg. Lord je odgovoril. K nama je pristopil Krisa. On je streljal in kričal. Slišal sem, kako se sedaj tiho smejl. »No, kaj je?« je vprašal Lorda.

»Odlično! Poplah in groza! Pridelek najboljših kakovosti!«

Srečno smo prekoračili mejo. Bolek Komet pa je naslednji dan odpeljal kožo v Vilno, kjer jih je bilo mogoče prodati za ugodno ceno. Lord, Krisa in jaz smo mu dali še svoje blago. Vseh koz je bilo z njegovimi vred tisoč osemsto štiri-deset.

Čez dva dni se je Komet vrnil. Kože je prodal za dva tisoč štiriindvajset dolarjev. Dolar in deset centov za kožo. Za pot smo dali Kometu štiriindvajset dolarjev, ostalih dva tisoč smo si razdelili. Vsak po štiristo dolarjev.

O tem poslu je vedela samo naša petrica. Ostali fantje so bili prepričani, da so nas napadle straže. Nekateri so celo govorili, da nas je izdal konfident Makarov. Vanka Bolševik se je celo zaklinjal, da je videl v soju svetilke njegovo rdečo brado in brazgotino na licu. Vsi so se srečno vrnili. Blago pa so izgubili ali pa odvrgli... Trgovcu pa nihče ni ničesar pojasnjeval.

(Dalje.)

Šah

Glavni turnir Ljubljanskega šahovskega kluba

Ob prijavi 16 igralcev je kljub različnim težavam kazalo, da bo tudi letošnji prvenstveni turnir prvorazredna prireditev. Na žalost so morali že v prvi polovici tekmovanja izstopiti kar štirje najboljši igralci, kar je močno vplivalo na sam končni rezultat in na splošno kvaliteto turnirja. Pa tudi drugače so nemirni časi zelo vplivali na šahovsko zbratost in resnost. Kako neznatne postanejo usode belega in črnega kralja ob pretresljivih usodah ljudstev in sploh človeške kulture.

Na turnirju je vztrajala izključno samo mladina. Iz njih vrst izhaja letošnji prvak Marjan Mlinar, ki velja v klubu že dalje časa za zelo talentiranega in prvovrstnega igralca. Letošnjo sezono je tako vsestransko napredoval, da ni nevreden tega častnega naslova, čeprav bi se mu ob hujši konkurenci komaj posrečilo oddati samo pol točke. Na 2. in 3. mestu sta solidna in vestna brata Slokana, kar jima je pripomoglo do tako lepih mest, ne da bi hoteli s tem kako omalovaževati njuno igralsko moč. Tudi Muzlovič in Levačič sta nadarjena in ambiciozna igralca in hkrati že mlada stebra prvega moštva. Prof. L. Gabrovšek, sicer favorit, je igral zelo nerazpoloženo in je moral zaradi vojaške službe borbo predčasno zaključiti. Zato ta rezultat zanj sploh ni realen. V prvem razredu sta se utrdila še novince Omladič in Ocvirk, kar je prav lep uspeh. Od dr. Valentičiča bi pričakovali več, zato ga pa požrtvovalnost in discipliniranost postavljata na najlepše mesto. Zrilič in Foraj ognjenega krsta sicer nista prestala, z igro pa nikakor nista razočarala. Tem bolj moremo to trditi o Samcu, ki je ostal sam na poslednjem mestu in ki mu je tudi najlepša pozicija zadostovala za poraz. To začasno nerazpoloženje mu pri tovariših ni vzelo na noben način prvorazrednega imena.

Po starem običaju naj se novi prvak predstavi s partijo, ki bo obenem primer, kako črni ne sme braniti damskega gambita.

82. Damni gambit

Beli: M. Mlinar Crni: dr. Valentičič

1. d4, d5; 2. c4, e6; 3. Sf3, Sf6; 4. Sc3, e6; 5. Lg3, Sbd7; 6. e3, Le7; 7. Dc2, 0-0; 8. Td1, dc4 (prezgodaj; bolje Te8 z h6, a6 in b5 ali dc4); 9. Lxc4, Sd5; 10. Lxe7, Dxe7; 11. 0-0 (dobro tudi Se4); 12. Dxc3, Td8? (Pravilo je, da mora črni izvesti c5, če stoji bela trdnjava na d1, dočim je navadno lažje izvesti e5, če ta trdnjava stoji na c-liniji; za črnega je bil torej skrajni čas za b6 z Lb7, nato event. Td8 in c5); 13. Ld3! (črni se zdaj v središču ne more več sprostiti in životari); 14. Lb1, Ld7; 15. e4, Tae8; 16. b4, Le8; 17. c5 (da bi pripeljal skakača na d6; kot

vedno pa so take poteze v središču skrajnega premisleka vredne, ker dajo nasprotniku vedno neke protizgledne. Vsaj 17. a3 je bilo prej potrebno); 18. Sd2, Sd6; 19. Dh3, g6; 20. Se4, Sd5; 21. a3 z ha2 je slabo); 18. Te1, Sd7? (Tu bi črni lahko izkoristil sedemnajsto potezo belega in si zagotovil protiigro s Td5! 19. Le4, Tb5; 20. Tb1, a5 itd.); 19. Sd2, Te7; 20. Se4, f5; 21. Sd6, Sb8 (bolje Sf8); 22. a3, Tdd7; 23. Kh1, Lh5; 24. La2, Kh8; 25. Db3, Lf7; 26. Tfd1, Lg8 (črni ne more rešiti kmata); 27. Sxf5, Df8; 28. Sd6 (šlo je tudi Sh4!, ker Df2? Sg6+, sicer pa grozi Dh3 in bi izsililo g6); Dxf2; 29. Te3 (f-linija odloči); Td8; 30. Tf3, Dh4; 31. Dd3, Sd7; 32. Lb1, Sf8; 33. Td1, De7; 34. Th3, g6; 35. Thf3, Dg7; 36. De3, Ted7; 37. Df2, Te7; 38. Txf8 in črni preda. — (Glose Tone Preinfalk, Ljubljana.)

Turnir v Västerasu

Ob 25-letnici ustanovitve Märdalenske šahovske zveze je bil prireditelj v švedskem mestu Västeras manjši jubilejni turnir, ki se ga je poleg Švedov udeležil tudi vele mojster Rudolf Spielmann. Prvo mesto je osvojil z velikim naskokom Spielmann, ki je dosegel 7

točk, drugo in tretje mesto pa sta si razdelila W. Johanssen in R. Levin s 4 in pol točkami. S tega turnirja je naslednja partija:

88. Falkbeerjev gambit

Beli: Spielmann Crni: Wadling

1. e4, e5 2. f4, d5 3. exd5, e4, 4. d3 (najboljše nadaljevanje); Sf6 5. De2 (najenostavnejša pot k dobroti kmata); Dxd5 (po tej potezi izgubi črni napad svojo ostrino. Gambitno nadaljevanje vleče 5... Lc5, 6. dxe, 0-0 in nato 7... Te8) 6. Sc3, Lb4 7. Ld2, Lxc3 8. Lxc3, Lg4 9. dxe4, De6 (na 9... Dxe4 ali Lxe2 bi dobil črni slabo končnico)

10. Dc4, De7 11. Ld3, Sc6 12. Sf3, 0-0-0 13. 0-0, Le6 14. Da4, Dc5 15. Kh1, Sg4 16. Le1, f6 17. b4, Dh5 18. Lg3 (na 18. b5 sledi seveda 18... Sd4); Kb8 19. b5, Se7 20. f5, Lf7 21. Tab1, Sc8 22. Sd4, Td6 23. Sc6 (beli se ne zadovoljuje s kvaliteto, ampak efektno zaključijo); Ka8 (23... bxc6 vodi k takojšnji izgubi); 24. b6!, Txc6 25. Dxc6!, Sxb6 (na 25... bxc6 bi seveda sledilo 26. b7+, Kb8 27. Sxc7 itd.); 26. Dxc7, Tc8 27. Dd6, Sc3 28. Txb6, Sxf1 29. Lxf1, Le8 (29... axb6 ne gre radi mata 30. Da3) 30. Txb7, Kxb7 31. Da6+ in črni preda, ker sledi mat v naslednji potezi. — (Glose K. Opočensky).

Reševsky — prvak USA

S. RESEVSKY ZOPET PRVAK USA

Kot lanskoletni, tako je bil tudi letošnji šahovski turnir za prvenstvo USA velik dogodek, ko se je v zadnjih kolih vodila dramatična bitka med glavnima rivaloma R. Fineom in S. Reševskym. Lani je z naskokom pol točke zmagal Fine, letos se je sreča obrnila: zmagal je Reševsky prav tako samo z naskokom pol točke. Na turnirju je skupno sodelovalo 17 udeležencev. Prva polovica turnirja je bila v znamenju vodstva Kashdana, ki je v vseh kolih krepko vodil. Nato pa sta ga z vrha tabele potisnila Fine in Reševsky ter razvila divjo medsebojno tekmo za točke. Po 14. kolu je z 11 točkami prevzel Reševsky sam vodstvo, tik za njim je bil na drugem mestu z 10 in pol točkami Fine, dočim je Kashdan že padel z 9 in pol na tretje mesto. Fine je sicer napel vse sile, da bi dohitel svojega večnega tekmeca, toda zaman. S pol točke naskoka je slednjič zmagal Reševsky.

Match za prvenstvo Brazilije

V Rio de Janeiro je bil zaključen match za prvenstvo Brazilije, ki ga je vse doslej trdno držal v rokah dr. Aljehinov prijatelj Octavio Trompovsky. Starega šahovskega veterana je letos temeljito naskočil 30-letni mojster dr. Cruz, ki se je za match, določen na 10 partij, vestno pripravil. Bivši prvak Trompovsky je doživel pravi polom ter je match predal že po sedmi odigrani partiji ob razmerju 5 in pol : 1 in pol, ne da bi vzdržal do konca. Dr. Cruz je dobil 1., 3., 5., 6. in 7. partijo, Trompovsky samo 2., dočim je bila 4. partija matcha remis. S tega matcha objavljamo dve partiji.

86. Indijska obramba

(1. partija matcha)

Beli: dr. Cruz Crni: Trompovsky

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. a3, Lxc3+ 5. bxc3, Se4 (v 7. partiji matcha je na tem mestu igral T. 5... c5) 6. Dc2, f5 7. e3, b6 8. Ld3, Lb7 9. Se2, Dh4 10. 0-0; 0-0 11. f3, Sg5 12. Ld2, Tf5 (prenagljeno;

ter postal prvak USA za leto 1940. Dosegel je 13 točk od 16 možnih, drugo mesto je z 12 in pol točkami zasedel Fine, lanskoletni prvak, tretje z 10 in pol točkami Kashdan, dočim sta si četrto in peto mesto razdelila Pinkus in Simonson z 10 točkami.

BOTVINNIK—RAGOZIN 6½ : 6½

Match med prvakom SSSR inž. Mišo Botvinnikom in mojstrom V. Ragozinom je tik pred koncem. Odigrala sta že deset partij, preostali dve partiji pa Ragozinu ne moreta več pomagati, tudi če obe dobi. Botvinnik vodi z velikim naskokom 6 in pol : 2 in pol, dočim je bila 10. partija prekinjena v dobljeni poziciji za Botvinnika. Ragozin ni dobil niti ene partije; v treh partijah je sicer imel zmago v rokah, a je s slabo igro zapravil vse izgleda. Botvinnik je dobil štiri partije, dočim je bilo pet partij remis.

Š. Kdo nas bo zastopal na turnirju v Trenčanskih Toplicah? To vprašanje se vedno zanima jugoslovanske šahiste; saj je turnir tik pred vrati ter prične 1. julija. Prvenstveno je JSS pozval k udeležbi drž. prvaka dr. Milana Vidmarja; če bi on odklonil, pride v poštev mojster Vasilij Tomovič, nato pa vele mojster Vasja Pirc. Odgovor dr. Vidmarja in Tomoviča še ni znan, pač pa je Pirc pristal na udeležbo, če bi dr. Vidmar ali Tomovič ne sprejela povabila.

Š. Estonija—Litva 9 : 7. V Tallinu je bil odigran match med Estonijo in Litvo, v katerem je zmagala estonska reprezentanca v razmerju 9 : 7. Na prvi šahovnici je Keres remiziral z Mikenasom.

87. Nimcoindijska obramba

(7. partija matcha)

Beli: dr. Cruz Crni: Trompovsky

1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Lb4 4. a3, Lxc3+ 5. bxc3, c5 6. e3, 0-0 7. Ld3, Sc6 8. Sf3, d6 9. Lb2, b6 10. 0-0, La6 11. Sd2, Tac8 12. De2, Sa5 13. e4, Dc7 14. Tac1, g6 15. f4, Sh5 16. g4, Sg7 17. f5, f6 18. fxe6, hxe6 19. Tf3, Tf7 20. Tcf1, Tcf8 21. De3, Se8 22. d5, e5 23. g5, De7 24. gxf6, Txf6 25. Dg5, Dg7 26. Tg3, Txf1 27. Lxf1, Tf8 28. Lc1, Df7 29. Le2, Sg7 30. h4, Kf8 31. Dh6, Ke8 32. Sf3, Lxc4 33. Sg5, Dg8 34. Lxc4, Sxc4 35. Sh7, Tf7 36. Txe6 in črni preda.

po. Nikoli na večer ga ni pustila iz hiše, sama ni vedela zakaj, in vedno jo je poslušal. Danes pa, danes se je uprl; ni hotel ostati doma, nekam ven ga je vleklo, izpod nizkega stropa, ob katerega velik človek z glavo zadene. Pavlek se je začudil. Mar je večer slabši od poldneva, ponižujoč in sramoten za ljudi, za otroke, da mu mati ne dovoli? Bogatin nikoli ne stopi med delavce, ki kopljejo jarke po mestu, nikoli jim ne poda roke, se jim tovariško nasmehne in pogovori. Mati pravi, da bi bilo to sramota in greh. Tako je najbrže z večerom, poznim večerom, ko se že zvezde utirnjajo na nebu; greh je in sramota, ob fitem času stati na ulici ali pa se sprehajati po mestu in občudovati razsvetljene izložbe ter čudovite reči v njih.

Pavlek se je zamislil, globoko pogreznil v misli. Greh je vse to. Toda koliko jih je Pavlek videl, ko je večkrat z hrepencečimi očmi strmел skozi okno, koliko ljudi, ki so se veselo pogovarjali in smejali in tonili v noč tam za ogrom domače ulice. Mati je trdila, da so ti ljudje sami grešniki, ki jim niso mar ne človeške ne božje postave. Toda ljudje so bili lepo oblečeni, nekateri slabše. Bili so moški kakor tudi ženske. Opazil je divje obraze, trepetajoče od jeze in poželenja, a ni zgrešil ljudi, ki so se tako lepo smehljali in so njih oči bile tako nedolžne in angelske, da Pavlek ni mogel verjeti, da je tudi v teh ljudeh greh in sramota.

Počasi je Pavlek stopil po polju mimo stisnjenih bajt, mimo podrtih plotov in klopi, na katerih so ob močnem opoldanskem soncu posedevali betežni starci, se opirali na grčave palice in sanjali o prejšnjih ter bodočih časih. Tu in tam je zadel ob koga, ki je hitel v mesto, da niti naokoli ni pogledal, samo hitel je in strmел v tla, na licu pa sta mu bila žalost in dolgečas.

Pavlek se je nasmehnil in se vprašal, tako nehoti in mimogrede:

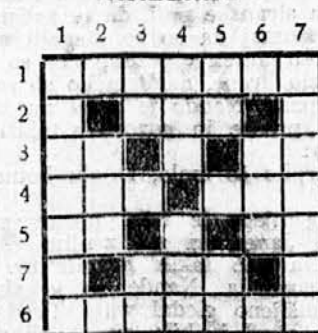
Čemu ne bi smel ponositi na cesto? Da je greh in pohujšanje na njej, trdi mati? Ne vidim greha ne pohujšanja; le noč je, vse isto kakor opoldne, ko zavzoni zvon iz mesta svojo vsakdanjo pesem. Samo tema je poleg tega in nič več.

(Konec prihodnjic.)

IZ STRICKOVE KOSARE

2. F.: Pesem naj bi bila vesela prigodnica, a je tako „napravljena“, da ni ne pesem in ne proza. Tudi jezikovno je prisiljena. Ali se res niste učili prav nicezar o poetiki? — Čokl Virsberger: Pesem ni za objavo; pred vsem ne zaradi jezika, ki je naravnost strašen. In ritem!

Križanka

Vodoravno: 1. država v Evropi; 2. evropski veletek; 3. egipčanski bog, kazalni zaimek; 4. pripadnik izumrlega slovanskega naroda, vzrok smrti mnogih ljudi; 6. vrsta prsti; 7. priimek onega, po katerem je dobila neka obrambna črta svoje ime.

Navpično: 1. svetopisemski ošak; 2. žensko krstno ime; 3. glas neke plice, vas pri Ljubljani; 4. vsestransko porahljiv material, veznik; 5. veznik, osebnostni zaimek; 6. rokomavh; 7. izraz iz poetike.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Triglav; 2. Ra, ta; 3. ako, bar; 4. sto; 5. aga; rja; 6. m. r. (na razpoložanju); av; 7. Turčija.

Navpično: 1. trabant; 2. rak, gru; 3. osa; 4. ga, ič; 5. bor; 6. ata, jaj; 7. Varšava.

Rešitev uganke: sveča.

UGANKA

Meni pokaže obraz, tebi pove kakšen si, samega sebe samo nikdar se videlo ni.

»Večernik«

za mladino

Leto 2

Maribor, 23. junija 1940

Štev. 25

NIC VEČ...

VLADKO KOS

Nič več ne bo moj stari očka, kot vedno, v mestni park hotel, nič več ne bo na veji ptiček v pozdrav mu radostno žgoel.

Pomlad na grob mu natrosila bo zdaj cvetic in drobnih trav, in čez grobove nosil veter mu drobnih ptiček bo pozdrav.

Nič več ne bo moj stari očka, kot vedno, v mestni park hotel, nič več ne bo na veji ptiček, v pozdrav mu radostno žgoel.

Nad njim šume zdaj tihe breze, o večnih zvezdah pravljice, tam, kamor ga nekoč je vleklo mladostnih sanj in nad srečo.

Mar nismo vsi, ah, vsi enaki? Vsi ljubimo le srečo sanj, in najdemo, ko v večnosti tiho zaspimo, konec vseh vprašanj.

Mojster iz Chicaga

VLADKO KOS

VI.

Fred je povsili samokres. Lo-Ti je izgubil svoj večni, neumni smehljaj. Ona, kraljica, je pa izgovorila eno samo besedo, ki sta jo oba predobro razumela:

»Vstaja...«
Toda tedaj se je palisada že prelomila in vrata so s hrúščem zletela s tečajev. V svitu plamenice so se prikazali divji, od jeze in sovraštva spakčeni obrazi, podobni bolj zverem kakor ljudem, v katerih se je v trenutku prebudil nagonski čut živali pradaavnine.

Fred je hladnokrvno zopet dvignil samokres. Prvi napadalec je padel, za njim drugi, tretji in naslednji... Toda nato se je zrušila mahoma vsa sprednja stena kolibe. Po zraku je prifrčal bat in zadel Lo-Tija, da se je kakor snop zvrnil na tla. Njegov padec

je sprejel divji krik pobesnele množice.

Fredu so zmanjkali naboji. Prihodnji bat je zadel malo Ajlung. Nežvestna je zdrknila na tla poleg Lo-Tija. Fred je z enim samim skokom planil k njej, jo dvignil v naročje in jo hotel odnesti skozi odprto zadnjo steno, skozi katero je bil prišel. Ni mu uspelo. Velik, rdeč plamen je zajel to stran. Razbojniko so zažgali kočo in navalili na njo z vseh strani.

Fred se je pognal proti levi steni, ki je plameni še niso bili zajeli. Med skokom je zadel v pokrov skrinje, da je sunkoma odletel. Pred od dima zasolzenimi očmi se mu je zasvetil zaklad drugega kamona. Naglo je zgrabil skrinjo in jo z vso silo zalutal med napadalec, ki so za trenutek osupli obstali in niso mogli verjeti svojim lastnim očem. Potem so kot

Film

„Ninočka“ z Greto Garbo v glavni vlogi
v kinu Esplanade

Že dve leti ni videla publika nobenega novega filma z Greto Garbo, zaradi česar je povsem razumljivo, da je uprava kina Esplanade zelo ustregla kinopubliko, da se je zavzela za premiero najnovejšega Garbo-filma „Ninočka“. Zanimanje za ta film je med občinstvom večje od vseh Gretinih dosedanjih filmov, ker je bilo splošno znano, da bo nastopila Greta Garbo v tem filmu prvič v povsem novi vlogi, v kakršni je doslej še nismo videli, v vlogi sijajne komedije madžarskega avtorja Lengyela „Ninočka“. Iz Zagreba in Beograda, kjer so ta film vrtili z velikanskim uspehom, se je čulo in čitalo, da je nova Greta Garbo v vlogi „Ninočke“ še lepša, mikavnejša, kakor je bila doslej v vseh svojih dosedanjih vlogah. V „Ninočki“ se Greta Garbo prvič živo smeje na ves glas, uživa življenje s polnih čas, nastopa v najelegantnejših toaletah najnovejše pariške mode, pleše, poje in se smrt-

no zaljubi. V Parizu se začne njena ljubezen, ki se konča v Carigradu. Veselje je gledati slavno umetnico, ki smo jo poznali doslej le v resnih vlogah, to pol kot razposajeno mlado punčko, živahno, nasmejano!

Film „Ninočka“ je režiral slavni Ernst Lubitch, ki je prvič v svojem življenju delal z Greto Garbo in je seveda kot izkušen filmski strokovnjak položil v film vse svoje znanje. Zanimivo je, da srečamo v tej komediji po dolgem času popularnega komika Feliksa Bressarta, ki ga pozna naša publika iz drugih filmov. Partner Grete Garbo je Melvyn Douglas. Prepričani smo, da se bo pri „Ninočki“ obenem z Greto Garbo nasmejal celi Maribor, kajti tako odlične komedije, ki je obenem duhovita satira, že dolgo nismo videli na filmskem platnu. Film se igra v premieri v kinu Esplanade.

Uvoz ameriških filmov onemogočen

Čeprav je v Evropi vojna, je bilo filmov doslej še vedno dovolj, da so se filmski repertoari nemoteno razvijali po sestavljenem programu. Bilo je še toliko rezerve, da filmskega občinstva vojna doslej še ni motila. Sicer zmanjšano število ameriških filmov je še vedno izpopolnjevalo repertoar in zadovoljilo kinoobiskovalce. Amerika je svoje filme,

čeprav z mnogimi težkočami, pošiljala po morju ali v Italijo ali pa v Nemčijo.

Z ustvaritvijo severne fronte, poostritvijo blokade in z drugimi nepravilnostmi se je uvoz ameriških filmov zmanjšal in v zadnjem času celo onemogočil.

Balkan je dobival ameriške filme, v kolikor ni bilo težko zaradi deviznih nepravil-

RANDOLPH SCOTT (MGM)

FLORENCE RICE (MGM)

lačni volkovi na plen padli po družin. Ubogi, hipoma ukročni sužnji. Tedaj je Fred z dekletom v naročju nemoteno planil v noč. Pognal se je v valove reke, ki so se še dolgo rdeče svetlikali.

VII.

Na parniku, ki je plul počasi iz sanghajskega pristanišča, namenjen proti Ameriki. V daljavi so v bledini ozračja izginjale veleumne palače, jadrnice na vodi in jate belih galebov. Z njimi sta izginjala nemir in vrvež Daljnega vzhoda ter njegovega središča, silnega, nerazumljivega Sanghaja.

V mogočni parnik so se zaganjali le še zeleno modri valovi velikega morja. Ob ograji na palubi sta stala tesno drug ob drugem Fred Morgan in kraljica Ajlung. Bila sta oba evropsko oblečena. Njej se je vendarle poznalo, da je hči rumene zemlje, čeprav je bila lepa in s pravilno zarezanimi očmi.

Spotoma mu je odkrila, da je bila vzgojena v angleškem penzionatu, da je bil njen oče velik, vpliven mož in da je bila njena mati Evropka. V razbojniško romantiko jo je pognala sa-

mo njena pustolovska čud.

Pa tudi Fred ji je pripovedoval. Sicer zelo malo, a vedno krohotaje:

„Glej, ko prideva v Ameriko, da se znova ne zaljubiš! Imam brata dvojčka. Nisem preveč navdušen lopov. Bil sem nekoč večji gospod. Moj brat je bil tedaj potepuh in poročiti se je hotel z neko malo, lepo deklico in postati spodoben človek. Namera se mu ni hotela posrečiti. Policija ga je zasledovala in bila bi ga tudi prišla, da se nisem sam zanj žrtvoval. Zamenjala sva ulogi: on je postal brez miru letala za menoj. Toda na tem begu sem spoznal, da nimam pravega talenta za lopova. Vendar mi za to pustolovščino ni žal. Prišel sem zaradi nje na Daljni vzhod in našel tu tebe.“

Zasmejal se je znova zadovoljno in mehko pobožal Ajlung, ki se je hvaležno sklonila k njemu in mu zasepetala:

„Ti si dober, moj mali lopov!“ In valovi ob ladjinem boku so ponovili njene zadnje besede:

„Moj lopov...“

Konec.

Delavec pri regulaciji Savinje

VIDA MUNIHOVA

Nočni jaz tok reguliram,
prodne naplave podiram,
pesek, kamenje odvažam,
reko spet v strugo zapiram.

V čevljih se mojimi mi voda
zbira, zlučkanjih od proda,
mokra do stegen so hlače:
vse potrpi radi plače.

V grmu mi suknič visi,
skorja v njem kruha tiči,
moje kosilo; zvečer
jem le v oblikah krompir.

Pri meni doma jih je pet,
vsi hočejo tudi živeti,
zaslužim od vseh pa le sam:
dvajset dinarjev na dan.

Nandetova četa

JULIJ SIMONČIČ

Bilo je v kresni noči. Svetlo so plule zvezde nad zemljo. Zadnji krajec meseca še ni izšel, a svetilo se je že kakor daljna zarja za obrobicami gorami. Veselo rajanje je bilo utihnilo. Trudne so spale vasi. Le kdaj pa kdaj je zaplaval čez širni molk, ki ga ni mo-

tiko niti petje murmov, otožen, kakor iz neskončne daljave tavajoči glas zvona, ko je nanj udaril bat, naznanjajoč pozno polnočno uro. Tisti čas je izšel mesec in medlo napolnil vso pokrajino s svetom. Cesta, ki vodi na goro, se je svetlo zarisala sredi pašnikov

potom Italije. Poleg tega so bile redakcije ameriških filmskih žurnalov v Parizu, filmi pa so prihajali iz Italije. Jugoslavija je bila država, preko katere so prihajali ameriški filmi za ves Balkan in Bližnji vzhod.

Ko pa je vstopila v vojno še Italija, je onemogočen uvoz ameriških filmov. Novega uvoza teh filmov ne bo, rezerve pa bodo skoraj

porabljene. Tako je Amerika izgubila svoje evropsko filmsko tržišče.

Zato pa so tem večji izgledi za sovjetski film, ker je za francoski in angleški film isti položaj, kakor za ameriškega. Poleg sovjetskega so nam pristopni še nemški, italijanski in madžarski film. Nesporo pa je dejstvo, da bo sovjetski film zavzel položaj ameriškega v Evropi.

NANCY KELLY (MGM)

AL JOLSON (MGM)

Filmske zvezde
so zapustile Pariz

Z nemško ofenzivo je prekinjeno delovanje francoske filmske industrije. Vsi filmski ateleji so zaprti, filmske kavarne skoraj prazne, igralci in režiserji pa so bili na fronti. Pariški kinematografi so brez novih filmov in popolnoma prazni. Nihče se več ne zanima za filme. Vsi filmski zvezdniki so odpotovali iz Pariza in se udinjali ali pri ameriškem filmu ali pa potujejo po drugih državah kot gledališki igralci.

Pravijo, da bo nekaj prvovrstnih francoskih filmskih igralcev in igralk prispelo tudi k nam, kjer nam bodo kot emigranti pokazali svojo umetnost. Morda bo celo kateri sodeloval pri ustvaritvi našega jugoslovanskega filma, kar bi bilo vsekakor želeli, da bi se naša filmska industrija, ki je sedaj bolj kot kdaj potrebna, res oživila. Prav sedaj so ji dani vsi pogoji za uspešno delovanje.

Pripravlja se prvi
parfimirani film

Decembra preteklega leta so pokazali v Bernu filmski aparat za parfimirane filme. Te dni pa so bili povabljeni zastopniki tiska, da prisostvujejo snemanju prvega parfimiranega filma.

Po dolgoletnem studiju se je posrečilo švicarskima strokovnjakoma Hansu Laubeju in Robertu Bartu izdelati avtomatično tonfilmsko aparaturo za parfimirane filme. Prvi film, kjer bodo gledalci lahko tudi okušali vonj cvetlic s filmskega platna, je namenjen za newyorško razstavo, kjer bo prva atrakcija, saj bodo Američani lahko pri gledanju eksotičnega filma lahko okušali tudi vonj tistih krajev, ki si jih sicer lahko samo v sanjah predstavljajo.

DOROTHY LAMOUR OBOZEVANKA
MLADEGA SEJKA

Komaj 17-letni šejk Gazi Kair iz Amana v Transjordaniji se je strastno zaljubil v lepo Dorothy Lamour. Po njegovem mnenju je ta zvezdnica edina žena, ki v vsakem pogledu odgovarja možu z daljnega vzhoda. Mladi šejk je že dvakrat povabil oboževano lepoticu v goste, pa se ni odzvala laskavemu vabilu.

TELEVIZIJSKI PRENOS FIMA
»JASTREBICA WALLY«

Berlinska televizijska postaja je nedavno povabila domače in tuje novinarje ter razne kulturne in politične osebnosti na zanimiv televizijski prenos filma »Jastrebica Wally«. Predstava se je posrečila. Gledalci so v Berlinu lahko gledali tirolske kraje in ljudi ter ustvarjanje tega filma.

in gozdov. Nekje pod gradino je zapel prvi petelin, dvakrat, trikrat, nato je utihnil.

Po dolini navzdol se je potegnila rahla meglica. V tem času je pekotala po cesti proti gorovju temna četa jezdecov. Na brzih konjčkih so se gibale mrke postave, s plašči in puškami preko ramen, s kratkimi meči v rokah, noži za pasom. Na čelu čete je jahal visok mladenič, kakor prirastel na sedlo, z bleščečimi samokresi za pasom in mečem ob strani. To je bil Nande. Ves popoldan je jahala četa. Iskati je morala stranske poti, da ni zadela na ljudi. Komaj da so se utegnili odpotiti za trenutek v gozdu, kjer so zaužili malo hrane, modtem ko so se konji napasli. Nande je sedel na štoru, strmel predse in govoril s tolažilnim glasom:

„Potrpite še malo, kmalu bomo na cilju!“

Poleg njega je ležal njegov zvesti tovariš Janez, ki sta z njim skupaj preživela več takih burnih ur. Nič nista govorila. Nande se je sklonil in zamišljeno gledal v tla. Pred njegovimi očmi je bila samo ena slika: mečevanje! Janez je gledal v nebo, ko so zvezde plavale v daljavi nad vrhovi dreves. „Na pot!“ je zapovedal Nande in vsa četa je planila na konje in zopet zdrla čez hribe in planine, dokler ni dospela na cilj. Ta cilj je bila zaseda.

Nande je obstal kakor vkopan. Dvignil je roko in četa se je ustavila.

„Prišli smo! Bratje, naši meči niso še skrhani in ne rjavi, dokler se ne zlomijo v požrešnem žledcu! Naše maščevanje bo silno. Naj poginejo roparji naše grude! Prisegam, da bomo grebli v zemljo in gore, dokler jih ne bomo strli.“

Vzpele so se mrke postave na konjih, meči so se dvignili.

„Za domovino! Za svobodo! Za Nande!“ Kakor blisk so bili vsi na svojih mestih. Tedaj so iz nasprotne strani zapeketala kopita po kamniti cesti. To je bil oddelek z veselimi, razigranimi poveljniki na čelu. Tedaj je počil strel iz samokresa, a za njim je zagrmelo trideset pušk. Poveljnik je spoznal, da so izgubljeni. Nemogoče jim je bilo prodrati skozi četo, ki je zasedla cesto. Bila se je odločilna bitka. Ko so spoznali svoj obupni položaj, so sklenili, da se bodo borili

do zadnjega moža. Besno in obupno so mahali okoli sebe s svojimi meči. Ko je njihov poveljnik padel, so njegovi tovariši izgubili zadnjo trohico hrabrosti.

„Nobened ne sme pobegniti!“ je zaklical Nande.

Cesta se je pobarvala s krvjo. Kri je tekla v curkih po bregu. To je bila kri onih, ki so tisoče in tisoče ljudi neusmiljeno pobili, rušili hiše in zažigali vasi.

„Zmagal! Zmagal!“ Ves plen so pobrali ter po cesti izginili, da dosežejo svoje skrivališče še preden nastane dan.

Dekle in roža

ZOFIJA BREITENEKNER

Dekle:

„Tožna si, roža,
zakaj se solziš?
Skoda je cvetja,
da ga bleđiš!
Kdo ti je storil gorje?“

Roža:

„Tu bili sva sestri,
že davno rastoč,
a so presadili
naju nekoč.
Zato zdaj ihtiiva obe.“

Pohujšanje

J. S.

Mati je zajakala in se zgrudila na stol.

„Zbogom!“

„Trdo je Pavlek izrekel besedo; zaloputnil je duri za seboj, stopil na prag domače hiše in naglo z očmi preletel okolico. Sonce se je že dotaknilo borovih vej, ki so rasle nekje daleč na zahodu doline, in poslednji žarki, kopajoči se v vseh mavričnih barvah, so obsuli predmestje, vso tisto beračijo potlačanih hiš ob oblatenih in razpokanih poteh.“

Počasi je potegnil Pavlek z roko preko čela, kakor da bi hotel pozabiti na vse, kar se je zgodilo preje v hiši; mati je bila jezna, zakaj dvajsetletni sin ji je prvič odpovedal pokoršč-

Zanimivosti

Že 874 let ni stopil sovražnik na angleška tla

Drzen način izkrcanja normanske vojske na angleški obali - Zvižčnost normanske bojne strategije - Strašna bitka in pohod na London - Asimilacijska zmaga Angležev

Velika Britanija se lahko postavlja s tem, da nanjo že 874 let ni stopila sovražna noga. Lega otokov v Atlantskem oceanu je pripomogla, da so vse vojne proti Angliji končavale na obalah Evrope. Zadnjih 1000 let se je enkrat primerilo, da se je sovražnik izkrcal na angleški obali. Bilo je to 1066. za vlade kralja Herolda, ko je nastopal neustrašni normanski knez Viljem. Vladal je severnemu delu Francije, sedanji Normandiji. Knez Viljem je že dolgo hrepenel po oblasti zemlje onstran Kanala. Zato se je istega leta odločil, da jo napade z morja. Zbral je okrog sebe plemiške vojskovodje, organiziral močno vojsko, zgradil veliko število galej. Nekega vetrovnega jesenskega dne je v ranem jutru krenilo vse ladjeve z vojsko na krovu proti Angliji.

Ladje so kmalu zapustile za seboj luko Boulogne in se jele izkrcavati v zalivih na vzhodni obali Anglije. Posel je šel naglo od rok, Angleži niso niti opazili, kaj se dogaja na njihovem primorju. Obale so bile obdane od visokih skal, v njih zavetju je stopala Viljemova vojska z ladij na suho. Nikjer ni bilo žive duše, prva obljudena vas je bila 90 milj proč od morja.

Vojska je krenila z velikim navdušenjem proti Londonu. Prediranje pa ni

ostalo dolgo nezapaženo. Kralj Herold je bil pravočasno obveščen o tem, kaj se dogaja. Viljem je naletel na močno an-

Angleški kralj Jurij VI. pregleduje dela v letalski tovarni

gleško vojsko. Videč, da imajo opravka s premočnim sovražnikom, so se Normani lotili zvižaje, tako zvane strategije klešč. Posrečilo se jim je, premagati Angleže. V strašnem klanju so angleški vo-
jaki do zadnjega moža padli na bojišču.

Normani so še enkrat ponovili to svojo taktiko in odnesli drugo zmago. Knez Viljem je opazil, kako se kralj Herold na bližnji višini pogaja s svojimi vojskovodji. Ukazal je svojim vojakom, ki so bili izvrstni strelci, naj namerijo sulice na kralja in spremstvo. Neka sulica je zadela kralja v desno oko, minuto zatem pa druga v srce. Junaški angleški kralj je obležal mrtev na bojišču.

Po tej tragediji je zavladala med angleškimi vojniki panika. V največjem neredu se je vojska umikala proti Londonu. Po dveh dneh obleganja so Normani mesto zavzeli, z njim pa še velik del države. Koristi od te zmage pa niso imeli. V odprtem boju je namreč padlo blizu 70% normanskih vojakov, oni pa, ki so ostali živi, se niso vrnili v Francijo, nego so ostali na novih tleh in se stopili v Anglosasi.

Po normanski invaziji 874 let ni stopila sovražna noga na tla Anglije. Zdaj so se borili potomci Normanov rame ob ramenu z Angleži tostran Rokavskega preliva. Velika Britanija je pred največjo prizkušnjo svoje zgodovine, bližnja bodočnost bo pokazala koliko je sploh mogoče s sovražno vojsko vdreti na njena tla in razviti bojne operacije.

Slutnje Northumberlandskih vojvod

Po tragični smrti mladega vojvode Northumberlandskega v Flandriji je »Evening Standard« napisal, da je njegov oče stalno opozarjal na potrebo oborožitve Velike Britanije. Ostro je kritiziral reforme nekdanjega vojnega ministra lorda Holdanea in zahteval za Anglijo splošno in obvezno vojaško dolžnost.

To je bilo pred 25. leti. Ko je izbruhni-

la svetovna vojna, je vojvoda Northumberlandski šel med prvimi na bojišče. Zanimivo je, da je zdaj tudi njegov sin šel s prvimi četami v Flandrijo, kjer je padel v bojih za domovino. Tudi on je stalno kritiziral pomanjkljivo oborožitev Anglije in dejal pred odhodom na fronto prijateljem, da ne pričakuje v površni pripravljenosti vojske nič dobrega. Tudi lord Hugh Perey, brat pokojnega vojvode je na fronti.

Turkinje s sandali a la Poseidon

Mala Azija je polna starogrških in rimskih spomenikov, ki jih arheologi spravljajo na dan. Ob izhodu Dardanel leži stara roslavna Troja v razvalinah, blizu je nič manj slavni maloazijski Olimp. Južneje od tod leži Smirna, lepo mesto, ki le počasi leze iz razvalin pogorišča po končani grško-turški vojni.

V Smirni je več starih templjev klasične umetnosti. Globoko pod nekim

takšnim svetiščem so izkopali v zemlji dva značilna kipa: Demetre, boginje zemlje in blagostanja ter Pozejdona, boga morja in dežja. Oba kipa sta iz II. stoletja pred Kr. Turkinjam, ki so že davno odvrgele pajčolane in nepraktične feredže, se posebno dopadejo sandale, ki jih ima Pozejdon na nogah. Čevljarska obrt je to naglo izkoristila in zdaj se ponašajo dekleta iz Smirne s sandalami a la Poseidon.

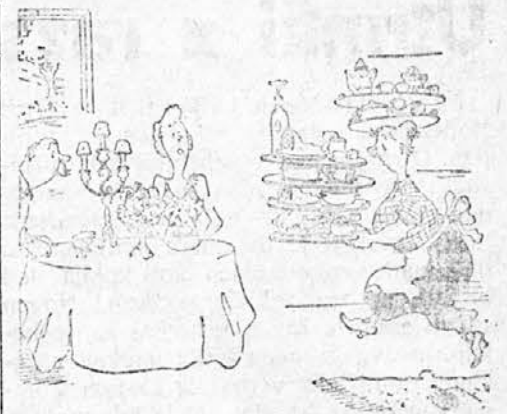
Bogato nagrajen odklonjen poljub

Ko je bil nemški cesar Oton IV. v Italiji, je opazil lepoticu Belliconi Berto iz Firence. Dopadla se mu je tako, da jo je prosil za poljub. Dekle je prošnjo s smehom zavrnilo. Kralj se je obrnil na njegovo očeta, grofa Nikolaja, ki je Otonu obljubil, da se lahko nadeja, da se mu bo želja izpolnila. Toda bilo je vse zaman. Lepa Bellicona se ni dala preprositi in je dejala, da ne bo poljubila drugega, kakor svojega moža. Otonu se je ta odgovor tako dopadel, da je dekletu izbral ženina izmed baronov svojega spremstva ter mu podaril kot poročno darilo grofijo Casentino. Tako je bil nagrajen odklonjeni poljub.

Grof Fulko iz Marsellea je dal l. 1005. svoji ženi Odiliji, ko je še bila nevesta, za poljub dve svoji posestvi. Kasneje mu je seveda dajala poljubčke brezplačno. Ko se je cesar Rudolf Habsburški oženil drugič z Elizabeto Burgundsko, je bil že precej v letih. Leta 1283. je prišel v Spei-

re. Neki dostojanstvenik je bil zelo očaran od lepote cesarice. Ni se mogel premagati in ob neki priliki, ko je izstopila, ji je dal na roznate ustne poljub. Cesari-
ca se je pritožila pri možu, ta pa stvar ni vzel tako resno in je samo posvaril plemiča, naj poljublja svojo lastno ženo...

Samo pismo se lahko intervenira za Žide na Slovaškem. Židovska podjetja prehajajo postopoma v roke kristjanov.

— Tu imate zajtrk in kosilo za danes in jutri. Grem na weekend...

Velikan med topovi

Moderna vojna je uvedla v vojske celo vrsto manjših topov, ki so posebno uspešni proti letalom. Seveda so še med njimi tudi velikani, kakor jih je poznal že stari svet, vendar ni v njih glavno težišče operacij.

V Gandu v Belgiji stoji še danes »Neuma Jera«, star top, ki so ga uporabljali v 15. stoletju. Top ima dolžino 5 m in kaliber 63 cm. Kamniti izstrelki tega topa so tehtali 200 kg. Drug top velikan v Gandu ima 15 m dolgo cev, bruhal je iz sebe 2000 kg težke kroglice. Takšnih topov je bilo tedaj mnogo po Evropi, večino so prelili v železo, le nekaj jih še sameva po vojaških muzejih.

V belgijski državljanski vojni za svobodo 1832 so uporabljali velike topove, ki so imeli le 1.66 m dolgo cev in kroglice kalibra 60 cm. Tak izstrelak je tehtal 587 kg, ves top pa 7750 kg. Vleklo ga je 36 konj. V svetovni vojni so postavili Avstrijci na tračnice 30.5 m velikan. Nemci pa Kruppove »Dobele Berte«. Tak 42 cm top so prevažali na 12 vagonih, tehtal je 88.000 kg, izstrelak pa 400 kg.

Prstne odtise tujih mornarjev bodo na Rooseveltov ukaz jemali v njunjski luki, kamor dospe vsako leto do pol milijona pomorščakov. Policija je morala zato precej povečati svoje osebje.

Katedrala znanosti, pravijo Američani svoji novi univerzi v Pittsburgu. Je to 40 nadstropni nebotičnik, zgrajen v got-skem stilu, visok 163 m. V tej moderni univerzi, ki je stala 20 milijonov dolarjev, je 91 predavalnic, 113 laboratorijev, 12 velikih knjižnic. Na univerzi dela stalno 8000 studentov, 12.000 jih pa posluša predavanja.

Novi vodovod na Rodosu so zgradili Italijani in daje 30 litrov studenčnice na sekundo.

Prvo tatarsko opero »Begunec« je skomponiral Tatar Šikanov v Taškentu. Uzbekistanka studenta Karajev in Gadžijev sta pa skomponirala opero »Aina«.

Dober trgovec je vsekakor neki prodajalec sesalca prahu. Policija v Rimu ga je bila namreč zaprla, ker je bil aparat zelo poceni, češ da je vmes sleparstvo. Ko je bil mož že v zaporu, so se prepričali, da so mu delali krivico. Preden je ječo zapustil, je prodal trgovec več aparatov policijskemu komisarju in njegovim stražnikom.

Nit pajčevine je 18.000 taniša od človeškega lasu, pa je vendar še zelo od-porna. Zdrži lahko celo 4 gr teže.

AUGUSTINUS VOLDEMARAS
bivši ministrski predsednik Litve, ki so ga oblasti sedaj aretirale.

Neguj se!

Človek si lahko sam pomaga, da ostane dolgo časa čvrst in veder. Evo nekaj zapovedi:

Hodi vedno pokonci. Premagaj slabost in ne postopaj leno okrog. V tem je tudi razlog, da je mnogo žensk zgrbančenih, neravne postave.

Ni bolj zdrave stvari za telo kot je telovadba. Zjutraj, ko vstaneš, napravi nekaj vaj, trud bo poplačan po gibkem in odpornem telesu.

Stradanje, da bi postali vitki, je nesmiselno. Ogibajte se premastnih jedi in sladkarij. Povrtnina in mnogo sadja je zelo zdravo za ohranitev lepe linije.

Prirodna polt kože je najlepša. Če se je pa treba lepitičiti, nikar brez vednosti ne maži na kožo razne pomade, ki so ji lahko škodljive. Treba se je prepričati o njih funkciji. Predvsem pa naj mlada dekleta ne kvarijo, kar jim je narava sama vlila lepega v roznata lica.

Obleka naj bo preprosta, enostavna. Le dober kraj pripomore k eleganci. No-site obleke, ki vam pristojajo.

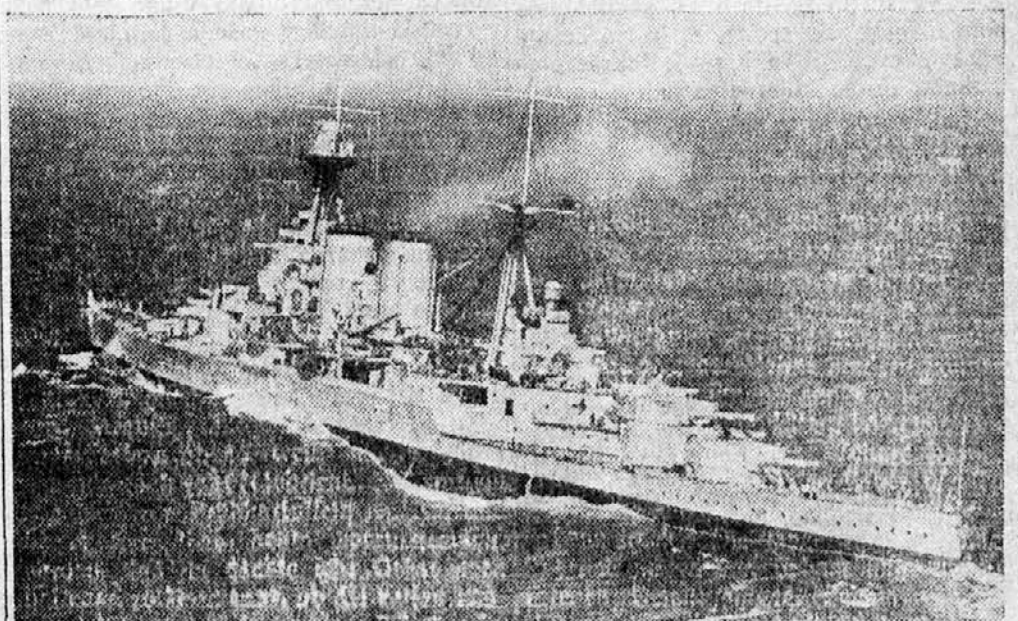
Ni odločujoče, če imate gubo na obrazu! Nasprotno, sijaj vaših oči in vedrina duše odtehtata mnogo več od še bolj skritih gub ljudi, ki obupavajo nad svojo starostjo in se predajajo melanholiji.

Letala izpodrinila pasje vprege

Letos so na Aljaski skoro že popolnoma izginile pasje vprege, ki so prej posredovale zvezo z zelo oddaljenimi pokrajinami. Treba je daleč v notranjost, da človek sreča to značilno prometno sredstvo visokega severa. Danes leta namreč nad Aljasko že 175 letal, ki so lani preletela 52 milijonov km prog in prepeljala 29.699 potnikov, 1.88 milijon kg tovora in 245.000 kg pošte. S pasjo

vprego so potrebovali iz Fairbanksa v Nome 30 do 40 dni, letala premerijo isto pot v petih urah. Tudi cene prevoza z letali so neprimerno nižje od onih na saneh.

Aljaska ima danes 127 letališč. Vsa so pa majhna, tako da imajo letala poleti čolne, pozimi pa smuče za pristajanje. Zdaj hiti vlada s postavljanjem novih letališč, radijskih postaj in vremenskih opazovalnic.

Velika angleška 42.000-tonska bojna ladja H. M. S. Hood

Liubljana

Utrinki z razstave o protiletalski zaščiti

Na razstavišče je prikorakal razred. Podoželska šola, že peta, šesta dopoldan. Otroci nosijo v nahrbtnikih in torbica svoj malico. Niso so se še razgledali po prostoru, ko je že prvo začudenje tukaj. Nekdo je dal znak učiteljici, ki bedi nad svojo tropico kot koklja nad piščeti, in ona zakliče: »Pozor! Noben se ne ganiti!« In že je nekaj zapresketalo, in dva gospoda letita naokoli z nekimi črnimi tulci v roki, iz katerih v naglih sunkih bruha dim kot iz lokomotive. V hipu je ves krog zavil v gosto meglo. In so otroci že tudi uganili, kaj je to. »Umetna zameglitev!« vpijejo veseli in srečni nad takim doživetjem.

Ko je minilo, pravi najmanjša: »Pa ni nič zasmrdelo...« Odvrne ji tovarišica: »Nahodna si, pa nič ne duhaš. Meni je pa prišlo v usta...« In se odkašlja, bolj nalašč, zaradi imenitnosti, kot pa zares. V umetni megli smo bili! to bo pripovedovanja doma!

Tam okoli strojnice, ki se ji tudi pravi mitraljez in ki je bolj podobna dolgocev-nemu vitkemu topu, se je zbrala že odrasla mladež, študentarija. Podčastnik, rezervist, v civilu najbrže kakega tehni-

čnega poklica, demonstrira in razlaga nazorno ustroj in rokovanje tega obrambnega orožja proti letalom in tankom. Fantje gledajo in poslušajo z največjim zanimanjem in stavljajo stvarna vprašanja. Strojnica je v vsem pravcat umotvor — saj v izumevanju morilnega orožja je bil človeški duh vedno genialen, — čudovita je zlasti naprava za ciljanje: mrežica, zajemajoča nebesno obzorje, po njej drseče kroglice, ki točno fiksirajo smer in pozicijske točke letala, pa višnomer, pa teleskop, pa vse drugo, skratka kolosalno.

Model je češki, Škoda, a izdelujejo jih zdaj že v lastnih tvornicah, nič koliko! In kaj taka strojnica velja? Samo kakih 250 tisoč dinarčkov. Vsak naboj pa 150 din. Strojnica jih izstrelji 7 do 8 v sekundi. Pa si zračunajte, koliko jurjev srči ven, če strojnica strelja samo 1 minuto. »Zato pa je vojna tako draga...« pripomni razlagatelj z nasmeškom.

Sto otroških oči strmi v veliko, pek-lensko lepo sliko tam na steni paviljo-na, ki predstavlja nočni letalski napad na Ljubljano. V grozotno noč križem-kražem švigajo beli prameni reflektor-

jev, okoli pošastnih črnih ptic raztres-kujoče se granate, ki jih bruha proti nebu topovi obrambe... krvav odsvit požara... Zamišljeni so tudi mladi obrazki ob tem in vsem, kar vidijo na razstavi.

Oddelek, ki rakazuje učinke strupenih plinov na človeško telo, je za ljudi krep-kih živcev. Te zelene, rumene, posinjele človeške maske, te strahotne opekline, to razjedeno meso... Gospa, ki si to ogle duje, pobledeva in se nasloni možu na ramo: »Slabo mi prihaja, pojdiva...«

Dva dečka pa motrita vse to hladno-krvno, s stvarnim očesom, tekorekoč strokovnjaško. Samo je mlajši v zmoti, misleč, da so to resnične človeške glave in udi, a ga starejši pouči, da je vse to iz voska. Na kar si mali slišno oddahne, mu je le tudi nekoliko leglo na dušico.

Zunaj paviljona zbira gospod katehet spet svojo čredico in pravi: »Torej, otro-či, zdaj smo vse to videli in zdaj bomo še bolj prosili ljubega Boga, naj nas ob-varuje vojske...« Glavice prikimujejo in na resnobnih obrazkih je potrđilo, da bodo v nedeljo pri sv. maši vsi res prav od srca molili.

Gibanje cen na ljubljanskem trgu

Poleg vrta je zdaj postal glavni zala-gatelj »zelenega« trga gozd s svojimi sa-deži. V dolgih vrstah paradirajo na stoj-nicah polni jerski dišeči rdeči jagod in borovnic. Za gospodinje matere je tu že tudi nekaj olajšave v vsakdanjih skr-beh, kako izhajati skozi mesec dni s tako stisnjenim gospodinjskim preračunom, ko je vse tako drago. Saj so otročiči krožni-ka jagod ali borovnic bolj veseli, kot pa krožnika juhe. V zadnjih dneh so se po-cenile jagode že na 4, borovnice na 2 din liter. Za gobe je sedanje vreme ugodno in jih prihaja dosti na trg, jurčki so po 4 din merica. Naravno se je pocenila tudi povrtnina, ker je zdaj sezona za vse. Do-mačega stročjega fižola še ni, a prihaja ga veliko iz Dalmacije in Srema, po ceni 6 din. Domač stročji grah je po 4 din kg. Beluši so se pocenili do 4 din za šop, a gredo že h kraju. Cvetača je po 5, kole-rabice po 3 kg. Solato, odlično ljub-ljansko ledenko, dobite že po 4 do 5 din

vic za dinar. Na trg prihaja vedno več zgodnjega krompirja in je po 4 do 5 din kg. Domačih kumar je šele malo, zato so še drage: 12 din kg. Med sadjem pre-vladujejo zdaj češnje, domače štajerske in dolenske po 4 do 6 din, hercegovske po 8 do 10 din. Cena jajc se drži: 12 za kovača. S perutnino je ljubljanski trg bolj slabo založen in je draga: piščanec 20 din, par prav slabih 35 din. Mast in olje sta se občutno podražila: od 20 do 22 din.

Tako je pač v današnjih okoliščinah, če se na eni strani kaj poceni, se pa zato na drugi strani spet to in ono podraži. Draginja ne izpusti zlepa vajeti. A v pri-merjavlj s cenami na mariborskem trgu, kakor jih beremo v »Večerniku«, je pa v Ljubljani življenje le še cenejše. V prej šnjih časih je bilo narobe, Maribor znatno cenejši, zlasti v mesu, perutnini, sa-dju. In bi bilo vsekakor pravičnejše, da bi Maribor pomaknili v I. draginski razred.

slej le betonski podstavek. Ob vsaki strani podstavka so postavljeni po trije visoki kandelabri za električne svetilke. Upajmo, da bodo tudi v ostalem pospravili, kar je razmetanega in razkopanega, da bo imela »Zvezda« spet čedno lice.

a Stanovanjske najemnine je treba zni-žati. V Ljubljani so najemnine za stano-vanja gotovo neprimerno visoke, saj v mestu ni dobili spodobnega stanovanja iz-pod 800—1400 din mesečno. Celó v okolici in na periferiji mesta se sučejo cene okoli 400—700 din. Potrebno bi bilo, da bi se regulirale pri sedanjí splošni draginji tu-di stanovanjske cene, da jih hišni lastniki ne bodo diktirali po mili volji. Najemnine naj se znižajo vsaj za 20—30 odstotkov, pa se bo silno olajšalo življenje vsem slojem, ki niso tako srečni, da bi imeli svoje hiše.

LJUBLJANSKI POGOVORČEK O VRE-MENU

Pred vremensko hišico v Zvezdi sto-jita dva stara penzionista, študirata ba-rometer in zmajujeta z glavo. »Noče, pa noče... Zmeraj na isti kolebnici: malce gor, pa malce dol, pa spet malce gor... Cincanje! Dan na dan ista situacija...«

»Ista. Rano zjutraj gosta megla kakor jeseni, potlej lepo sončno jutro, čez opol-dan pa že spet črni oblaki, pa hladne sa-pe, pa mrzli večeri in noči. Ne bo se še naredilo... še bomo natikali plašče.«

»Saj pravijo, da od sv. Medarđa, ta je bil 8. junija, bo 40 dni tako. Kakor pri 40 mučenikih. Je tudi tukaj konkurenca. Ne bo lepo pred sredi julija, kar vdati se je treba...«

»Ampak, veš, dobro se spominjam, da je bilo tako tudi leta 11 ali 12. Takrat vse do sredi julija mokro in mrzlo, o Kresu je menda na planinah celo snežilo, potlej pa najlepše poletje in jesen, da še ne kmažu tako. Ves september še vroče kot avgusta in tja do Vseh svetih čisto pomladansko. Se spominam, da so češnje vdruglasi cvetele. Tako se je takrat pre-maknilo. Pa se lahko letos tudi...«

»Saj. Pa da bi se tako, da bi o božiču spet češnje zobali.«

Nad tem dovtipom imata stara gospo-da veliko veselje in zadovoljno nadalju-jeta svoj sprehod.

a Zadnji dan protiletalske zaščitne raz-stave na ljubljanskem velesajmu, ki jo je priredil mestni zaščitni urad v Ljubljani, je jutri, v nedeljo, na kar opozarjamo vse one, ki se te izredno zanimive in poučne razstave še niso utegnili ogledati. Vstop na razstavo je brezplačen.

a Dela v »Zvezdi« započeta za postavi-tev kraljevskega spomenika, katerega odkrit-je pa je odloženo na nedoločen čas, se nadaljujejo v toliko, da so doslej skanal-izirali in uravnali vse prostor, kjer bo spomenik stal in naredili nove travnate urede. Za spomenik sam je pripravljen do-

PRIJAVA ZALOG INOZEMSKIH SD-ROVIN

Z uredbo o kontroli zalog blaga, ki je bila objavljena v »Službenih novinah« od 15. t. m., je bil določen tridnevni rok, v katerem morajo vse osebe, ki uvažajo, predelujejo ali na debelo prodajajo dolo-čene inozemske surovine, preložiti pr-vostopnim upravnim oblastvom prijave o zalogah teh premetov, ki so jih imele na dan uveljavljenja uredbe. Sedaj po-ročajo iz Beograda, da je minister za tr-govino in industrijo v sporazumu z ba-nom banovine Hrvatske na podlagi čle-na 8. uredbe o kontroli zalog blaga odlo-čil, da se prijave o zalogah blaga v smi-slu čl. 1. imenovane uredbe lahko sprej-mejo do 22. junija t. l. zaključno, vendar po stanju zalog na dan 15. junija letos. Za predmete, ki so posamezno navedeni v čl. 4. imenovane uredbe, naj prijava ne obsega samo tistega blaga, ki je nepo-sredno uvoženo iz inozemstva, temveč tudi blago, ki je bilo po uvozu prodano naprej ali pa je bilo predelano v državi. Pod obvezno prijavo ne spadajo nasled-nji predmeti domačega izvora: riž, loj, ovčja volna in kože. Za vse ostale pred-mete, ki so naštetí v čl. 4. uredbe, ka-kor tudi tiste predmete, ki so bili že prej postavljeni pod kontrolo, bodo prijave obsegale vse blago, ki se nahaja pri ose-bah, označenih v čl. 1. uredbe.

HABSBURŽANKA MATURIRALA V ZAGREBU

Te dni je kot privatistka na II. ženski realni gimnaziji v Zagrebu položila višji tečajni izpit Gabrijela Habsburgova, biv-ša avstrijska princesa. Gabrijela stalno živi v Zagrebu pri svoji stari materi ba-ronici Nikolič-Podrinski. Habsburgova je

Prošnjacenj. naročnikom in bralcem!

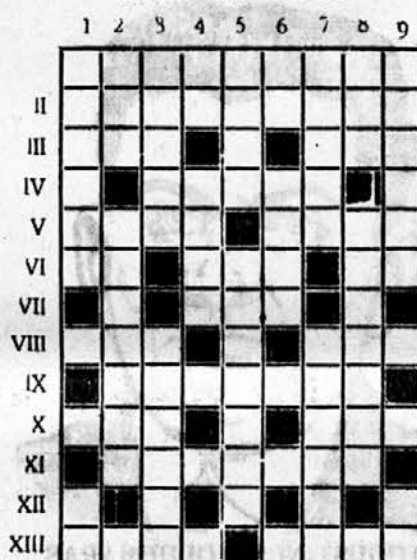
Zadnji čas dobivamo iz raznih krajev pozive, da naj tudi onod uvedemo pro-dajo »Večernika«, če že ne vsakodnevne, pa vsaj sobotne-nedeljske številke »Ve-černika«. Da bi mogli ustreči vsem že-ljam interesentov za kupovanje posa-meznih števk »Večernika«, prosimo ce-njene naročnike in bralce »Večernika«, da nam sporoče, kdo bi v določenem kra-ju bil pripravljen prevzeti prodajo »Ve-černika« proti dobri proviziji. Za razpe-čavanje lista nam lahko sporočite vsako za redno in vestno opravljanje tega po-sla pripravno osebo, bodisi da bi list sama prodajala ali pa trajno skrbela za krajevno kolportážno prodajo. Ni treba še posebej poudarjati, kolike važnosti je v današnjih časih, da so ljudje vsepov sod naglo in pravilno poučeni o vseh stvareh, ki se bliskovito dogajajo po svetu. Zato pričakujemo od prijateljev našega lista, da bodo ustregli naši proš-nji, za uslugo pa se jim zahvaljujemo najlepše vnaprej.

Uprava »Večernika«, Maribor.

hčerka bivšega avstrijskega nadvojvode Rainerja Salvatorja in njegove žene ba-ronice Dagmar Nikoličeve, ki je bila hčer ka pok. velikega župana in podbana.

o Gasilske vaje so bile preteklo nedeljo v Črnelavcih v Prekmurju ob sodelovanju šestih društev s 123 člani. Vaje, ki jih je nadzoroval župni starešina g. Josip Ben-ko, so prav lepo uspele.

Križanka št. 79

Besede pomenijo:

Pomen besed: Vodoravno: I. goljufi-ja; II. sportnik; III. narobe žensko ime; na-ziv; IV. ptica, ki je simbol Madžarov; V. oseba iz sv. pisma; poživilo; VI. tuja kratica za približno; čutilo; celina, ki sega v morje; VII. znanilec jutra; VIII. prometno sredstvo; sorodnik; IX. aromatična spojina, ki nado-mešča neko dišavo; X. dolžinska mera; del živalskega telesa; XI. zaposlen človek; XII. do XIII. hlad; bog vojne.

Navpično: 1. tiskarniški uslužbenec; razum; 2. oblika vode; ukaz; 3. izbranci; stvar; 4. predlog in evropska reka; import; 5. pripadnik izumrlega naroda; sibirsko me-sto; 6. egiptski bog; graja; 7. vrsta pesnitve; mitološka zapeljivka; 8. uživam; vodni požir-nik; 9. kemična spojina; kvarta.

Poletno pismo iz Bakra

Bakar pozna že vsak šolarček v Ma-riboru, kajti v Bakru je tisti nebeško lepi zaliv, tisti prelesteni, divni morski kitiček, kamor romajo vsako leto naši slovenski stražarji našega Jadrana. Vsa-ko leto ekskurzije ali cele kolonije na-še slovenske mladine se tu naužijejo zdravega sladkoslanega zraka ter si tu ojeklenijo svoja mlada telesa v zdravil-nem morskem zraku, v joda in zdravja polnem morju pod žgočim južnim son-cem. Razen tega pa imajo Hero, Tade-jevič in Zakarija Petar Radovani take kapljice in vodice, da preženejo starej-šino ne vem kakšne žalostne misli in skrbi.

Kdor vsega tega ni videl in poskusil, ne ve kaj je življenje.

Ta od Boga blagoslovljeni kitiček ob-krožajo obronki kostrene Sv. Barbare, Sv. Kuzam, Škrlejevo, vinorodni brežulj-ki Krasce, Praprutnika in Hreljina s svojimi terasami polnih trt, fig, breskev in sladkih črešenj, ki so zdaj samo po 4 din kilo, ne liter, kakor morate kupo-

vati tam v Mariboru. Pod divnim ven-cem naštetih belih vasic in prirodnih lepot pa se bohota v svojem kotu pod starim frankopanskim kaštelom s svojo starodavno katedralo ter dvema drugi-ma cerkvicama, s svojo nautiko in lepo, impozantno šolsko zgradbo starodavni Bakar s svojimi tipičnimi starinskimi hišicami, ulicami in — mačkami. Na vzhodnem koncu zaliva se blesti pa brat-ced Bakarac, kjer je največje lovišče tu-jine in kjer je doma tudi dobro vino. Vhod v ta mirni, nebeškolepi kitiček varuje s svojimi humanitarnimi fortica-mi dostojanstvena Kraljevica, kjer so tudi domovi Jadranske straže.

Med najlepšimi zgradbami v Bakru je Mladinski dom Jadranske straže, oblast-nega odbora Maribor, ob južni obali za-liva v lepem gozdičku ob glavni cesti Sušak—Bakar—Kraljevica itd.

Džurin, Hero, Sepič, Stiglič, Uroš, Za-karija Petar itd. vprašujejo: »Kade su naši Mariborčani, ča se vraga boje?« Neka lepa jata naših mariborskih

ptičkov je sicer priletela, a samo za dva, tri dni; stalnega gnezdenja pa še ni. Ni še tistega živčava po sobah širnega doma, ni še tistega veselega igranja in skakanja po lepem dvorišču in vrtu, ki ga je Džurin z združenimi močmi tako lepo uredil.

Trbovlje se je tudi nekam balo, a v nedeljo so se širom odprla okna in vra-ta, ker so v ponedeljek prišli prvi gosti, a objubljeni so roji, ki bodo tu v krat-kem gnezdili. Karlovčani so tudi prišli te dni v Kraljevico.

In tako počasi, a sigurno prihaja naša mladina tudi letos v ta nebeškolepi ko-tiček, da si svoj duh in telo okrepi za težke čase, ki nas čakajo. Bakarčani pa si poletja brez slovenske mladine sploh ne morejo misliti.

Do sedaj je sicer vreme nagajalo in pravega kopanja sploh še ni bilo, a se-daj je začelo divno, pravo vreme, kakor nalašč, da nadoknadi, kar je bilo zamu-jenega, posebno za tiste, ki so do sedaj oklevali.

Prvovrstne fotografije dobite v foto-studiju

Pelikan

Maribor — Gosposka ulica št. 23

Za kopalnice

priporočamo naše novosti v kopalnih oblekah iz čiste volne, lasteks kopalni trikoji, moške plavalne hlače, kopalne čepice, čevlje, hlače in jopice za plažo.

C. Büdefeldt

Maribor, Gosposka ul.

Oglašujte!

VAJENCI-(KE)

UČENEC ALI UČENKA z malo maturo se sprejme v modni trgovini K. Tkalec, Gosposka 32. 4541-4

SODARSKEGA VAJENCA sprejme takoj Ramsak, sodar, Meljska 10, Maribor, 4604-4

TRGOVSKI VAJENEC absolvent meščanske šole, zanesljiv in močan, išče službe v večji podeželski trgovini z mešanim blagom, tudi izven Slovenije. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4612-4

SLIKARSKI VAJENEC se sprejme. Sodna ulica 15, Juteršnik Jurij. 4599-4

VAJENKA z abs. meščansko šolo se sprejme. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4619-4

UČENEC s predpisano šolsko izobrazbo se sprejme. Trgovina z mešanim blagom A. Hrovat, Kralja Petra trg 1. 4671-4

STANOVANJE ODDA

DVOSOBNO STANOVANJE oddam 1. julija. Glavni trg št. 18-I. 4560-5

DVOSOBNO STANOVANJE z vsemi pritliklinami odda s 1. avgustom. »Ljudska samopomoč« v Mariboru. 4519-5

Sončno TRISOBNO STANOVANJE v II. nadstr. s 1. avgustom oddam. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4532-5

DVORIŠČNO STANOVANJE z dve osebi se odda. Naslov v ogl. odd. 4544-5

DVOSOBNO STANOVANJE oddam v začetku julija. Dalmatinska 35, Maribor. 4555-5

Aka

želite oglaševati, pokličite telefon:

25-67

TRISOBNA STANOVANJA z vsemi pritliklinami v bližini parka in kolodvora se s 1. julijem oddajo. Vprašati stavbena pisarna Peklar Tomšičeva ulica 4494-5

TRISOBNO STANOVANJE sončno, se ugodno odda. Aleksandrova c. 83-I, ali dve stanovanji po 1 sobo istotam. 4553-5

DVE STANOVANJI oddam. Vprašati Kralja Petra c. 19, Studenci, v trgovini. 4516-5

DVOSOBNO STANOVANJE sončno, oddam manjši mirni družini s 15. julijem ali 1. avgustom. Prednost imajo upokojenci. Ogled po popoldnevih. Dušanova 9. 4502-5

Eno in dvosobno STANOVANJE s kuhinjo se odda. Smetanova 54, gostilna. 4575-5

SONČNO STANOVANJE z dvema sobama in kuhinjo, se odda v najem. Parmova ul. 21. Vpraša se Aleksandrova 6, v trgovini. 4573-5

SOBO IN KUHINJO oddam. Krčevina, Praprotnikova 20. 4571-5

DVOSOBNO STANOVANJE lepo, s kopalnico, parketirano, se takoj odda pri postaji Tezno, Gregorčičeva ulica 3. 4602-5

V NOVI HIŠI se oddata s 1. avgustom stanovanji, soba s kuhinjo in soba s štedilnikom. Vpraša se v trgovini Šafer, Pobrežje, Dr. Verstovškova ulica. 4594-5

DVOSOBNO STANOVANJE s predsobo in kopalnico v novi hiši se odda s 1. julijem. Tržaška cesta 46. 4590-5

DVOSOBNO STANOVANJE se odda. Maribor, Kettejeva ulica 3. Vprašati: Mulec, Studenci. 4586-5

DVOSOBNO STANOVANJE sončno, se ugodno odda mirni stranki. Vprašati Gajeva ul. 15, vogal Smetanove. 4585-5

Odda se enosobno sončno STANOVANJE. Linhartova ulica 18. Vprašati v soboto popoldne. 4584-5

Lepo sončno TRISOBNO STANOVANJE v novo zidani hiši, Slovenska ul. 37, se odda s 1. julijem. Vprašati Gospojna 13. 4597-5

ENOSOBNO STANOVANJE s pritliklinami in lepo **OPREMLJENO SOBICO** oddam. Strma 15. 4631-5

KRASNO STANOVANJE se takoj odda pri postajališču Tezno, Ptujška cesta 33. 4627-5

Higijenični stezniki

brez ribje kosti in gumija, tudi po meri. Najnovejši modrčki v veliki izbiri po ceni pri

„Luna“

Maribor, same Glavni trg 24

Lepo sončno TRISOBNO STANOVANJE s kopalnico in pritliklinami se 1. julija odda. Aljaževa ul. 4. 4649-5

Sončno DVOSOBNO STANOVANJE s kopalnico v centru se odda takoj. Kompletno trosobno stanovanje s kopalnico se odda takoj Ob železnici. Lepo dvosobno stanovanje se odda takoj v Krčevini. Aleksandrova 7. Velik prostor, pripraven za avtogaržo ali delavnico se odda takoj. Vse vprašati stavbena pisarna. Vrtna 12. 4667-5

DVOSOBNO STANOVANJE sončno, v I. nadstr., se odda. Taborska 22. 4647-5

STANOVANJE soba, kuhinja in kabinet se odda takoj ali s 1. julijem. — Aleksandrova 12. Krčevina. 4644-5

DVE SOBI in kuhinja in ena soba s kuhinjo se odda. Taborska 9. 4639-5

SOBA IN KUHINJA se odda Gozdna 10, Maribor. 4636-5

STANOVANJE ISČE

STANOVANJE z dvema sobama in kuhinjo vzajemno takoj v najem v Studencih. Naslov v ogl. oddelku »Večernika«. 4587-6

STANOVANJE 4 do 5 sob z vsemi potrebnimi stranskimi prostori, ali vilo z vrtom iščemo v bližini parka takoj ali pozneje. Ponudbe s ceno na ogl. odd. »Večernika« pod »Stanovanja«. 4637-6

PREHRANA

ŽELEZNIČAR ISČE OSKRBO pri železničarju, uslužbenem ali v pokoji. Naslov pustiti v ogl. odd. »Večernika« pod »Železničar«. 4545-7

Sprejem na HRANO IN STANOVANJE gospoda ali gospodično; tudi abonente sprejemem na hrano. Meljska cesta 59-I, vrata 7. 4623-7

Sprejem gospodično V VSO OSKRBO. Maistrova 18, I. nadstropje. 4610-7

Ležalne stole,

sončnike, vrtno garnituro kupite poceni pri **„OBNOVA“ F. Novak** Jurčičeva 6

SOBO ODDA

OPREMLJENO SOBO s posebnim vhodom v centru oddam. Jenkova 5. 4558-8

MEBLIRANO SOBO sočno, oddam solidnemu stalno nameščenemu boljšemu gozdu ali gospodični. Stritarjeva ul. 5-I. 4497-8

SOBA se odda enemu ali dvema boljšima gospodom. Kneza Koclja ulica 18-I, Rojko. 4574-8

NA STANOVANJE se sprejmeta dva gospoda; mesečno 60 din. Taborska 8, dvorišče. 4570-8

VELIKO SOBO s štedilnikom in predsobo oddam takoj v najem. Pobrežje, Prečna 4, poleg gostilne Murko. 4561-8

Lepa opremljena ali prazna SOBA se odda gospodični ali gospodu v najem. Cankarjeva ul. 2, Pobrežje pri Mariboru. 4542-8

SVETLO SOBO s štedilnikom oddam mirni stranki, po dogovoru za hišnika. Vprašati Jadranska 53. 4539-8

Prazno ali opremljeno SONČNO SOBO oddam. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4579-8

Velika, sončna, OPREMLJENA SOBA se odda s souporabo kopalnice. Kolodvorska 6-I, vrata 12. 4617-8

OPREMLJENO SOBO oddam boljšemu gospodu. Studenci, Aleksandrova c. 45. 4614-8

SOBA s posebnim vhodom, prazna ali opremljena, se odda. Ob železnici 4-II. 4622-8

SPREJMEM GOSPODIČNO na stanovanje. Mlinska ul. 5. 4620-8

VEČJO SONČNO SOBO z vzidanim štedilnikom oddam Nasipna 80, Pobrežje, nasproti tovarne. 4591-8

Odda se takoj lepa, zračna, čista opremljena, separirana SOBA z uporabo kopalnice v bližini avtobusne postaje, Radvanjska cesta 45-I, levo. 4615-8

SEPARIRANA SOBA s kopalnico se takoj odda. Prešernova ulica 30-III, levo. 4607-8

Sončna, opremljena SOBA z uporabo kopalnice se odda boljši gospodični ali pa gospodu. Neumann, Stritarjeva 26-II. 4589-8

GOSPODA ali GOSPODIČNO sprejemem na stanovanje. Meljska c. 12, vrata 10. 4600-8

Lepo opremljena SONČNA SOBA z eno ali dvema posteljama se odda. Wildenrainerjeva 6, II. nadstr., levo. 4601-8

Opremljeno SONČNO SOBO s strogo sep. vhodom, v bližini parka, oddam. Livada 5-I. 4624-8

Lepo opremljena SOBA s kopalnico se takoj odda. Ussar, Trubarjeva 9-I. 4629-8

Blago za zaveze

vedno najnovejšo prinaša **tekstilana Büdefeldt** Maribor, Gosposka ul. 14

Sprejmeta se DVA GOSPODA uradnika ali 2 gospodični, uradnici na stanovanje. Velika, sončna, opremljena soba, pritličje, Vrbanska cesta 31. 4648-8

SONČNO SOBO z eno ali dvema posteljama, event. z uporabo kopalnice in kuhinje se odda. Prešernova 22, pritl., levo. 4635-8

Oddam DVE SOBI s kuhinjo. Taborska 8. 4652-8

OPREMLJENO SOBO oddam. Stritarjeva 25. 4666-8

Sprejem DVA GOSPODA na stanovanje s posebnim vhodom takoj. Betnarska 26. Kovač. 4665-8

LOKAL

OBRтни LOKAL se takoj odda. Meljska 41. Vprašati I. nadstr. 4603-10

Continental

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT Maribor, Vetrinjska ul. 30 Ljubljana, Prešernova ul. 44

POSEST

STAVBENA PARCELA na sončni legi s sadnim drevjem blizu mesta ugodna na prodaj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4507-11

12-stanovanjska HIŠA prenovljena, se prodaja. Frankopanova ulica 12, Maribor. 4565-11

HIŠO

z vrtom vzajem v najem. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4531-11

POSESTVO V LIMBUŠU blizu Maribora, ravna lega, njive, travniki, sadni vrt in vinograd ter gozd prodam po ugodni ceni. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4557-11

TRAVNIK ALI NJIVO v najbližji okolici Maribora in motorno kolo 100—250 cm kupim. Vprašati Studenci, Obrežna 81. 4577-11

PARCELA za stavbišče na Radvanjski cesti blizu gostilne Mautner, 4300 kvadratnih metrov, poceni na prodaj. Vprašati Sodna ulica 2. 4547-11

KUPIM PARCELO ali 2 do 3-stanovanjsko hišo v okolici Maribora. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4608-11

HIŠA enodružinska, z vrtom, na prodaj. Pobrežje, Nasipna 74. 4593-11

HIŠA na prodaj. Pekre št. 104 na kraju Hostejeve ul. pri gozdu. 4592-11

PARCELA 500 kv. metrov se ugodno prodaja. Vprašati Pobrežje, Lovska ulica 46 pri Mariboru. 4595-11

HIŠA S SOBO in kuhinjo ter gospodarskim poslopjem se prodaja do 25.000 din. Vprašati Švarc, Praprotnikova 26, Krčevina. 4306-11

Pedisa KOPALNA SOL ZA NOGE PROTI POTENJU, UTUŽENOSTI IN BOLEČEMU VNUTNEMU NOGU, TRDI KOŽI, KURJIM OČESOM IN OZEHLINAM DIN 3.-, 6.- IN 12.- DROGERIJA **Kanc**

»VINCEK« POSREDOVALNICA ZA NAKUP IN PRODAJO

palač, hiš, posestev, gostiln, industrij, trgovin, hotelov, restavracij, bifev itd., Zagreb, Jelačičev trg 5, telefon 46-07. Razen tisoče drugih objektov nudi še sledeče ugodne nakupe: Din 1.400.000.—, najmodernejša trinadstropna hiša v Vinkovcih ulici v Zagrebu ima 3x2, 7x1 moderni luksuzni komfort, 240 črv. krasnega vrta, letni dohodek 120 tisoč din. Hipoteka 300.000 din se prevzame. Prodaja poslovalnica »VINCEK«, Zagreb, Jelačičev trg 5.

Din 1.000.000.—, trinadstropna nova hiša v najlepšem delu Zagreba, z 10 enosobnimi komfortnimi stanovanji, balkoni, dvorano (hal), estingri, marmornato stopnišče. Letni dohodek 100.000 din. Hipoteka 200.000 din se prevzame. Prodaja takoj poslovalnica »VINCEK«, Zagreb, Jelačičev trg 5.

Din 520.000.—, dvonadstropna hiša na Srebrnjaku v Zagrebu. Stanovanja 2x3, 2x1 z modernim luksuznim komfortom, krasen položaj, dobri letni dohodek, danes najcenejša hiša na tržišču se prodaja po poslovalnici »VINCEK«, Zagreb, Jelačičev trg 5. **Din 320.000.—**, moderna vila v Zagrebu pri Merkurjevem sanatoriju, 1x3, 1x2, 1x1 z vsem komfortom. Vrt z rožami, plemenito sadje, gozd, krasen položaj, se prodaja po poslovalnici »VINCEK«, Zagreb, Jelačičev trg 5. 4543-11

HIŠA z vrtom na prodaj. Istotam parcele ter 6000 kosov zidne opeke in 7 m² gašenega apna Pojasnila daje Zg. Radvanje, Hostejeva ul. 72. 4646-11

PARCELA se prodaja, 1300 m² po 12 din. Sp. Radvanje 50 pri Mariboru. 4642-11

HITRO IN UGODNO KUPIŠ ALI PRODAŠ poslastice potom realitetna pi sarna »Triglav« Maribor. Aleksandrova 12, tel. 25-34. 4633-11

HIŠA z gospodarskim poslopjem, poljem 50.000, potrebno 12.000. — **HIŠA**, 4 stanovanja, velik vrt 68.000. — **Gostilna**, krasna lega 320.000 in 125.000 — **Vila** 95.000, 200.000 — **Do bičkanosna hiša** z lokalom 340.000. — **Posestvo** pri mestu 165-350.000. — **Posredovalnica »Rapid«**, Gosposka ul. 28. 4632-11

Prodaj HIŠO primerno za letoviščarja, upo kojenko vsake vrste obrtnika ali begunca v mirnem svežem zraku, 5 sob, kuhinja, z vrtom, gospodarskim poslopjem, njiivo in travnikom ali brez. Najbolj varno naložen denar. Via Raihenburg. Postni predal 1885. Podstreba. 4663-11

GOSTILNA z gostilniškim vrtom, v centru mesta, takoj radi selitve. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Gostilna«. 4662-11

DENAR

AKO RABITE POSOJILO ne čakajte zadnjega trenutka, temveč javite se takoj pri Hranilni posojilnici »Moj dom«, Ljubljana, Dvořakova ul. 8. 11778-16

Hranilne knjižice

vrednostne papirje kupujemo stalno in po najvišjih cenah in takojšnjem plačilu **RUDOLF ZORE**

Ljubljana, Gledališka ulica 12

HRANILNE KNJIŽICE Prve hrvatske štedionice, vsako vsoto, kupujem po najvišji ceni ter izplačujem takoj v gotovini. Ponudbe na M. Mihelin, Zagreb, Žerjavičeva ulica 9. 4552-12

OBRT - TRGOVINA

STRIŽENJE 3. BRITJE 2 DIN Znižane cene v brivnici »Rapid«, Meljska 1. 4321-13

Če iščete kupca za Vašo industrijo, trgovino, obrt ali udeležbo kapitala, se **obrnite zaupno**

na mojo oblastveno dovoljeno pisarno. Strogo solidno poslovanje. Sijajni uspehi. **RUDOLF ZORE**

Ljubljana, Gledališka ulica 12 Priložite znamke.

DEŽNE PLAŠČE iz prave balonske svile, posebnost v kroju, nudi modna trgovina Jos. Šraj. Maribor. 4523-13

MARTIN SAFRAN Soba, črkoslikar in pleskar. Krekova ulica 16. Prevzame vsa v to stroko spadajoča dela. Zmerne cene, delo solidno. 2465-1

SLIKARSKA IN PLESKARSKA DELA prevzame po najnižjih cenah Jurij Juteršnik, Sodna ul. 15. 4598-13

Prodaja se 20 m² suhega žaganega hrastovega LESA. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 4580-13

KOMPANJONKA za stariarstvo z din 5000.— iščem. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Rentabilno«. 4640-13

Kupujem lepe trde CREŠNJE za transport. Trgovina na veliko, Koroška 20, Bole. 4660-13

STROJI

RABLJEN SIVALNI STROJ kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Navedba cene«. 4581-14

SIVALNI STROJ znamke »Singer« se poceni prodaja. Ussar, Trubarjeva 9-I. 4630-14

GRADIVO

BETONSKA KLET 10x12, krasna lega, v mestu, ter nekaj gradbenega materiala se poceni prodaja. Vprašati Dalmatinska 8. 4430-15

ona

kupuje kopalne
obleke najboljših
kvalitet: 'FORMA',
HEINZELMANN,
SELFIX, BENDER
kakor tudi hlače
za plažo samo pri

konfekciji

greta

maribor
graiskitrg

Tudi za močnejše
dame velika izbira

BLAGO FROTIR

za kopalne plašče, v veliki
izbiri nudi Jos. Šraj. Maribor,
palča Banov. hrastnica. 4522-28

VOZILA**MOTORNO KOLO****S PRIKOLICO**

v prvovrstnem stanju na pro
daj. Ob jarku 2. 4548-22

MOTORNO KOLO

Super Sport, znamke »Velo-
cette«, 350 ccm (Königswel-
le), v zelo dobrem stanju, se
ugodno proda. Naslov v ogl.
odd. »Večernika«, 4626-22

SPORTNI VOZIČEK

prodam. Hutterjeva kolonija
št. 3, Pobrežje. 4562-22

MOTORNO KOLO

350 ccm prodam poceni.
Dr. Verstovškova 27, Pobrež-
je. 4605-22

OTROŠKI VOZIČEK

dobro ohranjen, globok, pro-
dam. Povodnik, »Novi svet«,
Jurčičeva ulica. 4583-22

Prodaj**3 VOZOVE**

nosilnost do 3000 kg, 1 tro-
tarico na elektr. ali ročni po-
gon. 1 motor 6 k. s. Naslov
v ogl. odd. »Večernika«, 4651-22

MOŠKO KOLO

trpežno in močno, se ugodno
proda. Ogleda se v klobučar-
ni Vetrinjska 5. 4661-22

GLASBILA

Prodaj radi razpusta kapele
DVE PRVOVRSTNI KON-
CERTNI VIOLINI.
Čepe, Žički prehod 5. 4618-20

KLAVIRSKO HARMONIKO
ugodno prodam. Naslov v
ogl. odd. »Večernika«, 4673-20

ČOKOLADA

Domača tovarna prvovrstnih izdelkov

BONBONI**„Grič“****ZAGREB**

Vas vabi, da poskusite njeno blago

Zastopstvo za Slovenijo:
tt. BON-BON, Ljubljana
Miklošičeva c. 30, tel. 44-42

DESERTI**OBVESTILA**

Upravni odbor Podpornega
društva železniških delavcev
in uslužbencev v Mariboru,
sklicuje v smislu § 20 dru-
štvenih pravil

REDNI LETNI OBČNI ZBOR
ki so bo vršil v nedeljo dne
14. julija 1940 s pričetkom ob
8. uri v veliki dvorani Narod-
nega doma v Mariboru —
Dnevni red: 1. Čitanje zapis-
nika zadnjega obč. zbora. 2.
Poročilo upravnega in nad-
zornega odbora. 3. Sklepanje
o pravočasno predloženih sku-
pinskih predlogih. 4. Spre-
memba pravil. 5. Sklepanje
o nalaganju in uporabi dru-
štvene imovine. 6. Slučajno-
sti. Upravni odbor. 4664-26

ŽELIM ZNANJA

z gospodom v stalni službi.
Prednost imajo železničarji
nad 45 let. Ponudbe na ogl.
odd. »Večernika« pod »Veseli
me boš«. 4654-19

**PRESELIL SVOJO KRO-
JASTVO**

iz Praprotnikove ul. 16 v
Praprotnikovo ul. 8 pri Tom-
šičevem drevoredu. Priporo-
čam se za nadaljnja naročila
Leopold Drozg, krojač. 4668-26

PRIDELKI**OPEKARNA**

na prodaj. Vprašati Betnav-
ska cesta 1. 4625-28

TRAVO ZA KOSNJO

poceni prodam. Pobreška ce-
sta 21, blizu cerkve. 4621-23

RAZNO**IDEJE — IZUME**

vnovčuje in plasira v tu- in
inozemstvu Jugopatent, Ljub-
ljana, Dvořakova 8. 13543-1

ČE SE ŽELITE

fotografirati, okusno, hitro
in poceni. Vam izvrši le Foto
Jana, Sodna 1-II, nasproti
»Bata«. 4659-28

Svila

najnovjši vzorci so dospeli
MANUFATURA

JURIC Iv., Koroška c. 19**PONIKLANJE**

pokrovanje predmetov vseh
vrst dobro in poceni pri »Ru-
da«. Maribor, Trstenjakova
ulica 5. 6177-1

BAKRENI KOTLI

za perilo, žganje in krmo.
Brizgalke za trto po najnižji
ceni in vsa popravila. Kotlar-
stvo, Sodna ulica 2, Mlekuš.
4588-28

BUKOVA DRVA

za takojšnjo in poznejšo do-
bavo kupi večje množine pro-
ti takojšnjemu plačilu. Der-
gan Rudolf, Laško. 4556-28

**SPALNICE, JEDILNICE, KU-
HINJE**

vseh vrst v najmodernejših
lastnoročnih izdelavih dobite
v zalogi pohištva Aleksandro
va c. 48. 4311-1

**KAJENJE ŠKODUJE
VAŠEMU ZDRAVJU**

»NIKOTINOL« neškodljivo za-
nesljivo sredstvo odvadi v
2—3 tednih kajenja tudi naj-
strastnejše kadilce. Cena ve-
lika steklenica din 70.—, mala
din 60.— Po povzetju razpo-
šilja Jugopatent, Ljubljana,
Dvořakova 8. Sprejemna
oreprodajalce. 13542-1

V Mariboru ima največji uspeh »Večernikov« oglas

Velika razprodaja

manufakturnega blaga 20-30% ceneje od znano
nizke in stare cene. Zato pohitite vsi v ...

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

Češki magazin

Dobro ohranjeno **POHIŠTVO**
prodaj, vzajem v račun
moško kolo. Naslov v ogl.
odd. »Večernika«, 4530-17

BIEDERMEIER GARNITURA
psiha, pletena garnitura, oli-
nate slike, moško in žensko
kolo poceni naprodaj. Miklo-
šičeva 6-I, 4. 4641-17

Gramofonske plošče

niso več luksuz, ker dobite že
za **din 35**— najnovije šlagerje,
plesne, narodne s petjem s har-
moniko. Stalno na zalogi razne
igle, električni radio gramofoni
in ves ostali pribor za gramofone.

elektroton
LJUBLJANA
PASAZA NEBOTIČNIKA

Glasno zastopstvo za Maribor: Melnei & Herold
Zahtevajte brezplačne sezname!

ŽENSKI KOTIČEK**GOSPODINJE!**

Pozimi je umivanje oken no-
prijetno. Nabavite si najno-
vejši, praktični patentirani
brisalec za umivanje in su-
šenje oken. Cena z navodi-
lom din 36.— Dobite ga v
vseh boljših trgovinah ali
direktno pri Jugopatent, Ljub-
ljana, Dvořakova 8. Telefon
42-40. Pri predplačilu na če-
kovni račun št. 14.627 Vam
pošljemo poštnice prosto. —
Sprejemno preprodajalce.
13544-1

MODERNI VOZIČKI

po vseh ocnah

BOGOMIR DIVJAK
Ulica kneza Kocija

SVILE ZA OBLEKE
vedno, v novih vzorcih pri-
naša modna trgovina Jos.
Šraj, Maribor. 4521-18

ŽENITBE, DOPISI**ISCEM ZNANJA**

z boljšim, solidnim, fino ču-
tečim drž. upokojencem od
50 let naprej radi skupnih iz-
prehodov. Dopise na ogl. odd.
»Večernika« pod »Drž. upo-
kojenka«. 4564-19

GOSPA

ločena po krivdi moža, sim-
patična, s 50.000 din gotovi-
ne, išče znanja z boljšim go-
spodom srednjih let sigurne
eksistence. Dopise na ogl.
»Večernika« pod »Solidna«. 4563-19

VDOVEC

čeden, srednjih let, želi prija-
telstva s simpatično, osam-
ljeno vdovo v svrhu skupnih
sprehodov. Ponudbe na ogl.
odd. »Večernika« pod »V do-
bri poziciji«. 4559-19

22-LETNI URADNIK

želi poročiti odgovarjajočo
solidno ter dobroščeno urad-
nico ali trg. pomočnico iz
Maribora. Ponudbe na ogl.
odd. »Večernika« pod »Redka
priložnost«. 4520-19

Čitajte, »Večernik«

Mi Vam svetujemo!
Mi bi Vam radi pomagali!

Tudi najboljša krema ne more imeti dovršeno delovanje, ako
ne uporabljate redno 2—3 krat tedensko

Salva

**VEGETABILNO PARNO KOPELJ
ZA PARENJE OBRAZA**

katera vsebuje velike količine eterskih olj, saponina in or-
ganskih mineralnih soli, katere pretvorjene v pare blago-
dejno vplivajo na kožno tkivo. Vraze se odpirajo, vsa ne-
vidljiva nečistost se odstranjuje, a kri se hitreje pretaka,
radi tega postajajo živci in kožno tkivo močnejše, sveže
in odpornejše. Vraze se zmanjšajo, a manjše popolnoma
izginejo. — Po kopeli uporabljajte samo »SALVA« kremo
za dan in noč ali »SALVA« GOLD HORMON kremo v tu-
bi, katera Vas bo glede Vaših velikih zahtev garantirano
zadovoljila.

»SALVA« LABORATORIJ

glavni DEPOT: ZAGREB, Varšavska 3.

DOBIVA SE V VSEH STROKOVNIH TRGOVINAH

**Nagradite dobre dijake
in dobre učence z dobrimi
knjigami!**

V knjižnih zbirkah **TISKOVNE ZADRUGE** si lahko izberete v nakup
krasne slovenske knjige: najpopolnejše izdaje slovenskih pisateljev:
Simona Jenka, Josipa Jurčiča, Maslija-Podlimbarskega, Josipa Murna,
Aleksandrova, Rupljevih »Slovenskih protestantskih piscev«, Ivana Tav-
čarja, Juša Kozaka, Toneta Seliškarja in Srečka Kosovega.

V prevodni književnosti so izšla v naši založbi najboljša dela naj-
večjih svetovnih mojstrov preteklosti in sodobnosti v najpopolnejših pre-
vodih. Zlasti dragocen književni zaklad so Shakespearejeva dela v pre-
vodu Otona Zupanciča. Sienkiewiczjevi romani, kakor sta »Z ognjem in
mečem« ter »Potop« so in bodo vedno aktualna klasična dela. Pa tudi
mnogoštevilni zanimivi romani drugih tujih pisateljev lahko služijo pro-
sveti in zabavi.

Knjige za mladino z zbirko »Z začarane police« so med najboljšimi
mladinskimi knjigami, kar jih premore slovensko leposlovje.

Nagradite dobre dijake in dobre učence vsaj z eno teh knjig! Z do-
brimi knjigami jim boste dali za počitnice najboljše spremljevalce in
najplemenitejše razvedrilo.

Broširane ali vezane knjige **TISKOVNE ZADRUGE** kupite ali naro-
čite v

Knjigarni Tiskovne zadruga

V MARIBORU
Aleksandrova cesta

Vljudno naznanjam cenj. občinstvu, da sem odprl

gostilno

na Aleksandrovi cesti 17, katero sem na novo renoviral. Točim izvrstna dalmatinska, ljutomerska vina in cviček. Imam vedno na zalogi topla in mrzla jedila ter vsak petek sveže, raznovrstne morske ribe.

Cenjenim gostom se toplo priporočam

FRANKO LUDVIK, gostilničar

Večernikovi

mali oglasi imajo največji uspeh

prepričajte se

Prava terpentinova krema. Mala uporaba — najlepši sijaj

„Seta“
vlažki

Za vroče dneve...

pri potenju varujejo noge, čevlje in nogavice

NAJPODPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BRESPLAČNI CENIK

HOHNER
harmonike so od vseh najboljše

Kopalne obleke,

najnovejši modeli, nudi ugodno **Lama**, Jurčičeva ul. 4

Zlato in srebro,
orijante, zastavljalne listke, lažje oujno za nakur

M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15

Etikele
TEL. 45-13
SITAR & SVETEK
GRAVERSKI ZAVOD
LJUBLJANA
FRANČIŠKANSKA UL. 3

Steznik
ki Vam bo dobro pristojal samo iz specialne prvovrstne delavnice

Kocmut, Meljska c. 3

Najnovejši modeli Najnižje cene Ceniki franko

otroških vozičkov, dvokoles, in delov, šivalnih strojev, prevoznih trikotnikov, pnevmatike pri

„TRIBUNA“ F. B. L., MARIBOR
Aleksandrova cesta 26 • LJUBLJANA, Karlovka c. 4

Zbirajte odpadke

Staro železo, baker, medenino, svinec, cink, star papir, cunjice, krojaške odrezke, tekstilne odpadke, glaževino, ovčjo volno, govejo dlako kupuje vedno po najvišjih cenah Arbeiter. Dravska ul. 15. Tel. 26-23.

SPOMNITE SE CMD!

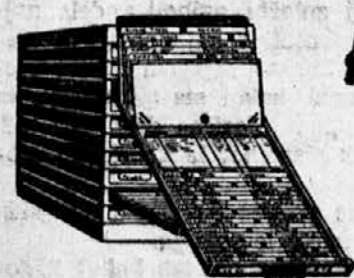
Moderna izdelava fotografij, fotoamaterska dela v fotoateljaju

Japeli

Moški! Pri spolni slabosti (spolni impotenci) poizkusite hormonske pilule **HORMO-SEKS**

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR, DV, LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. Del. pos. s. št. 5045-39.

Kartoteka:

preglednosti
točnost
enostavnosti
zanesljivosti
in cenenosti

>Safra<

MARIBOR
Gregorčičeva 24

Tel. 25-10

INDUSTRIJE OBRTNIKI TRGOVCI

Vse za pisarno

kupite najceneje pri...
Tiskovni zadrugi
Maribor, Aleksandrova
cesta 13 — Telefon 25-45

POSOJILNICA NARODNI DOM

v Mariboru z. z. o. j. • najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

REZERVE BLIZU DIN 12.000.000